

'Ndrangheta Mystieke maffia

In het Italiaanse gewest Calabria maken 150 families de dienst uit. Samen vormen ze de 'ndrangheta, het vrij onbekende neefje van de Italiaanse maffia. Maar het neefje is wreder en gewetenlozer dan de rest van de familie bij elkaar. .. 08 ..

Beurs in Leipzig De games voor kerst

De gamesindustrie is er weer vroeg bij met het presenteren van de games die dit najaar moeten gaan scoren. Schaarsgeklede meisjes, levensgrote poppen en keiharde muziek moeten de vooral mannelijke bezoekers in de stemming brengen. .. 16 ..

Software analyseert Holland scoort

Real Madrid en HSV hebben interesse, AC Milan is de eerste echte klant. Soccer3D, een Nederlands systeem om voetbaltrainingen te analyseren, is bezig aan een opmars. Speciale hesjes sturen de bewegingen van de spelers door naar de software. .. 22 ..

IMF Wie betaalt, bepaalt Klein Nederland zet China de voet dwars

Opkomende economieën als China verdienen veel meer invloed in internationale economische organisaties zoals het IMF. Momenteel hebben ze vrijwel niets te vertellen en dat komt voornamelijk door kleine landen als Nederland.

Gerben Segboer
AMSTERDAM

De opkomende economische grootmachten China, India, Rusland en Brazilië klagen al jaren dat hun politieke inspraak achterblijft bij het groeiende aandeel in de internationale economie. Hun voorname mikpunt van kritiek is het Internationaal Monetair Fonds (IMF). China heeft daarin evenveel inspraak als Nederland, terwijl China's Bruto Nationaal Product en economische groei vier maal groter zijn.

De reden is vrij simpel: China doneert ongeveer evenveel geld aan het IMF als Nederland. En wie betaalt, bepaalt. 'Het is niet zo dat China niet meer kan betalen, maar ze mogen het gewoon niet,' zegt Léon Cornelissen, hoofd van onderzoeksbureau IRIS Research.

Het IMF is een clubje van overwinnaars. Opgericht in 1944, moet het de economische stabiliteit in de wereld vergroten. Een belangrijk onderdeel hiervan is het verstrekken van kortstondige leningen aan landen met een tekort op de betalingsbalans. Vooral arme landen profiteren van de financiële hulp van het IMF, aangezien ze economisch te zwak zijn om leningen af te sluiten bij commerciële banken.

Het geld van het IMF komt van de 184 lidstaten. Iedere lidstaat steekt een bepaald bedrag in het fonds en krijgt daarvoor een percentage inspraak terug. De kernleden van het IMF, de VS, Duitsland, Japan, Engeland en Frankrijk, beschikken over ongeveer 40 procent van de stemmen in het IMF-bestuur.

Maar de economische macht ligt niet meer alleen bij de Verenigde Staten en West-Europa. Nieuwe economieën als China, India, Brazilië en Rusland profiteren van de enorme vraag naar grondstoffen en goedkope arbeid. Naarmate hun economische macht toeneemt, verlangen ze ook meer inspraak in het IMF.

'Ze hebben natuurlijk een punt,' zegt Léon Cornelissen. 'Waarom zou

je afzijdig blijven in de besluitvorming als je zoveel invloed hebt op de wereld economie?'

China is nu fanatiek op jacht om lid te worden van dit clubje 'grootaandeelhouders', maar wordt in de weg gezeten door de belangen van andere leden. 'Natuurlijk worden er strenge eisen gesteld aan landen die willen bijdragen aan het IMF,' zegt Cornelissen. 'China zal misschien niet aan al deze voorwaarden voldoen, maar het feit dat ze niet meer invloed krijgen in het IMF ligt vooral aan de belangen van kleine landen zoals Nederland. Deze technologisch geavanceerde landen, die momenteel een té grote invloed hebben op het IMF, zijn bang dat ze deze voorkeurspositie verliezen.'

Volgens Cornelissen zijn het niet de Verenigde Staten die hier voor vrezen. 'De VS zouden China juichend ontvangen. Ten eerste omdat ze er economisch niet veel van te vrezen hebben, maar belangrijker omdat ze het land dan nog beter in de gaten kunnen houden. Hoe dan ook is de grotere deelname van China slechts een kwestie van tijd. Zulke grote spelers kun je niet blijven negeren.'

Omslag Gezondere leefstijl helpt

Kanker is vaker te behandelen

Ana Karadarevic
AMSTERDAM

De diagnose kanker staat niet automatisch gelijk aan een doodvonnis. De belangrijkste doodsoorzaak onder Nederlanders zijn hart- en vaatziekten. Steeds meer vormen van kanker veranderen in een chronische aandoening, zoals met hiv ook is gebeurd.

Nederlandse kankeronderzoekers schrijven over dit omslagpunt in een boekje over kanker dat de stichting Bio-Wetenschappen en Maatschappij (BWM) onlangs uitgaaf. Weliswaar neemt het aantal gevallen van kanker in Nederland nog steeds licht toe, maar het sterftecijfer daalde de afgelopen vijftien jaar met 14 procent.

In 2005 overleden ruim 40.000 Nederlanders aan de ziekte. De diagnose kanker wordt bij 73.000 mensen op jaarbasis gesteld. In 2000 werden 366.000 mensen succesvol behandeld, deskundigen verwachten dat dat er in 2015 bijna 700.000 zijn.

De afname van het aantal kankerdoden heeft drie oorzaken. Ten eerste zijn mensen gezonder gaan leven. Ten tweede worden sommige kankervormen vroeg ontdekt, wat leidt tot snellere behandeling en dus grotere overlevingskans. Een derde ontwikkeling van betekenis is dat behandelingen effectiever zijn geworden. Belangrijke veranderingen in leefgewoontes in de afgelopen veertig jaar

zijn de afname van roken en drinken door met name mannen. Doordat er minder gerookt wordt, komt longkanker minder vaak voor. De afname van de alcoholconsumptie heeft geleid tot minder gevallen van maag- en slokdarmkanker.

Sterftecijfer daalde afgelopen vijftien jaar met 14 procent

De bevolkingsonderzoeken naar baarmoederhalskanker en borstkanker hebben geleid tot vroeger ontdekking van deze ziektes. In combinatie met vroeger behandeling leidt het tot het voorkómen van uitzaaiingen.

De beste manier om een kwaadaardig gezwell te overleven, is door deze operatief te laten verwijderen, maar dat kan alleen als de tumor verwijderd kan worden zonder schade aan de gezondheid aan te richten. Een borst amputeren kan medisch gezien geen kwaad, aldus kankerdeskundige Dick van Bekkum. 'Een borst heb je niet nodig om in leven te blijven.'

Lees verder op pagina 6

In september starten met
HBO-Journalistiek in deeltijd?

Ga naar www.windesheim.nl
of bel (038) 4 699 699

Voorlichtingsavond

dinsdag 28 augustus 19.00 - 21.00 uur

Windesheim

het gebeurt op windesheim

Twee teams van De Pers reizen de wereld rond op zoek naar optimistische en inspirerende verhalen

DE GROTE INSPIRATIETOUR

HET KWARTET IN KENIA

Pieter Langerhorst:
'Heb je hun kuiten wel eens gezien? Ik niet, want die hebben ze niet'

Altitude en attitude maken Kenianen tot de besten

De Kalenjijn-stam uit Kenia domineert de wereld van het hardlopen. In de bergen langs de Rift-vallei heeft Kalenjijn Lornah Kiplagat haar university of champions.

Marcel van Engelen

ITEN

Tik, tik, tik. Als de zon nog achter het bergachtige landschap schuilt, maar de dag al is aangebroken, verschijnen de eerste atleten. Het is zes uur in de mistige ochtend, en in groepjes rennen ze langs de boerderijtjes en grazende koeien. Tik, tik, tik. Ze lijken de grond amper nodig te hebben om zich af te zetten. Aantikken is wat ze doen.

Mathew Kiprotich Kipkore (20) maakt vandaag een kilometer of veertig, vertelt hij opgewekt. In de vroege morgen heeft hij er al een uur opzitten – voor hem is dat twintig kilometer – en later op de dag voegt hij daar nog eens twee keer tien kilometer aan toe. Hij is opgegroeid in een nabijgelegen dorpje en naar Iten verhuisd om vooruit te komen in het leven.

Iten ligt op een voor hardlopers ideale hoogte van 2.400 meter en vormt met het nabijgelegen Eldoret het hart van hardlopend Kenia. Nike noemde er een sportschoen naar: Nike Eldoret. Er zijn een kleine tien 'kampen' voor hardlopers, groepjes atleten met trainer.

Asfaltweg

Kipkore huurt voor elf euro per maand een kamer in een van de gebouwtjes langs de asfaltweg. Eerder dit jaar finishte hij als vijfde in de halve marathon van Eldoret, en won daar 35 euro mee. 'Kan ik weer even vooruit.' Hij leeft op weinig meer dan maïs, melk en water.

'Het probleem was dat wij de atleten opleidden en ze buiten de poort werden weggekaapt door managers.'

Hij wil een kampioen worden, zoals de mannen die zich rond een uur of negen verzamelen op een modderig parkeerplaatsje voor het High Altitude Training Centre. 'Tweede in Boston,' zeggen ze daar achteloos. 'Derde in Amsterdam.' Of: 'Eerste in Bali.' Ze doelen op de marathons die ze er hebben gelopen en hun bijna vanzelfsprekende podiumplaatsen. 'Trainers is zwaar,' zegt een ander, 'maar winnen is makkelijk.'

'Ongelofelijk,' zegt een Italiaanse journalist, die evenmin is ingevoerd in het hardlopen. 'Als het voetballers zouden zijn geweest, stonden we hier met het nationale team van Brazilië te praten. Met Ronaldinho en Ronaldo.' Dan komt zijn landgenoot atleettrainer Renato Canova de jongens voor de training halen met een open truck. 'Er is hier veel talent,' zegt Canova. 'Maar er zijn weinig faciliteiten.'

Het High Altitude Training Centre biedt de faciliteiten wel: 28 bungalowachtige kamers met een restaurant, fitnesscentrum, sauna en paravols op bewaakt terrein. Lornah Kiplagat, de tot Nederlandse generalisteerde hardlopkampioene, en haar man en manager Pieter Langerhorst openen het centrum in 1999.

Twee A's

Oorspronkelijk bedoeld om Keniaanse hardlopers op te leiden, biedt het nu vooral onderdak aan westerse atleten. En aan Kiplagat zelf. Lopers uit de andere kampen die het kunnen betalen, maken er gebruik van de fitnessapparaten uit Nederland. Langerhorst: 'Het probleem was dat wij de atleten opleidden en ze buiten de poort werden weggekaapt door managers die hen naar Europa haalden.' Volgens Langerhorst zijn het 'de twee

A's' die maken dat de Keniaanse hardlopers zo ongeveer alle afstanden domineren vanaf de 800 meter: altitude en attitude. De hoogte zorgt ervoor dat het lichaam meer rode bloedlichaampjes aanmaakt, die verantwoordelijk zijn voor het zuurstoftransport. 'Voor veel Kenianen is hardlopen ook een manier om uit de armoede te klimmen,' zegt Langerhorst. 'Deze gasten kunnen ervoor gaan, zoals weinig anderen kunnen.'

Wellicht nog belangrijker is de lichaamsbouw. Driekwart van de toplopers uit Kenia komt uit de bergen langs de Rift-vallei. Het zijn Kalenjijn, een kleine minderheid in het Oost-Afrikaanse land. In hun nomadische verleden leefden ze hoog, liepen veel en aten weinig. Ze zijn doorgaans rank gebouwd. 'Heb je hun kuiten wel eens gezien?' zegt Langerhorst. 'Ik niet, want die hebben ze niet.'

Ook zijn vrouw Kiplagat is Kalenjijn. Ze was het afgelopen jaar ongenaakbaar op wegwedstrijden tussen de tien kilometer en de halve marathon, heeft diverse marathons op haar naam en is wereldkampioene veldlopen. 'Het is niet alleen aanleg,' zegt ze. Haar fysiotherapeut Jeroen Deen: 'Lornah slaapt veertien uur per dag, soms meer. De andere uren traint ze. Ze is zo gericht op haar sport, dat Pieter en ik vaak de enigen zijn die haar zien.'

Kiplagat trainde de laatste maanden zo hard dat ze haar kuit overbelastte en alle komende wedstrijden moet overslaan. Het betekent wel dat ze haar aandacht kan richten op de tien meisjes wier kostschool ze betaalt. De meisjes logeren in de zomervakantie in een van de kamers van het trainingscentrum.

Ze lopen hard, maar zijn geselecteerd op hun prestaties op school. De meisjes komen uit kansloze gezinnen uit het hele land, soms uit afgelegen gebieden met lemen hutjes en rieten daken. 'Zij bepalen de toekomst van het land,' zegt Kiplagat. 'Het zijn de toekomstige moeders van alle kinderen.'

Komend jaar zullen twintig meisjes naar een kostschool gaan, à 500 euro. Kiplagat heeft er een stichting voor opgericht: de Lornah Kiplagat Foundation, die volgend jaar met de bouw van een eigen school begint. Voor 250 meisjes.

Zal haar sport er niet onder lijden? 'We zijn hier al negen jaar mee bezig,' zegt Kiplagat, 'en ik loop alleen maar sneller. Ik besef: als ik niet goed ren, hebben de meisjes minder kansen.' ●

Bladen vol adviezen.

De Keniaanse vrouw is onmogelijk

'Hoe vrouwen hun echtgenoten bedriegen met seks buiten de deur'

Marcel van Engelen

ELDORET

Je moet met een vrouw praten, interesse in haar tonen en de dingen die ze zegt serieus nemen. In de matatu, het volgeladen autobusje waarmee we door Nairobi rijden, komen de goedbedoelde adviezen langs. Overal in Afrika is praatradio populair. In Kenia gaat het opvallend vaak over de relatie tussen mannen en vrouwen.

Vooral: over rechten van vrouwen.

De emancipatie van vrouwen in Oost-Afrika mag achterlopen bij die in het westen, maar dat die gaande is, merkt een bezoeker al na een paar dagen. De vrouwenmagazines in Kenia staan vol met adviezen over de omgang met mannen. En in een talkshow op de radio werd de vraag opgeworpen of een vrouw president van het land kon worden. In de studio zaten een succesvolle vrouw en vrouw-

riendelijke wetenschapper klaar om de voorspelbare reacties van inbellers te pareren. 'Natuurlijk niet,' reageerde een mannelijke beller. 'Vrouwen zijn te emotioneel. Bovendien moeten ze thuis blijven om voor de kinderen te zorgen.' Zijn betoog duurde niet lang. 'Ik moet nu ophangen, want mijn vrouw slaat me.'

Voor veel Keniaanse mannen gaat de emancipatie veel te hard. Ze klagen over de veeleisende, moderne

vrouw die niet alleen verlangt dat een man geld verdient, maar nog een toegewijde partner is ook.

In de bus van Nairobi naar Eldoret krijg ik *The New Step* aangeboden, een blaadje dat voor de belangen van de man opkomt. 'Hoe vrouwen seks als wapen gebruiken,' luidt de kop op pagina 3. Twee pagina's verder: 'Hoe vrouwen hun echtgenoten bedriegen met seks buiten de deur.' Pagina 6: 'Tien dingen die vrouwen doen die mannen het meest haten.' Zoals: ze verwachten dat een man hun gedachten kan lezen, vergelijken hun partner met andere mannen en voeren een machtsstrijd. ●

Lornah (1)
Kiplagat woont negen maanden per jaar in Iten (Kenia) en drie maanden in Groet (N-Holland). 'Groet is thuis. Daar hangen mijn mooie kleren.'

Lornah (2)
Hoewel Nederlands, is Kiplagat Kenia's grootste sportster. Als haar relaties problemen hebben met de politie, is het noemen van haar naam genoeg.

Lornah (3)
Pech voor Kiplagat, was geluk voor ons. Omdat ze geblesseerd was bleef ze tot diep in de nacht op. Om samen met haar man uiteen te zetten hoe de Keniaanse politiek werkt.

Begravenis

Van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat: dag Jos!

De laatste rustplaats van Jos Brink op begraafplaats De Nieuwe Ooster in Amsterdam. De begrafenis van de overleden theaterman en presentator nam de hele dag in beslag. 's Ochtends vroeg lag Brink opgebaard in Theater Carré waar het publiek afscheid van hem kon nemen. Daarna was er een afscheidsviering in de Amsterdamse kerk De Duif, waar Brink voorganger was. Hij werd daar herinnerd als een warm, positief mens, die in alles wat hij deed streefde naar perfectie. In de avond kon er worden gedronken op Jos. De borrel in Carré was alleen toegankelijk voor intimi. ● KLAAS FOPMA/HH

Dude!

Coen-film heeft trouwe achterban

Maarten Bloem
AMSTERDAM
...

Morgen verzamelen duizenden mensen zich in Edinburgh gekleed in kamerjas, met in de hand een glas White Russian. Dit alles ter ere van 'the Dude': het is tijd voor het eerste Europese Lebowski Fest. Jeffrey Lebowski alias 'the Dude' is de hoofdpersoon in de door de Coen-broers geregisseerde film *The Big Lebowski* (1998).

Lebowski is een slonzige, werkloze oude hippie en voormalig politiek activist, die de hele dag niets uitvoert. Zijn spaarzame uitstapjes leiden of naar de supermarkt voor een pak melk; hoofdbestanddeel van zijn favoriete drankje White Russian, of naar de bowlingbaan, waar hij met zijn vrienden competitie bowlt. Tel hier het doorlopend gebruik van marihuana op en de levensstijl van 'the Dude' is uitgelegd. Wat maakt deze nietsnut zo bijzonder dat hij bijna tien jaar later als een soort held wordt vereerd?

1998 is niet alleen maar het jaar dat *The Big Lebowski* in de bioscoop draait, ook internet begint als massamedium steeds meer voet aan de grond te krijgen. Dat merken die hard fans Scott Shuffit en Will Russell uit Louisville, Kentucky ook. Wanneer zij een kleine oproep plaatsen voor een Lebowski fan-avond komen naast de verwachte 20 vrienden ook nog eens 150 andere fans opdagen, sommigen zelfs uit andere staten. ● Lees verder op pagina 17

Ex-moslims

Aanhouding in zaak-Ehsan Jami

Kustaw Bessems
AMSTERDAM
...

De politie heeft een jongen opgepakt die wordt verdacht van de mishandeling van Ehsan Jami, initiatiefnemer tot het Comité voor Ex-Moslims en PvdA-raadslid in Leidschendam-Voorburg.

De verdachte is een 17-jarige jongen uit Leidschendam. Het Openbaar Ministerie sluit meer arrestaties niet uit. Jami deed zaterdag 4 augustus aangifte van mishandeling door drie jongens. Zij zouden hem hebben uitgescholden en in elkaar geslagen omdat hij zich in hun ogen beledigend had uitgelaten over de islam.

Jami is van plan om volgende maand een comité van ex-moslims

op te richten. Afvalligheid ligt in de islam gevoelig en sommige ex-moslims zijn slachtoffer van dreiging en geweld. In een interview noemde Jami de profeet Mohammed een verschrikkelijke man en vergeleek hij hem met Osama bin Laden en Saddam Hoessein. Hij betitelde islamitische geschriften tegen vrouwen, homo's en afvalligen als 'achterlijk'. Jami wordt bedreigd uit islamitische hoek en inmiddels streng beveiligd door de rijksoverheid.

Volgens een vriendin die erbij was en anoniem haar verhaal deed in *Elsevier*, is Jami belaagd door twee jongens van Somalische afkomst en één met een Marokkaanse achtergrond. Eén Somaliër zou een bekende zijn. Volgens Damon Golriz, mede-op-

richter van het comité had Jami een week na de gebeurtenis nog wonden aan zijn arm en bloeduitstortingen op zijn rug. Volgens de vriendin had Jami ook in zijn mond gebloed en is hij op het politiebureau door ambulancepersoneel behandeld.

Het Openbaar Ministerie sprak steeds van een 'geloofwaardige aangifte' en hoorde al snel getuigen, maar anderen twiïfelden aan Jami's verhaal. Weekbladen *Vrij Nederland* en *De Groene Amsterdammer* vonden dat onvoldoende duidelijk was waar op zijn lichaam en hoe hard Jami precies was geslagen of geschopt. *Trouw*-columnist J.A.A. van Doorn concludeerde op grond van een anonieme, relativiserende getuigenis op internet dat Jami alles had verzonnen. ●

Milieu en consument

Vol Duurzaam Koffertje

Sharida Mohamedjoesof
AMSTERDAM
...

Al jaren wordt steevast twee weken voor Prinsjesdag op het Haagse Binnenhof het Duurzame Koffertje aan de minister van VROM aangeboden. Het zit volgestouwd met duurzame initiatieven, wens en statements van burgers, bedrijven en overheden. Dit jaar draait Duurzame Dinsdag om het thema 'Zet Duurzaam Consumeren op de kaart'. Alleen al van burgers zijn er meer dan 230 ideeën binnengekomen. Vandaag is de laatste

dag dat mensen nog ideeën en initiatieven kunnen indienen (www.duurzamedinsdag.nl).

Of minister Jacqueline Cramer van VROM er wat mee doet? Directeur Jurr van Dalen van natuur- en milieuorganisatie IVN Nederland, een van de initiatiefnemers van Duurzame Dinsdag: 'Jazeker. Sowieso omdat het aantoonbaar dat er een beweging in de samenleving op gang komt, die niet meer te stoppen is.'

Het beste initiatief ontvangt de juryprijs en krijgt ondersteuning in natura. ●

Pathuis

Orthodoxe joden verdacht BRAND IN ENIG CREMATORIUM

Een brand heeft het enige crematorium in Israël ernstig beschadigd. De politie vermoedt dat de brand is aangestoken. De verdenking richt zich op ultraconservatieve joden. De orthodox-joodse wet verbiedt namelijk het verbranden van lichamen en bepaalt dat lichamen intact moeten worden begraven. Crematoria roepen verder bij veel joden associaties op met de holocaust, omdat de nazi's de lichamen van joden in ovens verbrandden.

50%

KORTING

OP MONTUREN EN ZONNEBRILLEN*

Bel 0800-0125 of kijk op www.pearle.nl voor de Pearlle opticien bij u in de buurt.

*Vraag naar de voorwaarden.

Baby's Day Out (1)

Een 2-jarige peuter uit Slowakije was maandag van huis weggekropen. Na drie dagen hadden zijn ouders en de politie de hoop opgegeven.

Baby's Day Out (2)

Maar gisteren vonden wandelaars peuter Jaroslav in het bos. Wonder boven wonder had hij alleen wat schrammetjes en insectenbeten.

MARBELLA VOLGENS KOSTER + JOJANNEKE

Hollandse keuken verovert Marbella
'Hier kun je zachte puntjes eten'

'De frikandellen doen het goed'

Voor de Hollandse Marbellaganger is er altijd nog strandtent Amigos van de familie De Bruijn. 'Ik ben afgestudeerd aan de school van de harde klappen.'

Ter hoogte van strandtent Amigos geurt de aroma van de barbecue over het stadstrand van Marbella. In de keuken legt eigenaar Maurice de Bruijn (44) een sparerib op de grill.

De geboren Brabander stapte drie jaar geleden met zijn zwangere vrouw en twee kinderen in de auto, en zette vanuit Diemen koers richting Marbella.

'We wisten niet eens waar het lag. We waren op bezoek geweest bij een vriend die een tent had in Zuid Frankrijk, en we dachten dat Marbella er wel op zou lijken. In Diemen hadden we een mooi huisje met een tuin. Dat werd toch saai ineens.'

Maurice de Bruijn, een fanatiek kickbokser, had tot dan toe als portier gewerkt, onder andere bij casino's in Amsterdam.

'Ik ben afgestudeerd aan de school van de harde klappen. Op een gegeven moment had ik wel genoeg gezien van de schaduwkant

van het leven, ik wilde vrolijkheid en plezier.'

Amigos grossiert in Hollandse lekkernijen: zachte bolletjes, paling, haring, pannenkoeken, en bitterballen die op het menu staan aangeprezen als 'Dutch bitterballs'. De hartige hapjes en de witte broodjes bestelt De Bruijn bij een groothandel, die ook levert aan de Spaanse kust. 'Geef nou maar toe: waar eet je in Spanje lekker brood? Hier kun je zachte puntjes eten.'

Veldhuis en Kemper en Hazes schallen uit de boxen. De muziek van Sun FM wordt om het uur onderbroken met Nederlandse nieuwsberichten.

Bärbel de Bruijn (34): 'De radio staat altijd op een Nederlandse zender. Nederlanders die hier wonen komen altijd speciaal hier naartoe voor een Hollandse hap. Maar ook de Spanjaarden en Engelsen zijn fan. De saté, spareribs en frikandellen doen het goed.'

Het echtpaar heeft inmiddels drie 'zeer gelukkige' jaren aan de costa achter de rug. Bärbel: 'De kinderen, die inmiddels Nederland, Spaans en Engels spreken, vinden het heerlijk, en je wordt hier minder materialis-

Maurice en Bärbel de Bruijn met kinderen Carmen, Chanel en Jairo

tisch. Ja, in Amsterdam gingen we toch altijd naar de PC Hooftstraat. Dat vonden we heel belangrijk.'

Toch gaat Amigos in de verkoop. Maurice: 'We gaan nu iets proberen met internet te doen, een gat in de markt denk ik. Maar we blijven wel in Spanje. We hebben hier goed geleefd.' Een zware klap voor de frituurfans,

die opvallend vaak uit Spaanse tapaseters bestaan. Gaan zij de frikandellen missen? Bärbel: 'Nou als ze echt niet zonder kunnen, mogen ze wel bij ons thuis komen. Mijn vriezer ligt er vol mee.'

Zie filmpje www.depers.nl

Froger koopt nog grotere boot

De berichten uit Nederland leken dramatisch. René Froger zou 'Have Fun', zijn witte motorjacht dat in jachthaven van Marbella dobberd, voor een dumpprijs op de markt willen gooien.

En inderdaad, wie niet verder informeert, ziet Frogers witte racespeeltje op een verkoopfolder in de vitrine hangen bij botenhandelshuis Princess in Puerto Banus. *Reduced in price!*, schreeuwt de tekst in blauwe letters. Froger vraagt, aldus de prospectus, toch nog altijd 400.000 euro voor deze Princess 50, maar zou snel van zijn jacht af willen. 'Niks aan de hand hoor. De eigenaar verkoopt hem, omdat hij een grotere heeft aangeschaft', verklaart Lawrie Brice, een Princess-verkoopster.

De boot met een Volvo dieselmotor, kersenhouten interieur en zonnestoelen op het voordek is helaas niet te bezichtigen, omdat hij voor reparatie op een afgelegen steiger ligt. Lawrie adviseert ons om 'iets' meer te investeren, (22.000 euro) en een drie jaar jongere versie van Frogers jacht te kopen. Dit jacht, dat wel op zicht ligt, is 'minder afgeleefd' en beschikt over een modernere motor en een hydro-elektrisch verstelbaar achterstevan, showt hij.

'Op de andere boot heeft een gezin met kinderen geleefd en dat zie je. De eigenaar van deze boot heeft hier niet één nacht geslapen.' En ineens fluisterend alsof hij een pijnlijk geheim opbiecht: 'En het interieur is anders.' Hij wijst naar de wileren bekleding in de kajuit. 'Daar is alles donkerbruin.'

De Paris Hilton van de jaren tachtig

●●● 'Olivia Valere is een instituut'

Het feestpaleis van Olivia Valere.

Alles is te koop, behalve smaak. Tussen alle witte poenpaleizen in Marbella schittert een pareltje. Als u echt goed wilt eten én fijn wilt dansen, dan gaat u naar het Moors-Andalusische feestpaleis van de Marokkaans-joodse nachtvinder op leeftijd, Olivia Valere.

Niet omdat dit in alle snoeverige trendgidsjes staat, ook niet vanwege het nieuw-rijke publiek (dat is in Marbella toch overal hetzelfde), maar vanwege twee zaken. Eén: de zwarte pasta met kreeft, twee: de cheesecake

met mascarpone. 'Hij is goed hè', zegt Arnoud Valere (36) terwijl hij in een entourage van fakkels en schitterend kristal het taartje in stukken prikt.

Arnoud is tijdelijk de baas nu moeder Valere op een van haar spaarzame vakanties in Kroatië is. 'Mama stelt elk jaar zelf het menu samen. Mijn Franse stiefvader verzamelt de wijn - drink die Sancerre! Ze heeft alles vanaf de grond opgebouwd. We zijn inmiddels een instituut.' Olivia Valere ontloopt zich tot de Paris Hilton van de jaren tachtig toen ze

stopte met haar pr-baan bij de Franse senaat, en haar eerste eigen club Apocalypse opende. 'Ze werd een beroemdheid in die tijd. Tien jaar lang was ze daar de koningin van het nachtleven.' Daarna volgden verscheidene succesvolle clubs in Marbella.

Hun voorspoed heeft volgens de Valeres alles te maken met God. 'En hard werken.' Toch weet de familie een constante mate van ontspanning te behouden. 'Hasjesje?'

Skatespots

'Het vetste zijn spots die je zelf ontdekt'

MAARTJE
DUIN

Maartje Duin

Vroeger hadden we alleen het pleintje voor het gemeentehuis. Er waren een paar bankjes en een trappetje, verder niets. En er was één winkelcentrum, dat werd uitgebreid. Toen konden we het bouw materiaal gebruiken. Pallets, kluisjes. Maar ook dat ging vervelen. Toen we hier naartoe verhuisden, hadden we opeens een veel groter gebied.'

Ze zitten op hun skateboards in de schemering van de stad. Wijde T-shirts en spijkerbroeken, haltershirts met bescheiden tatoeages. Rode wangen, bezwete armen. De huizen op de achtergrond zijn nog jonger dan zij. 'Vaak gaan we naar Atlas. Dat is een kantoor in Zuidoost. Misschien maken

ze er atlasen, ik weet het niet. Maar je hebt er een trappetje en daarnaast een flauw verhoginkje voor rolstoelen. Dat is een goede spot om te grinden.'

Vanavond zijn ze met z'n drieën, van de tien. Ze spreken af in parken met grove grijze blokken, door spuitbussen beklad. Soms gaan ze alleen op pad, rollen.

'Je ziet de stad met andere ogen. Je kijkt naar hoogteverschillen. Muurtjes, leuning, tegels. Hoe groter de tegels, hoe beter je kunt rollen. Pas gelegd asfalt is natuurlijk het beste.' 'Je flitst overal tussendoor. Voorbij auto's en fietsen. In Amerika mag je niet overal in de openbare ruimte skaten. Dat begrijp ik wel. Als je een serie van drie tricks in je hoofd hebt, je hebt er twee gemaakt en er komt een oud vrouwtje langs, dan ga je niet stoppen voor dat oude vrouwtje.'

Gezamenlijk hebben ze drie auto's, drie tentjes en een caravan. Ze reiden

naar Praag, Barcelona en Californië. Wat ze niet met eigen ogen zien, vinden ze op internet en in video's.

'In Amerika heb je El Toro. Dat is een trap van twintig treden met een handrail in het midden.'

'Het zijn er tweeëntwintig, ik heb ze laatst geteld.'

'Dat is zo hoog als die hele eerste verdieping daar, tot boven de ramen. Als je daar vanaf durft te springen, ben je ziek. Dat kunnen alleen de hele groenen.'

'Twee jaar geleden heeft iemand een jump gemaakt over de Chinese Muur. Wel met een schans, maar toch. Daar moet je meters voor vliegen.'

Straatlantaarns floepen aan. Bewoners komen hun huizen uit, in joggingpakken of met honden.

'Je hebt het gettoparkje. Iedereen weet waar dat is. Maar een spot kan net zo goed het hotdogtrappetje heten, of zoiets. Je kunt ze ook naar jezelf noemen.'

'Hier in de stad worden de spots een beetje geheim gehouden, ik weet niet waarom. Laatst zag ik een filmpje van een bankje, zo, in de vorm van een N, met een trappetje eraan. Daar kun je een mooie kickflip op landen. Maar dan moet je 'm wel eerst weten te vinden. Je moet goed naar de omgeving kijken, of je aanwijzingen ziet.'

'Het vetste blijven de spots die je zelf ontdekt.'

'Soms ben je uitgegaan en dan loop je een steegje in om te pissen. Dan zie je opeens om de hoek een trappetje met een handrail die je nog niet geskatte hebt.'

'Of je blijkt er al jaren elke dag langs te lopen op weg naar de tram, zonder dat je hebt gezien dat het een vette spot is.'

Ze knikken.

'Zo gaat het heel vaak.'

Weerradar

Hoog en droog?

Met zoveel regen is het handig om te weten wanneer we de volgende bui kunnen verwachten. Gisteren werd de Drizzle Radar naar de top van de 213 meter hoge meetmast van het KNMI in Cabauw gehesen. De supergevoelige radar, die ontwikkeld is door de TU Delft, kan zelfs de fijnste motregen waarnemen. Eigenlijk hadden de schotels zaterdag al op hun nieuwe hoge plek moeten hangen. Maar toen zat het weer tegen. De wind was te sterk. ● MAARTEN HARTMAN/HH

Gokken Overheid houdt vast aan kansspelbeleid

Nederland buigt niet voor EU

Wederom verwerpt Nederland de kritiek van de Europese Commissie op het kansspelbeleid. In zijn schriftelijke reactie toont minister Hirsch Ballin van Justitie zich vasthoudend.

Myrthe Hilkens
AMSTERDAM

Eerder deze week berichtte *De Pers* over een uitgelekte aanmaningsbrief van de Commissie aan het Rijk. Daar in concludeerde Brussel dat Nederlands verdediging van de Wet op de Kansspelen (WoK) zo lek als een mandje is. De Europese Commissie ligt met meerdere lidstaten in de clinch over met name de staatsmonopolies en het strikte vergunningenbeleid. De Commissie acht beiden onverenigbaar met het grondbeginsel van vrije dienstverrichting. Nieuwe ondernemers komen nu de kansspelmarkt niet op en daartegen tekent Europa protest aan.

Naar aanleiding van het uitlekken van het vertrouwelijke stuk, maakt het ministerie nu ook de officiële re-

actie van het Rijk openbaar. In het schrijven benadrukt Nederland, zoals inmiddels gebruikelijk, dat het beleid in huidige vorm standhoudt omdat het kansspelverslaving tegenaan en de consumptie beschermt. Door een aantrekkelijk en legaal alternatief voor illegale kansspelen aan te bieden dat van overheidswege wordt gereguleerd, bestrijdt het Rijk bovendien ook witwaspraktijken en financiering van bijvoorbeeld terrorisme. 'Fraudebestrijding wordt door het Hof aanvaard als dwingende reden van algemeen belang', wrift de verdediging Europa onder de neus.

De verwarring over reclame-uitgaven door De Lotto, Brussels rekenom kende een hogere uitkomst dan de Nederlandse, is een gevolg van de onduidelijke definitie van het begrip 'reclame-uitgaven', staat in de brief. Bovendien, benadrukt het Rijk, wordt reclame voor kansspelen toegestaan om de Nederlanders zo attent te maken op legale gokgelegenheden.

Het verwijt van de Commissie dat de overheid niet aantoonde dat haar beleid gokverslaving tegenaan, bij-

voorbeeld met steekhoudende cijfers, verwijst Nederland indirect naar de prullanbak.

Eerder deze maand bundelde pokerminnend Nederland ook zijn krachten tegen Hirsch Ballin. Met een petitie protesteren liefhebbers van het spel tegen de nieuwe Wet op de Kansspelen. Per 1 januari 2008 voert het kabinet nieuwe regels door. Zo zal onlinepoker enkel nog toegestaan zijn op internetsites van Holland Casino. Ook de belastingen over opbrengsten uit poker gaan met ingang van het nieuwe jaar omhoog. De pokeraar moet dan 40,85 cent per gewonnen euro afdragen.

In het NPS radioprogramma *Lijn5* sprak pokerlegende Marcel Lüske woensdagavond van een 'dictatoriale beslissing'. 'Het is duidelijk beleid gericht op eigenbelang', aldus de prof.

De Europese Commissie beslist binnen twee maanden wat haar volgendde stap wordt. Nederland voor het Europese hof slepen, opnieuw opheldering vragen of de verdediging in het gelijk stellen. ●

PvdA Strijd om koers en voorzitterschap

Al wat nu op Bos af komt is 'oud-links'

PvdA-leider Wouter Bos wordt ingeklemd tussen ongeduldige vrijzinnigen en boze klassiek-linkse leden.

Kustaw Bessems
AMSTERDAM

De Nijmeegse PvdA-wethouder Paul Depla ziet het met lede ogen aan. Meteen nadat Jan Pronk zijn kandidatuur voor het partijvoorzitterschap had aangekondigd, uitte die kritiek op de partijleider. Bos had moeten staan op een onderzoek naar de Irakoorlog. Hij had moeten eisen dat het kabinet topinkomens aanpakt. De partijleider hoort niet in het kabinet.

'Ik hoop dat Pronk als voorzitter meer distantie zal laten zien', zegt Depla. 'Het gevaar is dat de partijvoorzitter zich te veel met Haagse politiek bemoeit. Dat hebben we in het verleden veel gezien. Het is beter als hij zich alleen bezighoudt met de partijorganisatie en de langetermijnkoers. Anders krijgt hij makkelijk een conflict met de partijleider.'

Depla had zo'n onbezoldigd voorzitter willen worden. Maar daarvoor is in de partij geen animo, hij haakte af. Hij was mogelijk Bos' favoriet geweest. Depla ondersteunt diens pogingen om de PvdA te vernieuwen.

Radicaal

Gisteren werd bekend dat Lilliane Ploumen, directeur van hulporganisatie Cordaid, wel voorzitter wil worden en zij lijkt de enige geloofwaardige tegenkandidaat van Pronk. Maar een heel andere koers hoeft Bos van haar niet te verwachten. Ze wil meer inspraak voor de leden, die door-gaans behoudender zijn dan Bos. Depla zet hier vraagtekens bij: 'De PvdA heeft meer kiezers dan leden. Je bent er ook voor die kiezers.'

Politicooloog Marjan Sax, die vijf jaar met Ploumen samenwerkte bij een fonds voor vrouwenprojecten, zegt dat Ploumen ideologisch 'dicht bij Pronk' staat en noemt haar zelfs

'radicaal'. 'Ik denk dat ze geleidelijker werkt dan Pronk, maar wel met het doel een bepaalde kant op te gaan.'

De nieuwe voorzitter wordt schriftelijk gekozen en is 25 september bekend. 6 Oktober volgt het congres. En alsof het is gecoördineerd - betrokkenen ontkennen - kondigde oud-PvdA-campagneleider Jacques Monasch gisteren twee moties aan voor dat congres, die de partij in traditionele linkse richting moeten sleuren. Geheel in de geest van Pronk en - waarschuwend - Ploumen: wetten tegen de stijging van topinkomens, geen soepeler ontslagrecht en - daar is ie weer - meer inspraak voor leden.

Linkse intellectuelen

Vorig jaar schreef Wouter Bos in *NRC Handelsblad* dat 'oud-links de solidariteit om zeep helpt'. Hij ergerde zich aan 'wensdenken' van 'kosmopolitische, linkse intellectuelen' die de ogen sluiten voor de werkelijkheid in Nederland waar de gevers het vertekenen om nog solidair te zijn, alleen maar omdat dat moreel juist is. Ze willen dat de ontvangers er alles aan doen om hun eigen broek op te houden, dat de overheid elke cent omkeert en dat zij iets geven aan mensen die - anders dan sommige allochtonen - basiswaarden delen'

De laatste tijd lag Bos onder vuur van de vrijzinnige vleugel in zijn partij. Die stroming, waar Bos zich het meest bij thuis lijkt te voelen, vond dat hij ex-moslim en partijgenoot Ehsan Jami onvoldoende steunde. Nu komt het door Bos gestigmatiseerde 'oud-links' weer achter hem aan. En opvallend genoeg deelt die beweging de kritiek op Bos over Jami.

Wethouder en Bos-vertrouwelings Paul Depla denkt dat de vernieuwing die Bos in 2002 inzette 'gewoon doorgaat'. En volgens sommigen versterkt een lastige achterban zijn onderhandelingspositie in het kabinet. Maar Bos zelf, die lijkt de laatste tijd oprecht getergd, door al die kritiek. ●

KORT

Amsterdamse politie wil zakkenrollers uit tram

Veroordeelde zakkenrollers moeten in Amsterdam opnieuw een tramverbod krijgen. Dat wil de Amsterdamse politie. Het aantal aangiften van zakkenrollerij in Amsterdam is dit jaar tien procent gestegen. Enkele jaren geleden werd het tramverbod voor zakkenrollers in Amsterdam wegens 'juridische problemen' opgeheven. Met dat verbod konden zakkenrollers meteen in de tram worden opgepakt. Bovendien kennen surveillerende agenten de gezichten van dieven.

Corporaties moeten meebetalen aan 'prachtwijken'

WONINGCORPORATIES KRAKEN 'OPKNAPHEFFING' VAN BOS AF

Het plan van minister van Financiën Wouter Bos om geld op te halen bij woningcorporaties is slecht voor de huurders van Groningen. De bouw van zeshonderd huurwoningen komt erdoor in gevaar, volgens woningcorporatie Nijestee. Het kabinet heeft de corporaties gevraagd mee te betalen aan het opknappen van de veertig aandachtswijken. Bos wil 750 miljoen euro per jaar van de woningcorporaties in een fonds stoppen. De corpora-

ties onderhandelen hierover met het kabinet. Leiden de gesprekken tot niets, dan wil het kabinet de drie miljard euro via een heffing innen. De afgelopen weken hebben meerdere corporaties hun zorgen geuit over de heffing. Aedes, de koepel van woningcorporaties, laat weten dat de corporaties hebben voorgesteld om overheidsgebouwen te kopen. De regering zou dat geld dan kunnen investeren in aandachtswijken.

'Reddingsacties sneller als één iemand de regie heeft'

TER HORST WIL DE LEIDING BIJ GROTE RAMPEN

De minister van Binnenlandse Zaken moet de leiding krijgen bij rampen. Dat heeft minister Guusje ter Horst voorgesteld aan haar collega's in het kabinet. Nu heeft de minister van Binnenlandse Zaken slechts de coördinatie bij rampen en worden beslissingen genomen in overleg met de andere ministers. Ze wil af van dit 'poldermodel', zegt ze in een gesprek met het *NOS Journaal*. Volgens Ter Horst leidt 'de versnippering van het overleg tot een

gebrek aan daadkracht'. 'Als één iemand de volledige regie krijgt, verlopen de reddingsoperaties minder traag', stelt ze. Maandag werd bekend dat Nederland onvoldoende is voorbereid op grote rampen. Dat bleek uit rapporten over de nationale veiligheid die de NOS in handen kreeg na een beroep op de Wet openbaarheid van bestuur. Terreurbestrijding wordt gehinderd door een competentiestrijd tussen de ministeries.

Dure klokken (1)
* Voor de derde keer binnen een week kreeg de Heilige Margarita Mariakerk in Tilburg gisterochtend een boete van 5.000 euro.

Dure klokken (2)
* Om 7.15 uur luiden de klokken weer. Zij produceerden 83 decibel, terwijl op dat vroege tijdstip maximaal 70 decibel is toegestaan.

Dure klokken (3)
* De buurt en de parochie ruziën al een jaar. De parochie stapte nu naar de rechter. Begin deze week leek de rust even wedergekeerd: het gebeier was zachter. Maar gisteren luiden de klokken weer

Gezondheid Ziekte treft vooral ouderen

Kanker verandert in chronische aandoening

Radiotherapie als behandeling tegen borstkanker. HOLLANDE HOOGTE

Vervolg van pagina 1

De overlevingskans bij borstkanker is tegenwoordig 40 procent. Vroeger was de ziekte in de meeste gevallen dodelijk. Er was maar één behandelingsmethode, namelijk de operatie en die was niet afdoende als de kanker was uitgezaaid.

Tegenwoordig zijn er veel meer behandelingsmogelijkheden en bepalen artsen per patiënt hoe de borstkanker te lijf te gaan. Waar de ene vrouw gebaat is bij chemokuur na een borstbesparende operatie, moet bij de andere de borst worden afgezet. De effectievere behandelingen plus de vroege opsporing hebben de sterfte aan borstkanker omlaag gebracht naar ongeveer 33 procent.

Dertig jaar geleden was al bekend dat niet iedereen aan kanker overlijdt. Uit Amerikaanse statistieken bleek dat 40 procent van de patiënten kon genezen als ze optimaal behandeld werden. Door in een advertentie in de Nederlandse dagbladen te stellen dat percentage 'weinig' te vinden, ontkennde het Integrale Kankercentrum Rotterdam (IKR) bij zijn oprichting in 1977 een storm van protest onder

kankerspecialisten. Aan kanker gingen de meeste mensen dood. Punt.

De oprichters van het IKR hebben gelijk gekregen. Kanker was en is in veel gevallen te genezen, mits de best beschikbare behandelingsmethode wordt toegepast. Sterker nog: inmiddels daalt het aantal mensen dat aan kanker sterft in de Verenigde Staten en Europa, nadat het sinds de jaren vijftig alsmaar was gestegen.

Longkanker is een van de meest voorkomende vormen van kanker, en nog steeds in de meeste gevallen dodelijk. Deskundige Dick van Bekkum noemt het 'een lastige rakker'. Dat komt omdat de ziekte meestal pas wordt ontdekt als er al uitzaaiingen zijn. Stoppen met roken en vroege opsporing zijn volgens Van Bekkum dan ook van het grootste belang.

Veel vormen van de ziekte die vroeger acuut dodelijk waren, zijn door betere behandelingsmogelijkheden veranderd in een chronische aandoening, zoals inmiddels ook is gebeurd met HIV-infecties. Deskundige Van Bekkum: 'En dat terwijl HIV tot in de jaren negentig per definitie tot aids leidde, en dus tot de dood'. Bovendien is kanker een ziekte die

vooral ouderen treft. Als gevolg van de vergrijzing zullen er dan ook steeds meer mensen aan de ziekte lijden, maar er zullen minder mensen aan overlijden. ●

Stichting BWM

Prinses Beatrix en prins Claus waren in de jaren zestig sterk onder de indruk van de ontwikkelingen in de genetica en de moleculaire biologie. Zij organiseerden op slot Drakensteyn bijeenkomsten met toonaangevende onderzoekers die discussieerden over voorziene veranderingen. De stichting Bio-Wetenschappen en Maatschappij (BWM) werd in 1969 opgericht met als doel het bevorderen van inzicht in de biowetenschappen. Medeoprichter prins Claus bleef onder andere als bestuurslid lang betrokken bij de stichting.

Vier maal per jaar brengt de stichting BWM een themaboekje uit. Het artikel op deze pagina is gebaseerd op de informatie van het in juni verschenen boekje over kanker.

www.biomaatschappij.nl

TNO

Geen gif in matrassen Beter Bed

Novum
AMSTERDAM

TNO heeft geen giftige stoffen gevonden in de Chinese slowfoam driehonderd matrassen van Beter Bed. TNO vond een kleine hoeveelheid benzeen, maar de concentratie was lager dan de achtergrondconcentratie van de omgeving.

Beter Bed laat nog wel een tweede monster van dit type matras onderzoeken. Los van de onderzoeksresultaten blijft BeddenReus, waar het type matras werd verkocht, kopers de gelegenheid bieden de matrassen terug te brengen en het aankoopbedrag terug te krijgen. De onderneming blijft ook bij haar besluit om de verkoop van het type slowfoam driehonderd te

stoppen. Verder heeft Beter Bed voor al zijn dochterondernemingen besloten dat er geen containers meer worden toegelaten zonder gasvrijverklaring na meting in Rotterdam.

Vorige week kwam Beter Bed negatief in het nieuws doordat het uit voorzorg 1.310 Chinese matrassen moest terugroepen. Een nieuwe container uit China met 768 matrassen die nog niet in de winkels waren beland, bleek giftige stoffen te bevatten. Matrassen uit deze container zijn vernietigd.

In de container waren gasvormige bestrijdingsmiddelen gespoten die ongedierte moeten bestrijden. Volgens Beter Bed zijn de drie ladingen de enige en ook de laatste die het bedrijf uit China laat komen. ●

Verduistering

Ex-voorzitter Westermoskee vast

Novum
AMSTERDAM

De voormalige bestuursvoorzitter van de nog te bouwen Westermoskee in Amsterdam is woensdag opgepakt. Üzeyir Kabaktepe wordt verdacht van verduistering en witwaspraktijken bij beleggingsmaatschappij Manderen BV, laat het Openbaar Ministerie in Amsterdam weten.

Het is niet bekend om hoeveel geld het zou gaan. De 40-jarige Amsterdammer wordt vandaag voorgeleid aan de rechter-commissaris, die bepaalt of hij langer blijft vastzitten.

Het OM verrichte woensdag op vier plaatsen doorzoeken, onder meer in het bedrijfspand van Kabaktepe. Een aantal vuurwapens en een pak administratie zijn daarbij in beslag genomen.

Kabaktepe was tot november directeur van Manderen BV, die in opdracht van de Turks-islamitische organisatie Milli Görüs de Westermoskee in het Amsterdamse stadsdeel De Baarsjes zou bouwen.

In februari deed Milli Görüs aangifte tegen Kabaktepe. Hij zou weigeren te vertellen waar een bedrag van zo'n 1,3 miljoen euro is gebleven.

De advocaat van Milli Görüs zei destijds over bankafschriften te beschikken waaruit zou blijken dat Kabaktepe het geld naar eigen ondernemingen heeft overgemaakt.

De Nederlandse afdeling van het in heel Europa actieve Milli Görüs is de initiatiefnemer van de Westermoskee. De Westermoskee moet in de plaats komen van een oude garage. Of en wanneer de moskee gebouwd wordt, is nog onzeker. ●

Doodgestoken op school

Eis 20 jaar voor moord op Jesse

Novum
AMSTERDAM

Julien C. heeft gisteren twintig jaar celstraf en tbs met dwangverpleging tegen zich horen eisen. Volgens het Openbaar Ministerie heeft de 23-jarige verdachte de 8-jarige Jesse Dingemans op diens school in Hoogerheide doodgestoken en is er sprake van moord. De advocaat van C., Gerard Spong, zei dat hij een dergelijke straf eis wel had verwacht.

Eerder bleek voor de Bredase rechtbank dat C. heeft geweigerd mee te werken aan een psychologisch onderzoek van het Pieter Baan Centrum.

De maatregel tbs in de eis lijkt daarom vreemd, maar het OM heeft zich in zijn eis mede gebaseerd op eerder psychologisch onderzoek naar Julien C.

C. zegt dat hij werd afgeperst door drie mannen, die hem mishandelden en het op zijn halfbroertje zouden hebben gemunt. Die zat bij Jesse in de klas. Een van de mannen ging naar de school en zou Jesse voor het broertje hebben aangezien.

Dat C. wonden op zijn arm had, doet het OM op basis van deskundigen af als zelfbeschadiging. Bovendien hebben twee van de drie mannen een sluitend alibi. ●

KORT

Novum

Vogels leggen eerder hun ei door warmer klimaat

Klimaatverandering leidt ertoe dat vogels steeds vroeger hun eieren leggen. Sinds 1985 is de start van de eileg gemiddeld een week naar voren geschoven, van 11 naar 4 mei. Dat bleek gisteren uit de Vogelbalans van de Vogelbescherming. De hogere temperaturen in de winter en het vroege voorjaar zorgen ervoor dat de bomen eerder uitlopen en insecten en rupsen eerder actief worden. Vogels passen het moment waarop zij hun eieren leggen aan op de beschikbare voedselbronnen.

'Blijvende confrontaties met islamitische strijders'

VOORHOEVE: VN MOET MISSIE AFGHANISTAN OVERNEMEN

De NAVO-missie in Afghanistan moet worden omgevormd tot een missie onder leiding van de Verenigde Naties. Voortzetting van de NAVO-missie leidt tot een confrontatie tussen westerse troepen en islamitische strijders 'die nooit meer ophoudt'. Dat zei oud-minister van Defensie Joris Voorhoeve gisteren in een vraaggesprek met NRC Handelsblad. Onder de vlag van de VN zouden ook islamitische landen als Pakistan en Turkije troepen kunnen leve-

ren. Dit zou voor meer draagvlak onder de bevolking kunnen zorgen. Voorhoeve zegt van Srebrenica te hebben geleerd dat Nederland nooit meer zonder meer 'ja' moet zeggen tegen vredesmissies, maar harde voorwaarden moet stellen aan deelname. De huidige minister van Defensie, Eimert van Middelkoop, zegt in een reactie ook graag te zien dat de VN in Afghanistan actief wordt, bijvoorbeeld via het ontwikkelingshulpprogramma.

CORRECTIE

CORRECTIE

Per ongeluk stond gisteren Staf Depla (r) in deze krant, terwijl we zijn broer Paul (l) hadden willen afbeelden. Onze excuses!

Barbecuefeestje (1)

Een 23-jarige man uit Wageningen had woensdagavond wel heel veel zin om te barbecueën. Ondanks het slechte weer stak hij de bbq aan.

Barbecuefeestje (2)

Niet buiten, maar binnen. Om elf uur stond het hele huis vol rook, maar de man was niet thuis. Hij werd later opgepakt wegens brandstichting.

De kortste weg

Vier Fransen hebben dinsdagochtend de snelste route naar Breda gekozen. Ze wandelden over de vluchtstrook van de A27. De politie haalde de wandelaars van de snelweg bij Lexmond en gaf ze een lift.

Ophef Uitspraak Bush

Vietnam boos over vergelijking met Irak

Een toespraak van president George Bush tot Amerikaanse oorlogsveteranen, waarmee hij steun wilde verwerven voor de oorlog in Irak, is in Vietnam verkeerd geïnterpreteerd.

Novum / AP
AMSTERDAM

Bush merkte op dat in Irak, net als drie decennia geleden in Vietnam, velen het slachtoffer zullen worden

van chaos en strijd als de Amerikaanse troepen zich te snel terugtrekken.

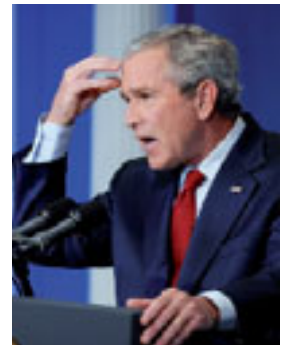
Zowel gewone Vietnamezen als hoogwaardigheidsbekleders reageerden gisteren verontwaardigd op die opmerking. 'Realiseert hij zich niet dat als de Amerikanen langer in Vietnam waren gebleven, zij meer mensen hadden gedood?', vroeg Vu Huy Trieu, een oorlogsveteraan uit Hanoi, zich af. Een woordvoerder van het Vietnamese ministerie van Bui-

tenlandse Zaken, Le Dung, wees er op dat de Vietnamezen in de oorlog met de Amerikanen vochten ter verdediging van hun land en dat het een rechtvaardige oorlog was.

Bush verwees naar de Vietnamoorlog als een waarschuwing aan degenen die nu ijveren voor troepen-terugtrekking. Hij noemt het 'een onmiskenbare erfenis van Vietnam' dat miljoenen onschuldige burgers de prijs van de Amerikaanse terug-

trekking betaalden en dat nieuwe woorden ontstonden zoals 'bootmensen' en 'heropvoedingskampen'. Bush noemde ook de 'killing fields', maar maakte daarmee een grote blunder of poogde bewust een verkeerde indruk te wekken; de killing fields lagen in buurland Cambodja.

'De enige manier om de orde in Irak te herstellen is voor de VS om te vertrekken', reageerde Trinh Xuan Thang, een student uit Hanoi. ●

Bush 'slaat flater'. HH

Spanje Staatstelevsie stopt met uitzenden stierengevechten

Het 'olé!' moet blijven klinken

De Spaanse staatstelevsie is gestopt met het live uitzenden van stierengevechten. Matadores en liefhebbers zijn woedend.

Daniel Woolls
MADRID

De reden voor het beëindigen van deze lange traditie is dat het nationale tijdschrift veel te gewelddadig is voor jonge kijkers.

Voor de eerste keer sinds 1948, toen Television Española begon met uitzenden, wordt er nu geen stierengevecht meer rechtstreeks op een staatszender vertoond. Dit seizoen zijn er voor de liefhebbers alleen maar enkele hoogtepunten te zien in programma's laat op de avond.

Praktisch gezien maakt het niet zoveel uit. De stille beslissing van de socialistische regering is grotendeels symbolisch. De staatstelevsie zond elk seizoen slechts een tiental van de honderden stierengevechten uit. Betaalkanal en regionale zenders staan bol van de gevechten.

Toch zijn de reacties woedend, zowel in de matadoreswereld als bij de conservatieve oppositie. Het besluit wordt gezien als een aanval op het Spaanse culturele erfgoed. 'Dit is vreselijk', zegt Juan Manuel Albendea, een senator van de centrum-rechtse Partido Popular. Zijn partij gaat premier Zapatero na de vakantie onder druk zetten om het besluit terug te draaien.

Juan Belmonte, criticus van het Sevillaanse tv-station Canal Sur, zegt dat matadores en promotors vooral boos zijn, omdat er niet met hen is overlegd over een mogelijke verlaging van de uitzendrechten. Dat is ook een van de redenen die zijn aange-

Volgens promotors heeft stierengevechten dit seizoen 65 miljoen toeschouwers getrokken. HOLLANDE HOOGTE

voerd door Television Española. 'Het was gewoon een dictatoriaal besluit'.

Volgens de promotors hebben de stierengevechten het afgelopen seizoen 65 miljoen toeschouwers getrokken. Juan Albendea vindt dat het regeringsbesluit met name oudere en arme liefhebbers dupeert. 'Het stierengevecht leeft en de mensen hebben het recht het te zien.' Television Española zei in een verkla-

ring dat ze niks tegen stierengevechten heeft, maar dat ze is gehouden aan de vrijwillige afspraak dat tv-zenders geen gewelddadige scènes uitzenden tussen 17.00 uur en 20.00 uur. Een stierengevecht begint doorgaans om 18.00 uur. Volgens Albendea is dit onzin. Hij meent dat ouders verantwoordelijk zijn voor wat hun kinderen kijken en niet de overheid.

Overigens is de populariteit van de matador en zijn bloederige werk niet meer wat het geweest is. Vroeger was hij een icoon, maar de kinderen van nu willen David Beckham zijn, en Beyoncé Knowles. Maar het ritmische 'olé!' dat opschalt uit tv's in cafés en barretjes zal voorlopig nog wel blijven. Daarvoor is het stierengevecht nog te zeer ingebed in de Spaanse maatschappij. ●

Denemarken

Gekaapt schip Somalië vrij voor losgeld

Redactie buitenland
AMSTERDAM

Het Deense vrachtschip dat sinds begin juni gekaapt was door Somalische piraten, is woensdag vrijgelaten. De eigenaar van de Danica White zou ruim 1,1 miljoen euro losgeld hebben betaald voor het schip en de vijf bemanningsleden. Dat meldde de Deense televisie. Het schip is woensdag overgedragen aan een Frans marinevaartuig.

Volgens het Deense ministerie van Buitenlandse Zaken maken de bemanningsleden het naar omstandigheden goed. Voordat ze terug naar huis mogen, moeten ze nog wel een medische onderzoek ondergaan. Op 2 juni wist een groep zwaarbewapende piraten aan boord te komen van het schip, dat onderweg was naar de Keniaanse havenstad Mombasa. Ze overmeesterden de bemanning en verwierven met de Danica White in de territoriale wateren van Somalië.

De Somalische wateren gelden als de gevaarlijkste ter wereld. Sinds begin dit jaar zijn er vijf schepen gekaapt, waaronder een VN-schip met twaalf bemanningsleden die pas na een maand werden vrijgelaten. De Somalische piraten gebruiken speedboten die uitgerust zijn met gps en machinegeweren. Ook in Azië is zee-roverij een probleem. Daar gaat het de piraten echter meestal om een snelle buit. ●

KORT

Protestdemonstraties tegen Philips in Brazilië

In Brazilië gingen afgelopen week televisies, dvd-spelers en strijkijzers van Philips in vlammen op tijdens protesten tegen het Nederlandse bedrijf. Aanleiding is een uitspraak van de Braziliaanse Philips-topman Paulo Zottolo. Hij zei dat de arme deelstaat Piauí maar beter kon verdwijnen. De demonstranten zijn woedend omdat Zottolo de vooroordelen van de blanke elite tegen de armen verspreidt. Enkele winkels hebben inmiddels alle Philips-producten verwijderd.

Tips?
Heeft u een tip voor onze redactie? Mail dan naar buitenland@depers.nl

T-Mobile
simply closer

www.t-mobile.nl

Direct voordeel bij T-Mobile.

Sony Ericsson W880i.
Inclusief Bluetooth headset t.w.v. € 79,95.
€ 0,-

Nu met Flex 20 voor € 20,- per maand.

Te bestellen via www.t-mobile.nl,
0800-236 83 78 of in de T-Mobile Shops.

Vraag naar de voorwaarden of kijk op www.t-mobile.nl.

Italië Maffia in Calabrië heeft een jaarmzet van 36 miljard euro

Pas op voor de 'ndrangheta

De zes Italianen die vorige week in Duisburg werden vermoord, zijn gisteren begraven. Ze waren lid van de vrij onbekende 'ndrangheta, de maffia uit het Zuid-Italiaanse gewest Calabrië.

Andrea Vreede

ROME

Wreder en gewetenlozer dan de Siciliaanse maffia en de Napolitaanse camorra bij elkaar. Dat zeggen veel maffiabestrijders over het tot nu toe vrij onbekende neefje van de Italiaanse georganiseerde misdaad: de 'ndrangheta uit Calabrië, de punt van de Italiaanse laars.

Het begint al met die bijna onuitsprekbare naam. Vermoedelijk een verbastering van de Griekse woorden voor 'moedige man'. Mannen van eer

Er hangt een waas van mystiek om de families die de dienst uitmaken

dis, die vroeger opkwamen voor de lokale bevolking in dat deel van Italië waar de staat nauwelijks aanwezig was. Waar rijke grootgrondbezitters de arme boeren uitbuiten en bandieten en smokkelaars vrij spel hadden. Waar familieclans hele gebieden controleerden door middel van geweld en afpersing, maar ook voor bescherming zorgden voor wie in hun territorium woonde. En dat is nog steeds zo, want om iets gedaan te krijgen stappen veel mensen niet naar politie of justitie, maar naar het hoofd van de lokale clan. Een situatie die sterk lijkt op die van bijvoorbeeld de maffia op het eiland Sicilië.

Maar toch is de 'ndrangheta anders. Er hangt een waas van geheimzinnigheid en zelfs mystiek rond de families die samen de dienst uitmaken in Calabrië. Volgens de Italiaanse justitie zijn het er zo'n 150, met in totaal ongeveer 6.000 leden. De leden van iedere familieclan zijn bijna altijd bloedverwanten en hebben daardoor onderling een hechte band. Die wordt nog versterkt door de inwijdingsceremonie die ieder nieuw lid moet ondergaan. Rituelen vol christelijke symboliek, zoals een doop en het zweren van een eed van trouw, die bijna seksteachtig aandoen.

Volgens de verhalen komen alle clanhoofden eenmaal per jaar samen

De vete die leidde tot de slachtpartij in Duisburg begon met een vechtpartij tijdens carnaval in het Zuid-Italiaanse plaatsje San Luca. AP

in een Maria-bedevoortsoord nabij San Luca, het plaatsje waar enkele van de in Duitsland vermoorde mannen vandaan kwamen. Op die familietop zouden zaken worden gedaan en nieuwe strategieën worden uitgestippeld voor de toekomst. De 'ndrangheta is er namelijk in geslaagd om binnen enkele tientallen jaren een internationaal zakenimperium op te bouwen met een geschatte jaarlijkse omzet van 36 miljard euro. Tot eind jaren tachtig hielden de families zich behalve met afpersing en sigaretensmokkel vooral bezig met het kidnappen van familieleden van rijke industriëlen. Beroemd is bijvoorbeeld de ontvoering van miljonairszoon Paul Getty III in 1973. Om hun eisen kracht bij te zetten sneden de ontvoerders de jonge Amerikaan een oor af. Uiteindelijk kwam Getty na betaling van een stevig losgeld vrij. De daders zijn nooit gepakt.

De grote sprong voorwaarts kwam toen verschillende familieclans besloten in de drugs te gaan, ondanks

tegenstand van meer traditioneel ingestelde familiehoofden. Na een korte interne strijd kregen de nieuwlichters hun zin. En met groot succes. Vandaag de dag controleert de 'ndrangheta wereldwijd de handel in cocaïne. Daarbij hebben de Calabrese families de Siciliaanse maffia uit de gunst van de Colombiaanse drugs-

De grote sprong voorwaarts kwam toen de clans in de drugs gingen

kartels verdrongen. Naar verluidt omdat de 'ndrangheta betrouwbaarder is en beter en sneller betaalt dan de maffia. Daarnaast houden de clans zich bezig met illegale wapenhandel, mensensmokkel, afpersing en met het witwassen van zwart geld, vooral door middel van beleggingen in onroerend goed.

Volgens de maffiabestrijders heeft de 'ndrangheta vertakkingen binnen en buiten Italië. Van de VS en Canada tot Zuid-Amerika en van Azië en Australië tot grote delen van Europa. Binnen Europa is Duitsland een sterke uitvalsbasis, maar ook in Nederland zit de 'ndrangheta in de handel in cocaïne en ecstasy en in het onroerend goed. Dit alles in de grootste stilte en zonder op te vallen. De 'ndrangheta houdt er niet van om aandacht te trekken en opereert het liefst buiten alle publiciteit om. Clanhoofden wonen niet in opzichtige villa's zoals die te vinden zijn in de omgeving van Napels. Rijkdom wordt niet getoond. Alles draait om macht en controle. Ook op politiek gebied, want de 'ndrangheta is diep geïnfiltrerd in het lokale bestuur. Ze wil zich zo bijvoorbeeld EU-gelden toe-eigenen.

De hechte bloedband maakt ook dat de 'ndrangheta bijna geen spijt-opstanten kent. Leden kijken wel uit om te klikken, want ze weten dat hun familie dan het risico loopt volledig

te worden uitgemord. Want meedoogenloosheid is een andere typische karaktertrek van de families, die ieder in hun eigen territorium opereren en bondgenootschappen sluiten met andere families. Zo zijn clans ontstaan zoals die van de families Strangio-Nirta en Vottari-Pelle-Romeo, die al sinds 1991 in San Luca de bloedige vete uitvechten die geleid heeft tot de slachtpartij in Duisburg. Deze vete is begonnen met een banale vechtpartij tijdens het carnaval en heeft nu al meer dan twintig slachtoffers geëist. Daarnaast is het ook een pure strijd om de macht.

Wie in San Luca komt, kan de aanwezigheid van de 'ndrangheta bijna voelen. Vreemdelingen worden met argwaan bekeken. Niemand wil praten. De mensen sluiten zich op in hun huizen en wachten tot alle aandacht van de media is overgewaaid. Er wordt getreurd om de doden en dan gaat men weer over tot de orde van de dag. Tot de volgende moordpartij. ●

Moratoriumvoorstel EU van tafel geveegd

VIERHONDERDSTE EXECUTIE IN DE STAAT TEXAS EEN FEIT

In de Amerikaanse staat Texas is voor de vierhonderdste keer een doodvonnis voltrokken sinds de doodstraf in 1982 er opnieuw werd ingevoerd. De 32-jarige Johnny Ray Conner werd door middel van een dodelijke injectie terechtgesteld voor de moord in 1998 op een Vietnamese winkelbediende. Het feit dat met Conners executie het aantal van vierhonderd zou worden bereikt bracht de Europese Unie ertoe gouverneur Rick Perry van

Texas op te roepen Conner te sparen en een moratorium op de doodstraf te kondigen. Een woordvoerder van Perry veegde dat idee van tafel. 'De Texanen hebben lang geleden besloten dat de doodstraf een juiste en passende bestraffing is van de gruwelijke misdaden die tegen onze burgers worden begaan', zei hij. 'We respecteren onze Europese vrienden, maar de Texanen zijn heel goed in staat Texas te regeren.'

Beperking blijft alleen in gebied rond Surrey

EU HEFT EXPORTVERBOD VERENIGD KONINKRIJK OP

De Europese Unie heeft gisteren het exportverbod voor Brits vee, vlees en zuivelproducten, dat eerder deze maand werd afgekondigd vanwege een uitbraak van mond- en klauwzeer in Zuidoost-Engeland, opgeheven. Alleen voor vee, vlees en producten uit een gebied in een straal van tien kilometer rond de getroffen veehouderijen in Surrey blijft het exportverbod van kracht. Producten van elders in het Verenigd Koninkrijk mogen vanaf

morgen weer geëxporteerd worden. Mond- en klauwzeer is een zeer besmettelijke ziekte die evenhoevige dieren zoals runderen en varkens kan treffen. Om verspreiding van de ziekte voorkomen werden na de laatste uitbraak ongeveer zeshonderd dieren afgemaakt. De Europese Commissie deelde mee dat veterinaire experts de door de Britse autoriteiten ingestelde controlemaatregelen als voldoende hebben beoordeeld.

KORT

Vijftien doden door verkoop koffervis

In Thailand zijn de afgelopen drie jaar 15 mensen overleden en 115 in het ziekenhuis beland nadat zij zeer giftige koffervis hadden gegeten die hun als zalm was verkocht. Nog steeds worden op markten en restaurants in Thailand grote hoeveelheden koffervis verkocht, hoewel dat sinds 2002 verboden is. De eileiders, lever en darmen van de koffervis bevatten de zeer giftige stof tetrodotoxine, dat verschijnselen als verlamming, braken, hartstilstand en de dood kan veroorzaken.

Blauw op straat

Nergens ter wereld lopen meer agenten rond dan op Mauritius. Per 100.000 inwoners telt het eiland 756 dienders.

Grijze seks

Mensen op leeftijd hebben heus nog wel seks. Volgens onderzoek in de VS doet 26 procent van de 75- tot 85-jarigen het zo'n drie keer per maand.

Zwembadjes

Het Franse blad *Paris Match* heeft op een foto van een kanoënde president Sarkozy diens zwembadjes geretoucheerd. Per ongeluk zo luidt het excuus. 'We wilden alleen iets met de lichtval doen.'

LANDENPROFIEL

ETHIOPIË

Land van de rastafari's

Ethiopië staat om veel bekend, behalve om gorilla's. Gisteren groeven Ethiopische en Japanse paleontologen er het oudste gorillafossil op dat ooit is gevonden.

Geschiedenis
Selassie regeerde van 1930 tot 1974. Hij kon de verschillende religieuze groeperingen niet met elkaar verzoenen. Na diverse bloedige coups werden in 1995 de eerste verkiezingen gehouden, waaraan meerdere partijen konden meedoen.
Weer vandaag in Addis Abeba
Buiig met 18 graden.
Aantal inwoners
74 miljoen.
Record
Ethiopië is het enige Afrikaanse land dat, op een korte periode na, niet werd gekoloniseerd.
Bekende Somaliër
Lange-afstandslouper Haile Gebr Selassie (geen familie van) die talloze wereldrecords op zijn naam heeft staan.
Plek op de FIFA wereldranglijst
92.

Ethiopië, met hoofdstad Addis Abeba, roept veelal beelden op van kindjes met hongerodeem en vliegen op hun gezicht. Het land is de afgelopen decennia geteisterd door droogtes en hongersnoden. De grensoorlogen met Eritrea dragen niet bij aan de stabiliteit van het land. Eind vorig jaar zijn Ethiopische militairen een ander buurland, Somalië, binnengevallen, zogenaamd om er orde op zaken te stellen in de chaos aldaar.

Religie
Christendom, islam.
Exportproducten
Koffie, suikerriet, huiden, bijenwas.
Exportpartners
China, Duitsland, Japan, Verenigde Staten, Saoedi-Arabië.
Probleem met
Fundamentalistische moslims, buurlanden Eritrea, Somalië.
Bekend
Van keizer Haile Selassie. Volgens de rastafaribeweging was de keizer een god. Hij inspireerde veel rasta's tot regeaannummers omdat hij zich inzette voor de dekolonisatie van Afrika.

Megavangst in de VS

Cocaine in een duikboot

Redactie buitenland
AMSTERDAM

Een onderzoek met aan boord honderden miljoenen dollars aan cocaïne is voor de kust van Mexico onderschept door de Amerikaanse kustwacht.
De zelfgemaakte onderzeeër, aangedreven door vier personen, werd door een verkenningsvliegtuig van de marine ontdekt. Toen de smokkelaars doorhadden dat ze gezien waren, probeerden ze nog in allerijl te ontkomen, maar werden al snel onderschept door een boot van de kustwacht.
Aan boord vond de kustwacht 5000 kilo cocaine met een geschatte straatwaarde van 260 miljoen euro. Het is niet de eerste keer dat een on-

derzeeër is gebruikt voor het smokkelen van drugs.
Een aantal jaar geleden vond de politie in Colombia een gedeeltelijk gebouwde onderzeeër. Deze was dertig meter lang en kon in theorie 600.000 kilo cocaine meenemen. In de jaren negentig heeft de Amerikaanse politie een man opgepakt die een Russische onderzeeër wilde kopen met het doel drugs te smokkelen. Andere creatieve manieren om cocaine te smokkelen is verstoppen in lolly's, brandblussers en tubetjes nagellakremover.
In de Verenigde Staten worden elk jaargrote hoeveelheden drugs onderschept. De DEA (Drug Enforcement Agency) vangt bijna 100.000 kilo cocaine en 300.000 kilo marihuana per jaar in Amerika. ●

Denemarken
Gillende Kleine Zeemeerminnen in bikini

Een groep jonge Deense vrouwen bereid zich voor om in het koude water van de haven van Kopenhagen te springen. Ieder jaar zwemmen vele jonge vrouwen naar het beeld van de Kleine Zeemeermin aan de kade, om diens verjaardag te vieren. De figuur uit het sprookje van de Deense schrijver Hans Christian Andersen werd gisteren 94 jaar. ● FOTO: AP

Rapport Reizende mens oorzaak

WHO waarschuwt voor groter risico epidemieën

Besmettelijke ziektes verspreiden zich sneller dan ooit tevoren doordat mensen zich steeds gemakkelijker over de planeet bewegen.

Redactie buitenland
AMSTERDAM

De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) van de Verenigde Naties roept in haar gisteren gepubliceerde rapport *Een veiliger toekomst* lidstaten op om de in juni vernieuwde richtlijnen voor de handelwijze bij epidemieën strikter te volgen dan nu gebeurt. Zo niet, dan kunnen besmettelijke ziekten desastreuze gevolgen hebben voor de wereld economie en de internationale veiligheid.
Jaarlijks reizen naar schatting 2,1 miljard passagiers per vliegtuig. Volgens directeur-generaal van WHO Margaret Chan is dat een van de oorzaken dat er gemiddeld elk jaar een nieuwe ziekte opduikt. Om de wereldbevolking beter tegen epidemieën

te beschermen, stelde de WHO in juni de Internationale Gezondheidsregels bij, die voorschrijven dat gevaarlijke uitbraken van ziektes zo spoedig mogelijk bij de organisatie moeten worden gemeld.
Momenteel moet de WHO in bijna de helft van de gevallen de uitbraak van een epidemie via de media vernemen.
Dat een mogelijk besmettingsrisico vaak te laat wordt gemeld, werd eerder dit jaar geïllustreerd toen een Amerikaanse advocaat met een in potentie zeer besmettelijke vorm van tuberculose naar Europa reisde. De Amerikaanse autoriteiten wisten uiteindelijk de 127 medepassagiers te achterhalen die aan de ziekte hadden blootgestaan, maar meldden het incident pas toen de advocaat Europa alweer verlaten had.
Het besmettingsgevaar van de tuberculose bleek uiteindelijk mee te vallen, maar de WHO en Europese landen konden door de late melding

niet zelf actie ondernemen om een epidemie te voorkomen.
Volgens het rapport is er ook meer internationale samenwerking nodig op het gebied van het onderling uitwisselen van virussen voor de ontwikkeling van vaccins. Zo weigert Indonesië, het land dat het zwaarst getroffen is door de vogelgriep, monsters te delen met de WHO, omdat het land bang is dat farmaceutische bedrijven de monsters zullen gebruiken om vaccins te maken die te duur zijn voor Indonesië. Ook China weigerde lange tijd monsters van het dodelijke vogelgriepvirus H5N1 te sturen.
Volgens de Wereldgezondheidsorganisatie zijn er sinds de jaren zeventig 39 nieuwe pathogenen, of ziekteverwekkers, ontdekt. Het zou enorm naïef en zelfgenoegzaam zijn om aan te nemen dat er vroeger of later niet een vergelijkbare ziekte als aids, ebola of SARS de kop opsteekt, aldus het rapport. ●

KORT
Iran onthult 'slimme' bom van 900 kilo

De Iraanse staats televisie heeft gisteren een nieuwe 'slimme' bom van het leger gepresenteerd. Het bestuurbare projectiel van 900 kilo, Qased, oftewel 'boodschapper', is geschikt om vanaf de verouderde F4en F5-straaljagers van Amerikaanse makelij van het Iraanse leger te worden afgeschoten. Iran presenteert om de haverklap nieuw wapentuig, maar volgens de VS is dat in veel gevallen grootspraak. Iran startte in de jaren tachtig, ten tijde van een Amerikaans embargo, met de productie

van militair materieel. Het land vervaardigt tanks, pantservoertuigen en raketten.
25 gedetineerden dood door brandstichting
Zeker 25 Braziliaanse gevangenen zijn gisteren omgekomen nadat andere gedetineerden hen in een cel bijeen hadden gedreven en matrassen in brand hadden gestoken. Volgens de politie gaat het om een vergeldingsactie tussen twee rivaliserende groepen. Het incident deed zich voor in een gevangenis Ponte Nova in de staat Minas Gerais, in het zuiden van Brazilië. Volgens de krant *Estado de Minas* zitten in het detentiecentrum 187 gevangenen,

terwijl de instelling op 87 gedetineerden is toegerust.
Japan hangt misdadigers op na eenvoudige moord
In Japan zijn gisteren drie misdadigers opgehangen. De mannen waren volgens Amnesty International veroordeeld wegens meervoudige moord. De mensenrechtenorganisatie riep Japan op de doodstraf af te schaffen. Onder minister van Justitie Nagase zijn nu tien doodvonnissen voltrokken. Executies vinden dikwijls plaats vlak voor het weekeinde of wanneer het parlement met recess is. Volgens critici gebeurt dit om openbare debatten te vermijden.

Zelfbestuur breekpunt voor Waalse en Vlaamse partijen
YVES LETERME DICHT BIJ OPGEVEN KABINETSFORMATIE

De Belgische formateur Yves Letermé is gistermorgen na langdurig nachtelijk overleg met lege handen komen te staan. Zijn poging een centrumrechtse regering te vormen lijkt tot mislukking gedoemd. Letermé erkende dat hij er niet in was geslaagd een geschil over zelfbestuur op te lossen en de Waalse en de Vlaamse partijen op een lijn te krijgen. Letermé probeert al sinds 16 juli overeenstemming tussen de partijen te bewerkstelligen, maar de

Franstaligen verzetten zich tegen Vlaamse eisen voor meer autonomie. De Waalse politici vrezen dat concessies ten aanzien van de Vlaamse eisen het einde zouden inluiden van België als federale eenheidsstaat. Zij kwamen met eigen eisen ter waarborging van de rechten van Franstalige minderheden in Vlaamstalige regio's. Als Letermé niet snel slaagt, geeft hij naar verwachting zijn opdracht terug aan koning Albert.

Het weer
Peking: 33°C/24°C, zonnig
Shanghai: 34°C/25°C, lichtbewolkt
Cairo: 38°C/26°C, zonnig

Het weer
New York: 28°C/21°C, lichtbewolkt
Santiago: 11°C/2°C, zwaarbewolkt
Houston: 34°C/24°C, zonnig

Ook op deze dag...
79 na Christus - De vulkaan Vesuvius, ten oosten van Napels, barstte uit en bedolf Pompei, Herculaneum en Stabiae onder een laag as.

Scandinavië 'Politici zijn bang voor problemen met Rusland'

Begin in Finland niet over Karelië

Karelië hoort, met dank aan Stalin, sinds 1939 niet meer bij Finland. Sommige Finnen willen het gebied terug. 'Het zit te diep in onze ziel.'

Jeroen Bult

HELSINKI

'Onrealistisch? Integendeel! We hebben zelfs een nauwkeurig plan uitgewerkt'. Veikko Saksi is er heilig van overtuigd: de gebieden die Sovjet-dictator Stalin destijds van Finland heeft afgepakt, kunnen en moeten door Rusland worden teruggegeven. Een kwestie van rechtvaardigheid en gezond verstand, vindt de stuwende kracht achter ProKarelia, een organisatie die opkomt voor de Finnen die in 1940 en opnieuw in 1944 door het Rode Leger gedwongen uit hun Heimat zijn vertrokken.

In Finland geldt Stalin, en niet diens collega Hitler, nog altijd als het ultieme kwaad. De Sovjetunie viel eind 1939 het kleine Finland binnen. Nu wisten de dappere, zich op ski's voortbewegende Finnen het Rode Leger verrassend lang te weerstaan, maar uiteindelijk deldden ze het onderspit. Finland moest Karelië (in het zuidoosten), inclusief zijn tweede stad Viipuri, en Salla (in het oosten) aan de machtige buur afstaan.

Nationale held

Dat het land, in de hoop de verloren gebieden weer terug te krijgen, Hitler steunde toen deze in 1941 de Sovjetunie binnenviel, vinden de meeste Finnen niet meer dan logisch.

De Finse opperbevelhebber tijdens beide oorlogen, maarschalk Mannerheim (van Nederlandse afkomst), wordt in het land van Nokia nog altijd als een held vereerd. Elke Finse

'Een heropleving van Karelië zal tot een win-win-situatie voor Finland en Rusland leiden.' PASCAL MAITRE/HH

stad heeft wel een Mannerheiminkatu (straat).

Mannerheim kon echter niet voorkomen dat de gebieden blijvend verloren gingen. Sterker nog: de wapenstilstand van 1944 bepaalde dat ook de Petsamo-regio, Finlands corridor naar de Barentsz Zee, in Sovjet-handen kwam. Minder bekend is dat deze annexaties gepaard gingen met veel menselijk leed. De Kareliëse Finnen, Lappen en Ingriërs sloegen uit angst voor Stalin en diens goelags op de vlucht. Zo'n half miljoen mensen (12 procent van de Finse bevolking), inclusief duizenden oorlogswezen, trokken westwaarts. Honderden van hen stierven door de bommen die de

Sovjetvliegtuigen op de vluchtelingstroom lieten vallen.

Spooksteden

Sovjet-Karelië werd een troosteloos militair *Sperrgebiet*. Ooit welvarende plaatsen vervielen tot deprimerende spooksteden en kolonisten uit Rusland, Wit-Rusland en Centraal-Azië confisqueerden het onroerend goed van de Finnen en verwaarloosden de land- en bosbouw.

De Koude Oorlog en de Sovjetunie zijn al meer dan vijftien jaar geschiedenis. Daarom is de tijd rijp om het onrecht ongedaan te maken, meent het in 1999 opgerichte ProKarelia. In zijn kantoor in Helsinki licht

Veikko Saksi de opzienbarende agenda van de organisatie toe. 'Rusland heeft het perifere Karelië nergens voor nodig en kan het dus net zo goed teruggeven. Finland moet dan tien miljard euro in het gebied investeren, vooral in de infrastructuur. Een economische heropleving van Karelië zal tot een win-win-situatie leiden; Finland en Rusland zullen beide profiteren van zo'n Euro-Russische handelszone. De werkgelegenheid zal toenemen, voor de Finnen, maar ook voor de immigranten, die gewoon in Karelië kunnen blijven wonen. Degeenen die wel willen vertrekken, zullen we schadeloos stellen.'

Naast het feit dat de Russen niet echt

genegen zullen zijn tegemoet te komen aan ProKarelia's wensen, is er nog een praktisch probleem: politiek Helsinki geeft ook niet thuis. 'President Halonen wordt zelfs boos als je over Karelië begint. Veel politici hebben me gezegd vóór teruggave te zijn, maar zijn bang voor problemen met Rusland', zegt Saksi. Drie parlementariërs zetelen bovendien in het bestuur van de Kareliëse Liga, de gematigde concurrent van ProKarelia, die zich tot culturele activiteiten beperkt.

De krant *Kainuun Sanomat* berichtte deze maand dat de Russische ex-president Jeltsin in 1991 heeft aangeboden delen van Karelië weer naar Finland over te hevelen. De toenmalige Finse politieke leiders zouden geen interesse hebben getoond. Saksi geeft niet op. 'We kunnen dit niet vergeten. De Duitsers die in 1945-'46 uit Polen, Tsjechoslowakije en Hongarije zijn verdreven, kunnen hun geboortegrond bezoeken. Wij niet. ●

Pakistan

President Musharraf moet terugkeer rivaal Nawaz Sharif dulden

Novum/AP

AMSTERDAM

De Pakistaanse oud-premier Nawaz Sharif mag uit ballingschap terugkeren naar Pakistan. Dat heeft het hoogerechtshof gisteren bepaald.

De uitspraak wordt gezien als een nederlaag voor president Pervez Musharraf. Hij verzet zich hevig tegen de terugkeer van de door hem in 1999 afgezette Sharif.

De ex-premier en zijn familieleden hebben als burgers van Pakistan

een onvervreemdbaar recht het land binnen te komen en er te blijven, oordeelde de opperrechter. Hun terugkeer mag niet worden belemmerd of tegengehouden. Het hof liet zich niet uit over Sharif's recht deel te nemen aan de komende verkiezingen.

Ongeveer tweehonderd aanhangers van Sharif en diens Moslim Ligan partij reageerden buiten de rechtszaal met gejuich op de uitspraak. Een hoge partijfunctionaris sprak van een 'grote triomf voor democratie en rechtmatig bestuur'. Sharif en een an-

Nawaz Sharif. MAGNUM/HH

dere oud-premier in ballingschap, Benazir Bhutto, hebben beiden gezworen voor de verkiezingen van eind dit jaar terug te keren. Zij leiden een campagne voor democratisering, die ten doel heeft Musharraf af te zetten of diens militaire regering om te vormen tot een civiel bewind. Beiden moesten het land verlaten na beschuldigingen van corruptie.

De procureur-generaal zei dat de regering accepteert dat zij niet kan verhinderen dat Sharif en diens broer Shabbaz Sharif terugkeren. Hij waar-

schuwde wel dat zij kunnen worden vervolgd zodra zij voet op Pakistaanse bodem zetten.

De opperrechter van het hoogerechtshof is Iftikhar Mohammed Chaudhry. Hij was enige tijd geleden het middelpunt van een nationale rel. President Musharraf had geprobeerd de kritische rechter op een zijspoor te zetten, maar dat mislukte. Chaudhry, de enige die de macht van de president grondwettelijk kan betwisten, geldt sindsdien officieus als de oppositieleider. ●

IN GESPREK MET

0047

Thomas Osinga (25) woont met zijn vriendin in de Noorse hoofdstad Oslo. Hij werkt daar aan zijn thesis.

'De kranten hier staan momenteel van een Noors-Somalisch slachtoffer van zinloos geweld. De jongen was met zijn familie en wat vrienden gewoon wat aan het hangen en spelen in een park. Op een gegeven moment sprak hij andere bezoekers aan op hun gedrag, die waren wat hinderlijk hard een bal over aan het schieten. Vervolgens werd hij tegen de vlakke geslagen en is een ambulance gebeld. De ambulance weigerde hem echter mee te nemen en vertrok. De feiten over wat zich toen heeft afgespeeld, zijn overigens niet helemaal duidelijk. In ieder geval wilde de ambulance de jongen niet vervoeren. Omdat het niet hun 'pakkie an' zou

zijn, maar dat van de politie. Toen reden ze weer weg. Omstanders reageerden geschokt en maakten foto's die op tv werden getoond. Sindsdien beheerst het hier de media.

Uiteindelijk is de jongen in een taxi gewurmd en in het ziekenhuis bleek dat hij hersenletsel heeft opgelopen. Nu ligt hij nog in coma. Het is ook wel ironisch dat het juist deze jongen treft. Volgens diverse media is hij juist een heel betrokken jongen, die veel deed voor de gemeenschap op het gebied van integratie. Hij had een buurtcentrum opgezet, werkte als vertaler voor de politie en organiseerde voetbaltoernooien.

Toen ik ervan hoorde, was ik vooral verbaasd. Dat geldt voor de meeste mensen, geloof ik. Het heeft wel een debat over racisme aangezwengeld. Of Noren racistisch zijn, zou ik niet durven zeggen.

Je hebt hier in Noorwegen twee grote groepen alloctonen, Somalische zoals deze jongen, en Pakistaanse. Je merkt dat de tolerantie voor deze twee groepen wat minder wordt. Het ambulancepersoneel is inmiddels geschorst en er loopt een politieonderzoek tegen hen. Het verhaal doet de ronde dat ze over de portofoon te horen hebben gekregen dat de jongen gevaarlijk en gewelddadig was. Maar hoe dat precies zit, is ook nog niet du-

delijk. Stel dat hij gewelddadig zou zijn, dan nog. Je kunt je toch niet voorstellen dat in Nederland iemand die met een hoofdwond op straat ligt gewoon achtergelaten wordt? Vooral nog roept het vooral veel vragen op waar nog geen antwoord op gegeven kan worden. ●

Opgetekend door Floris de Koning

Afgevallen? Nieuwe kleding!

De Amerikaanse stad Atlanta in de staat Georgia wil een verbod op wijd zittende broeken waar het ondergoed bovenuit steekt.

Eindelijk op eigen benen

In de Oekraïne wordt vandaag onafhankelijkheidsdag gevierd. In 1991 herwon het land onafhankelijkheid van de Sovjetunie.

Stijf

In de stad Caracas in Venezuela besloot de familie van een vermoorde man diens lichaam per taxi naar het mortuarium te brengen, nadat de politie na vier uur nog steeds niet was komen opdagen.

Chipshol vs Schiphol Minister Eurlings informeert Kamer incorrect over claimrisico's

Schiphol groeit uit tot vastgoedonderneming

De cijfers tonen het aan: Schiphol verdient steeds meer aan onroerend goed. Concurrent Chipshol werd tijdelijk uitgeschakeld door beslagleggingen. Vandaag knokken de partijen in de Haarlemse rechtbank daarover verder.

Eric Smit
AMSTERDAM

Het gaat goed met Schiphol. De luchthaven verdient geld, veel geld. Gisteren maakte het bedrijf de halfjaarcijfers bekend. Opvallend detail: er wordt steeds meer verdiend aan de handel in stenen, ofwel onroerend goed. Van de totale nettowinst van 142,8

miljoen euro, is maar liefst 45,3 miljoen euro afkomstig uit vastgoedprojecten. Die werden in vergelijking met de eerste zes maanden van 2006, 181 procent meer waard. Het totale nettoresultaat was 62,3 procent hoger.

Het AirportCity-concept heeft opnieuw zijn strategische waarde bewezen', stelt Schiphol-directeur Gerlach Cerfontaine dan ook tevreden vast.

De bewoordingen van Cerfontaine zullen de 83-jarige Jan Poot van gebiedsontwikkelaar Chipshol minder goed smaken. Het was Poot die in 1989 het AirportCity-concept in Nederland introduceerde. Hij had goed gekeken hoe de gebieden rondom de luchthaven van Atlanta werden ont-

wikkeld en tot bloei kwamen. Poot bedacht daarom een eigen AirportCityplan voor de gebieden rond Schiphol en begon terreinen te kopen. Op het hoogtepunt had Chipshol 600 hectare grond rond Schiphol in bezit. De luchthaven zelf bezat toen nog niets. Anno 2007, na vele juridische veldslagen, rest Chipshol nog maar 150 hectare. De meeste Chipsholterreinen vielen de afgelopen 12 jaar in handen van Schiphol en sindsdien zijn de twee bedrijven elkaars concurrenten.

Chipshol is nu al jaren in gevecht met Schiphol dat de ontwikkelingsplannen van Chipshol stelselmatig wist te dwarsbomen. Hoewel Chipshol vrijwel alle rechtszaken

wist te winnen, lijkt het steeds minder goed te gaan met de gebiedsontwikkelaar. Hoewel Schiphol in een tussenvonnissen werd veroordeeld tot het betalen van een schadevergoeding van 19 miljoen euro, is het bedrijf er niets mee opgeschoten. Integendeel. De Amsterdamse rechtbank verleende Schiphol het recht om voor bijna 75 miljoen euro beslagen te leggen op bezittingen van Chipshol.

'Ons bedrijf is platgelegd', zegt Peter Poot van Chipshol. Hedenochter probeert Chipshol in de Haarlemse rechtbank onder die beslagleggingen uit te komen. Volgens Poot hebben de advocaten van Schiphol op oneigenlijke gronden toestemming gekregen voor de beslagen.

Afgelopen woensdag gaf minister Eurlings van Verkeer en Waterstaat antwoord op de Kamervragen inzake Chipshol. SP-Kamerlid Emile Roemer wenst, en met hem een Kamermeerderheid, dat er een onafhankelijk onderzoek naar het conflict wordt gedaan. Eurlings ziet daar niets in.

Opvallend was dat de minister een foute inschatting maakte over omvang van de claim die Chipshol bij de staat heeft neergelegd. Hij schreef de Kamer dat Chipshol alleen een claim van 30,6 miljoen euro bij het ministerie van VROM heeft ingediend. De Luchtverkeersleiding Nederland, dat onder zijn eigen ministerie ressorteert, ontving echter een claim van 65 miljoen euro van Chipshol. ●

Fraude 85 miljoen euro verdwenen, maar wie heeft de schuld?

Bizarre wending tulpenfraude: slachtoffer lijkt inmiddels dader

In de fraudezaak rond tulpenbeleggingsfonds Novacap Floralis is niets wat het lijkt. Na bijna vier jaar wordt een van de vermoede slachtoffers nu als dader gezien.

Edward Deiters
AMSTERDAM

In 2003 stortten bijna 200 man zo'n 84 miljoen euro in het beleggingsfonds Novacap Floralis, dat het geld zou investeren in nieuwe tulpenrassen. Onder hen bekende namen als oud-ABN Amro-bankier Jan Maarten de Jong en ex-Philips-topman Cor Boonstra, die een paar ton stort.

Het spreekje - ruim 20 procent rendement - is echter al snel over: Novacap gaat al na een half jaar failliet en sindsdien regent het rechtszaken, beschuldigingen en beslagen.

De directie van Novacap wijst met een beschuldigende vinger naar een aantal bollenboeren. Zij zouden volgens Novacap-directeur Marco Vrijburg door prijsopdrijving en gefingeerde transacties de boel hebben bedonderd. Die mening lijkt ook justitie lange tijd toegedaan.

De bollenboeren hebben op hun beurt altijd volgehouden dat juist Vrijburg de kwade genius is achter het ineensstorten van het fonds. 'Meneer

Vrijburg dacht dat hij een legale geldmachine had uitgevonden', zegt Klaas Beishuizen, advocaat van een van de bollenboeren. 'Dat viel even tegen. Toen het misging, trachtte hij de schuld op anderen af te schuiven.'

Beishuizen voerde onlangs namens de bollenboer een kort geding bij de Amsterdamse rechtbank om een door Vrijburg gelegd beslag op diens pensioenvoorziening op te heffen. Tijdens deze zitting onthulde Beishuizen dat er bij de advocaat-generaal van het Haagse gerechtshof het advies ligt om tot vervolging over te gaan van Marco Vrijburg en zijn mede-directeur Bert Oosthout.

'Er liggen inmiddels meerdere aangiften tegen de heren Vrijburg en Oosthout', zegt de advocaat. 'In het advies van officier van justitie Van de Kerkhof aan de advocaat-generaal staat dat de Novacap-directie zich schuldig zou hebben gemaakt aan oplichting, verduistering, meened, indienen van valse vorderingen bij een faillissement en ontrekking van goederen aan een beslag.'

Bij het in fraude gespecialiseerde Haagse parket bevestigt woordvoester Valentine Hoen dat er een advies ligt om Vrijburg te vervolgen. 'We zijn in deze zaak tot een ander inzicht gekomen.' ●

De tulpenfraude: wie is de dader? BERRY STOKVIS/HOLLANDE HOOGTE

Vervoersbedrijven

Minister aan tafel met chauffeurs

Femke van Wiggen
AMSTERDAM

De aanbesteding van het openbaar vervoer in Nederland gaat over de rug van de buschauffeurs. Dat vindt de CNV-Bestuurder Jean-Marie Severijns heel duidelijk hoe de zaken ervoor staan: bedrijven schrijven heel laag in om een aanbesteding binnen te slepen, wat enorme financiële risico's met zich meebrengt. 'Die worden weer verhaald op de arbeidsvoorwaarden van de chauffeurs, die meer moeten doen voor minder', aldus Severijns. Dat is volgens CNV strijdig met de wet en bovendien zijn de reizigers de dupe, omdat er stakingen volgen.

Sinds de vruchteloze onderhandelingen vorige week dinsdag met het Brabantse vervoersbedrijf Veolia is het voor CNV-bestuurder Jean-Marie Severijns heel duidelijk hoe de zaken ervoor staan: bedrijven schrijven heel laag in om een aanbesteding binnen te slepen, wat enorme financiële risico's met zich meebrengt. 'Die worden weer verhaald op de arbeidsvoorwaarden van de chauffeurs, die meer moeten doen voor minder', aldus Severijns. Dat is volgens CNV strijdig met de wet en bovendien zijn de reizigers de dupe, omdat er stakingen volgen.

De bond vindt dat de provincies die de concessie verlenen, niet in zee zouden moeten gaan met een busbedrijf dat op deze manier werkt. Het bestuur van Veolia wil niet op deze ontwikkelingen reageren. ●

QUARTERLIFE CRISIS

LOTTO EN LITERATUUR

Helen Johnson,

Het is alweer even geleden dat schrijfter Marjan Berk de Lotto-hoofdprijs van 1 miljoen euro won. Dat was, om precies te zijn, op 5 juli.

De tussenliggende tijd heb ik nodig gehad om de onwaarschijnlijkheid van deze gebeurtenis in cijfers te vatten - ik ben nu eenmaal meer van de letters - want zeg nou zelf: een bekende Nederlandse schrijfster die de Lotto wint? Dat is een aan onmogelijkheid grenzende onwaarschijnlijkheid, niet-waar?

Niet waar dus. Allereerst moet je weten dat de Lotto in ons land gemiddeld veertien keer per jaar de hoofdprijs van 1 miljoen euro uitkeert en daarop maakt Marjan Berk natuurlijk net zo-

veel kans als haar collega-deelnemers (999.999 man) te weten: 0,000012%. Om die kans te verzilveren, moest ze wel zes getallen tussen de 1 en 45 correct kiezen en daar zijn dus slechts een op de acht miljoen vierhonderdvijftig duizend en zestig mensen toe in staat. Marjan Berk is er zo een...

Dan verdien je wat mij betreft zo'n prijs ook gewoon. Maar goed, dan is er nog het feit dat Marjan Berk een schrijver is die vanwege haar vak de BN-status geniet. Volgens een gecaluleerde schatting moeten er daar in ons land zo'n vijftig van zijn.

Nederland telt momenteel 16.369.065 inwoners, dus per 109.327 Nederlan-

ders is er één een bekende schrijver (0,0003054%).

Kortom: de kans dat je in dit land beroemd wordt om je schrijfsels is 25 keer groter dan dat je hier de hoofdprijs van de Lotto wint.

Marjan Berk deed beide. Respect. Overigens is er nog een overeenkomst tussen Lotto en literatuur: er zijn in Nederland net zoveel Lotto-deelnemers als aspirant auteurs (een miljoen).

Als je nagaat dat er tot nu toe 88 romans de longlist van de Debutantenprijs 2007 hebben gehaald, dan is de kans dat je een belangwekkend fictief verhaal schrijft 733 keer groter dan dat je dat te vaak genoemde miljoen wint

(1 op de 11.363). Tegen zowel zolderkamerschrijvers als de Lotto-lotkopers zou ik desalniettemin willen zeggen: *don't give up your day job*. Tegen hen die tot beide categorieën behoren: *get a life*. (Er is maar één Marjan Berk.) ●

? Een goed gesprek tussen werkgever en -nemer dringt ziekteverzuim terug. Dat denkt bedrijfsarts Francis Foury.

€ Oh ja? Het Nibud waarschuwt voor leningen van het Finse Ferratum. De kosten van deze kleine leningen via internet of sms zijn 'extreem hoog'.

***** Duurkoop Het Vaticaan start een *low cost airline* voor bedevaartgangers. De eerste vlucht van Rome naar Lourdes gaat 27 augustus. Ook komen er vluchten naar Fatima en Santiago de Compostela.

Bijzondere vlucht

Medewerker sales operations gezocht voor het snelst groeiende dagblad van Nederland.

Dagblad de Pers

De eerste gratis kwaliteitskrant ter wereld is op 23 januari in Nederland gelanceerd. Sinds die dinsdag is Dagblad de Pers een feit. Onder het motto 'Facts are expensive, opinion is cheap' werkt de redactie iedere dag aan een mooi en integer product. Dagblad de Pers volgt niet blind alle hypes, maar kiest voor nieuws met echte waarde. Voor onze krant zoeken wij een

medewerker sales operations

De functie:

Als medewerker sales operations hou je je onder andere bezig met het informeren en adviseren van klanten en reclamebureaus over advertentie-mogelijkheden en tarieven. Daarnaast zorg je in overleg met de redactie voor de juiste indeling van de advertenties in de krant, rekening houdend met de wensen van de klant. Het advertentiemateriaal wordt door jou gecontroleerd en jij zorgt dat deadlines gehaald worden.

Taken en verantwoordelijkheden:

- Bieden van operationele ondersteuning aan accountmanagers;
- Als aanspreekpunt fungeren voor (potentiële) klanten;
- Het up-to-date houden van de administratie;
- Opstellen van standaard offertes;
- Eerste aanspreekpunt bij problemen in order en proces;
- Verstrekken van gegevens die nodig zijn voor rapportages;

- Prijsafspraken controleren;
- Je bent verantwoordelijk voor het bijhouden en invoeren van klantinformatie in het database-systeem;
- Samen met je collega's van sales, sales operations en de eindredactie vorm je een team.

Het profiel:

Voor deze functie vragen wij een mbo+ werk- en denkniveau. Daarnaast ben je accuraat, commercieel, stressbestendig en klantvriendelijk. Affiniteit met media is een pré. Verder ben je bekend met Microsoft Word en Excel.

Wij bieden:

Wij bieden je de kans om mee te groeien met één van de snelst groeiende bedrijven van Nederland. Je werkt samen in een jong team van gemotiveerde en enthousiaste mensen die er samen elke dag weer voor zorgen dat er een mooie krant wordt afgeleverd.

Periode:

Voor de periode van 6 maanden met mogelijkheid tot verlenging.

Contact:

Sarah Gouwenberg, sarah.gouwenberg@depers.nl
Anthony Fokkerweg 61-3, 1059 CP Amsterdam, tel: 020-3460512

www.depers.nl

De Pers Dagblad

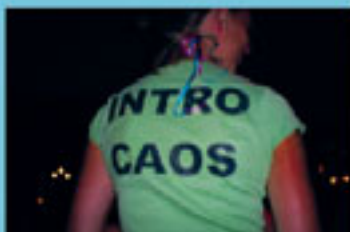
Studenten introductieweken! Augustus 2007

Fotografeer jouw introductieweek voor De Pers

- Plaats jouw foto's op de website
- Dagelijks kans op jouw foto in De Pers!
- Bekijk foto's uit jouw stad en reageer
- Maak kans op een wintersportvakantie voor 4 personen

Geef je op!
www.depers.nl/studentenintro

• Nijmegen - Anissa van der Vosse

• Utrecht - Emile Arnold

• Groningen - Mariëtte Jongman

• Nijmegen - Anissa van der Vosse

• Utrecht - Emile Arnold

• Groningen - Mariëtte Jongman

Arbeidsmarkt Zijn ouderen de toekomst?

Jongeren willen vooral een vaste baan

Het lijkt de omgekeerde wereld, maar de jongere van tegenwoordig wil zekerheid, terwijl de oudere uitdagingen zoekt in zijn werk.

Femke van Wiggen
AMSTERDAM

Jongeren verkeren momenteel in zo'n luxe-positie dat zij eisen kunnen stellen aan potentiële werkgevers. Of ze dat op werkhoudelijk vlak genoeg doen, is de vraag.

Uit onderzoek van Orga, een Human Resources adviesbureau dat gespecialiseerd is in assessments en loopbaanadvies, blijkt namelijk dat de jongeren van nu vooral voor stabiliteit en zekerheid gaan. En dat de enige inhoudelijke eis uit hun 'drijfveren topvijf' is dat ze fysiek actief willen zijn in hun toekomstige baan.

Een kleine 1.200 werkzoekenden (m/v) van alle leeftijden werd gevraagd wat hen naar hun nieuwe baan drijft. Gekeken werd naar negentien aandachtspunten zoals het salaris en het willen maken van carrière. Op sommige vlakken zijn de resultaten verrassend. Waar de stereotiepen willen dat ouderen vastgeroest zijn in hun werk en 'hun tijd uitzitten', lijken de rollen volgens dit onderzoek op sommige vlakken omgekeerd.

Zo geeft slechts 26 procent van de jongeren tot 24 jaar aan bovengemiddeld geïnteresseerd te zijn in creatief

denken in hun toekomstige baan, terwijl maar liefst 59 procent van de 45-plussers aangeeft dat in de eerste plaats te willen zijn in een nieuwe functie. Daarnaast blijkt maar liefst zeventig procent van de jongeren zekerheid en stabiliteit in hun werk het allerbelangrijkst te vinden, terwijl dat bij de 45-plussers niet in de topvijf voorkomt.

Diddo van Zand, algemeen directeur van Orga kan maar een conclusie trekken: 'Een aantal opvattingen over ouderen klopt dus gewoon niet. Er

Bijna driekwart van de jongeren wil zekerheid en stabiliteit

wordt altijd van uitgegaan dat jongeren degenen zijn die een bijdrage leveren aan innovatie en creativiteit, terwijl ouderen juist massaal aangegeven dat het voor hen belangrijker is. Ik heb veel in de outplacement werkt: dan zie je dat het voor 50-plussers soms heel lastig is om weer aan de slag te komen. Terwijl hun bereidheid om zich te ontwikkelen veel groter is. We denken ook altijd dat jongeren veel risico's willen nemen; het tegenovergestelde blijkt waar.'

Het is niet zo dat de oudere van nu ambitieuzer is dan de jongere, denkt Dineke Thiele van ouderenuitzend-

bureau Oudstanding. Veel van de 45-plussers die bij haar aankloppen, hebben al een financiële basis uit de vut of pre-pensioen en kunnen het zich volgens Thiele gemakkelijker veroorloven om creatiever bezig te willen zijn dan jongeren. 'Of ze komen uit de ww en zijn minder kieskeurig met hun eerste contract. Ouderen zijn tegenwoordig op hun vijfzigste te vitaal om niets te doen. Na een jaar vut is de tuin aan kant en de schuur gevuld en willen ze wel weer een bijdrage leveren. Vaak gaan ze dan doen wat ze echt willen doen. Waar die ouderen hun sporen al verdiend hebben, staan jongeren aan het begin van de ladder.'

Renée de Vries van FNV Jong herkent dit laatste beeld: 'Hoewel het nu steeds beter gaat met de economie, zijn jongeren tegenwoordig best bang voor de toekomst. Ze maken zich zorgen: de wereld verandert misschien niet, maar de arbeidsmarkt wel. Een vast contract heb je niet meer zomaar, werkgevers kunnen steeds gemakkelijker van hun werknemers af. Terwijl je wel een huis wilt kopen of een kindje wilt krijgen. Zekerheid wordt daardoor belangrijker.'

Van Zand denkt dat recruiters in de toekomst rekening zouden moeten houden met deze uitkomsten: 'Blijkbaar trek je jongeren niet als je alleen het avontuurlijke karakter van een baan onderstreept. Pas daar je wervingscampagne op aan.'

Jongeren maken zich zorgen over de arbeidsmarkt. FELIX KALKMAN/HH

De belangrijkste drijfveren

Tot 24 jaar

1. zekerheid & stabiliteit
2. fysiek actief zijn
3. aandacht
4. balans privé en werk
5. financiële beloning

Vanaf 45 jaar

1. creatief denken
2. analyseren
3. concrete resultaten
4. beïnvloeden
5. kwaliteit

Overname

Tweede Kamer wil debat over de toekomst van ABN Amro

Redactie economie
AMSTERDAM

Een Kamermeerderheid wil van minister Bos van Financiën weten hoe hij oordeelt over de mogelijke opsplitsing van ABN Amro. In de Tweede Kamer leven zorgen over de toekomst van de bank.

Oppositiepartijen SP en Groenlinks hebben een debat aangevraagd. Ze krijgen steun van coalitiefractie PvdA, de Partij voor de Vrijheid en D66. Het is nog onbekend wanneer het debat plaatsvindt.

De SP wil het debat perse houden voordat Bos mogelijk een verklaring van geen bezwaar afgeeft aan het bankconsortium van Royal Bank of

Scotland, Fortis en Santander.

Het bankconsortium en Barclays zijn verwikkeld in een overnamestrijd rondom ABN Amro. Op advies van DNB gaf minister Bos al eerder een verklaring van geen bezwaar voor een overname door Barclays. De politiek rekent erop dat Bos voor de bankgroep eveneens zo'n verklaring zal afgeven.

Twee maanden geleden meldde Bos al dat hij vanwege zijn bevoegdheid en de fase waarin het proces zich bevindt wellicht minder kan zeggen dan de Kamerleden hopen. Hij moet naar eigen zeggen door alle bij het proces betrokken partijen worden beschouwd als een objectieve persoon. ●

Boober blaft niet meer

Leensite Boober bukt eerbiedig voor AFM

Redactie economie
AMSTERDAM

'We gaan gewoon door'. Afgelopen dinsdag klonken de berichten van Leensite Boober nog vol bravoure. Boober is de eerste Nederlandse leensite waar particulieren elkaar geld kunnen lenen. Het bedrijf beschikte nog niet over een vereiste AFM-vergunning en moest in opdracht van de toezichthouder tijdelijk zijn activiteiten stopzetten.

Boober vond dat het zijn activiteiten voort moest kunnen zetten en eiste dat recht in een kort geding op. Dinsdag bepaalde de rechter dat Boober gehoor diende te geven aan de

Auroriteit Financiële Markten (AFM) en dat het bedrijf eerst op de benodigde vergunning moest wachten.

Het management van Boober meende dat probleem handig op te kunnen lossen door de AFM-vergunning van een van de aandeelhouders in de strijd te werpen. Waarna de Boober-CEO triomfantelijk uitriep dat de bedrijfsactiviteiten met die vergunning gewoon door konden gaan. Niet dus. De toezichthouder liet weten dat de truc niet op prijs werd gesteld en eiste wederom stopzetting van de activiteiten.

De AFM riep de aandeelhouders en het management van het internetbedrijf vervolgens op het matje. Het

gesprek had gevolgen voor de toon van het persbericht dat Boober gisterochtend de wereld in zond.

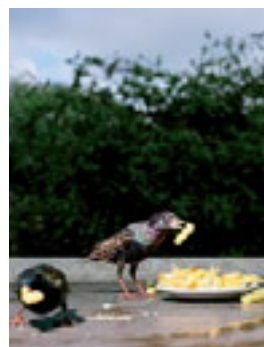
'In tegenstelling tot wat dinsdag en woensdag is gecommuniceerd, heeft Boober gisteravond na overleg met de AFM besloten om de kredietbemiddelingsactiviteiten voorlopig te staken', klonk het een tikkeltje nederig. Het bedrijf zei verder de 'ongelukkige wijze' waarop het had gecommuniceerd te betreuren. Hoewel er via Boober.nl geen nieuwe leningen afgesloten kunnen worden, blijft de site voor de mensen die al een lening hadden afgesloten, gewoon bereikbaar.

Boober.nl is een online marktplaats waar mensen zonder tussenkomst van een bank of financiële instelling geld kunnen lenen en uitleen. In de Verenigde Staten en in Groot-Brittannië bestaan al langer vergelijkbare leensites die door de lokale toezichthouders getolereerd worden. ●

Horeca-omzet stijgt 7 procent in tweede kwartaal DURE AARDAPPELS EN HOGERE PRIJZEN STUWEN OMZET OP

De omzet van de Nederlandse horeca is in het tweede kwartaal met bijna 7 procent gestegen. Vooral restaurants en cafetaria's boekten fors meer omzet, meldde het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) gisteren. De groei is iets lager dan in het eerste kwartaal. Toen nam de horecaomzet met bijna 9 procent toe. Cafetaria's kunnen volgens het CBS terugkijken op een 'bijzonder goed' tweede kwartaal: hun omzet steeg met 10 procent.

Dit komt mede doordat zij hun prijzen vanwege de duurdere aardappels meer dan gemiddeld verhoogden. Restaurants boekten een omzetgroei van ruim acht procent. De omzet van Nederlandse cafés nam in het tweede kwartaal met 4 procent toe; een stijging die vooral komt door de gestegen prijzen. De verkopen stegen met slechts 0,5 procent, meldt het CBS. Vooral de natte meimaand drukte het kwartaalresultaat van de cafés.

KORT

Nederlanders besteedden meer geld in juni

Huishoudens hebben in juni dit jaar 2,5% meer besteed aan goederen en diensten dan in dezelfde maand van vorig jaar, zo meldde het CBS gisteren. Het is de sterkste groei sinds december 2006. De bestedingen aan goederen stegen in juni met 3,3% terwijl de uitgaven aan diensten met 1,7% toenamen. Vooral aan duurzame goederen hebben huishoudens fors meer besteed. Daar werd een toename van 7,3% gemeten. Huishoudens kochten vooral meer elektronica en huishoudelijke apparaten. Ook de bestedingen aan kleding en

textiel waren aanzienlijk hoger. De groei van de binnenlandse consumptie bleef in de eerste helft van 2007 achter bij die in 2006. Dit komt vooral door een lager energieverbruik. Huishoudens hoefden door het zachte weer minder te stoken.

Overname Free Technics door Imtech

Imtech neemt het Free Technics over, een kleine softwarespecialist in de internationale maritieme markt. De overname zal direct bijdragen aan de winst per aandeel, zo verwacht Imtech. In 2006 realiseerde Free Technics met tien medewerkers opbrengsten van circa 1,5 miljoen euro.

Bonustoezicht

Minister Bos van Financiën wil dat bedrijven de bonussen van bestuurders bekendmaken in het geval van een fusie of een overname.

Bonusleed

Investment bankers op Wall Street en in de Londense City krijgen dit jaar door de kredietcrisis zo'n 10 tot 15 procent minder eindejaarsbonus.

Snelle manager

Ferrari-bestuursvoorzitter Jean Todt tegen het Duitse *Manager Magazin*: 'Ik heb Michael Schumacher voor een bestuurszetel gepolst. Maar hij had geen zin in 12 tot 14 uur achter een bureau'.

Cijfers Heijmans is beursverschopping... Maar Boskalis steelt de show

Waar Boskalis gisteren de grote beurslieveling was, zat Heijmans te treuren in het verdomhoekje.

Sharida Mohamedjoesoef

AMSTERDAM

Boskalis, naar omzet gemeten het grootste baggerbedrijf ter wereld, was gisteren een absolute hoogvlieger op de Amsterdamse beurs. De onderneming sloot ruim 16 procent hoger.

Reden voor de enorme koerssprong: een verdubbeling van de winst. Zo rapporteerde de baggeraar een nettowinst van bijna 80 miljoen euro, terwijl dit in dezelfde periode vorig jaar nog uitkwam op een kleine 40 miljoen. Ook de omzet liet in het eerste halfjaar een stijging zien van 56 procent naar 756 miljoen euro.

Wat helemaal in goede aarde viel, was de afgegeven winstverwachting voor 2007. Zo verwacht Boskalis voor het gehele jaar een netto winststijging van ten minste 40 procent. Verder ziet

het baggerbedrijf een hogere omzet, een hoge bezetting van het materiaal en goede marges.

Om haar woorden kracht bij te zetten, maakte het concern bij de persbijeenkomst bekend dat het in Australië een grote opdracht voor een LNG-project (vloeibaar aardgas) heeft gekregen, ter waarde van circa 120 miljoen euro. Ook liet Boskalis weten niet onwillend te staan tegenover een samengaan met branchegeenoot Van Oord.

Aan het analistenfront was de toon eveneens positief. Marc van der Holst, analist van IRIS Research, sprak van 'opvallend sterke jaarcijfers' en wees erop dat Boskalis profiteert van de goede marktomstandigheden op het gebied van baggeren.

'Dit zorgt voor betere prijzen en een hogere bezettingsgraad. De krapte blijft ook de komende jaren aanhouden. Krapte bij scheepswerken zorgt er ook voor dat er niet snel nieuwe capaciteit op de markt komt'

Waar Boskalis de winst juist zag verdubbelen, gebeurde het omgekeerde bij Heijmans. Over het eerste halfjaar kwam de winst van het bouwbedrijf uit op 19 miljoen euro, tegenover 36 miljoen in dezelfde periode van 2006. Het verlies was vooral te wijten aan tegenvallende projecten bij de divisie Bouw. Het aandeel verloor bijna 3 procent.

Toch blijft CEO Guus Hoefsloot optimistisch. 'De goede orderportefeuille gekoppeld aan waarneembare prijsverbetering zal een positief effect hebben op de resultaten in de tweede helft van 2007. Deze zullen de tegenvallende resultaten van de divisie Bouw over de eerste helft van 2007 naar verwachting compenseren.'

Hoefsloot benadrukt dat er op termijn wel overnames gepland staan. 'Maar op dit moment hebben we weinig financiële armsgang en willen we ons richten op de integratie van de acquisities die we eerder dit jaar gedaan hebben.' ●

Guus Hoefsloot van Heijmans blijft optimistisch. GERARD TIL/HOLLANDESE HOOGTE

Beurs

IEX.nl
van beleggers voor beleggers

Beurs vandaag Schijn bedriegt op het Damrak

Beursspelletjes

Soms is niets wat het lijkt op de beurs. Daarom Beter Bed ondanks die matrassen populair is, hoe Boskalis fors steeg en toch goedkoper werd en de vraag of het dure Unit 4 Agresso beter is dan het goedkope Ordina.

AMSTERDAM

Voorbeurs publiceert Beter Bed zijn eerste halfjaarcijfers en geen belegger die zich daarover zorgen maakt. Het bedrijf kwam vorige maand met omzetcijfers naar buiten en verhoogde toen zijn winstverwachting. Beter Bed gaf toen aan te rekenen op een nettowinst in de eerste jaarhelft van circa 13 miljoen euro. Analisten denken dat het morgen 13,4 miljoen euro wordt.

Nieuwsgieriger zijn beleggers naar de toekomstverwachtingen van het bedrijf, dat in de afgelopen jaren prachtig presteerde en waarvan het aandeel dit jaar alweer 25,6% steeg (AEX: +4,2%). Nota bene, terwijl Beter Bed vorige week 1310 matrassen moest terugroepen, omdat er gif in de container zat waarmee ze waren geïmporteerd. Het aandeel verloor 2,1%, terwijl de markt 2,5% steeg.

Beleggers zijn alleen niet echt onder de indruk. Ze zien dit eerder als een eenmalig incident in de categorie bedrijfsongelukken, dan dat Beter Bed nu ineens slecht presteert en de kwaliteit niet meer in de hand heeft.

Boskalis: duurder en goedkoper

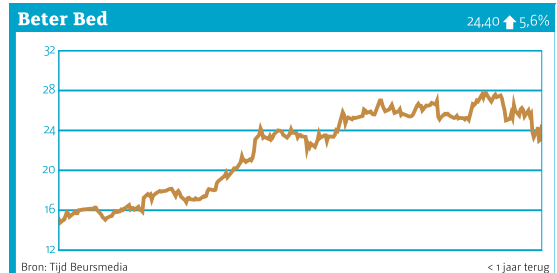
Gisteren deed zich op de beurs het fenomeen voor dat baggeraar Boska-

lis Westminster fors duurder werd, maar tegelijkertijd ook flink goedkoper. Op prachtige halfjaarcijfers steeg de koers met 16,6% tot 31,39 euro. De verwachte winst voor 2007 werd echter ook flink opwaarts bijgesteld en dit gooide de rekensommen van beleggers in de war.

De nettowinst van 1,54 euro per aandeel, die analisten vóór gisteren nog verwachtten voor 2007 en de slotkoers woensdag van 27,00 euro leverden een koers/winstverhouding van 17,5 op. Gisteren is ook de winstverwachting voor 2007 opgeschroefd naar 1,90 euro per aandeel. Tegen de slotkoers van gisteren op 31,39 euro levert dat een k/w op van 16,2.

Unit of Ordina?

Net als Boskalis knalde ook de koers

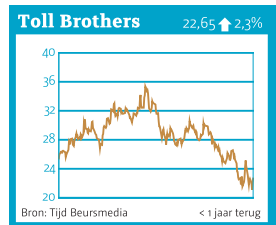
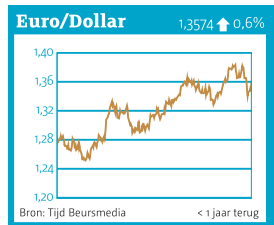
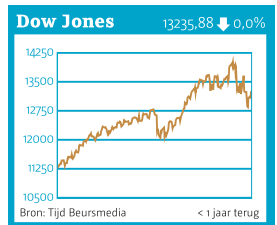

van ICT-bedrijf Unit 4 Agresso gisteren door het Damrakdak met in totaal 8,9%. Opvallend is dat het al het duurste aandeel was van de Nederlandse ICT-concerns en daar kwam gisteren nog wat bij. Het afgegraste Ordina is de goedkoopste en dat plaatst beleggers voor het klassieke beleggingsdilemma.

Of het dure bedrijf/aandeel kopen dat zich heeft bewezen, of juist

het goedkope bedrijf/aandeel kopen dat zich moet bewijzen? Meestal pakte de tweede keuze beter uit, maar garanties zijn er absoluut niet en al helemaal niet in het roerige ICT-wereldje.

Nog even de harde cijfers: Unit 4 Agresso werd dit jaar 9,8% meer waard en kent nu een k/w van 17,0. Ordina verloor in 2007 18,0% en heeft een k/w 12,1. ●

Does the bell Toll?

Deze week publiceerde het Amerikaanse bouwbedrijf Toll Brothers dramatische derde-kwartaalcijfers. Het concern verdiende 26,5 miljoen dollar, een jaar geleden nog 174,6 miljoen euro. Beleggers verwachten het al. Hopelijk geldt dat ook voor het aantal in juli in Amerika gebouwde huizen, een cijfer dat vanmiddag wordt gepubliceerd. De beurs kijkt er met argusogen naar.

Het Panel

STELLING: KOERSEN ZIJN NIET TE VOORSPELLEN

De beurswereld verdient haar geld met in feite maar één ding: het voorspellen van alle mogelijke beurskoersen. Bestaat er zoiets als een glazen beursbol en zo ja, wat is dan de score?

'Een beetje'

AD VAN TIGGELLEN (AANDELENSTRATEGIE ING)

'Succesvolle korte-termijnstatistiek voorspellingstechnieken worden snel gekopieerd en zijn daardoor minder effectief. Op lange termijn kun je al méér zinnige voorspellingen doen, zie bijvoorbeeld superbelegger Warren Buffett. Strategen werken vaak met scenarioanalyse (kans x resultaat), dat is leerzaam en vrij effectief.' ●

'Beleggers wel'

CEES SMIT (VERMOGENSBEHEERDER TODAY'S BEEHER)

'Koersen zijn niet te voorspellen, maar ze zijn wel afhankelijk van het gedrag van mensen. Dat is vaak wél te voorspellen. Kortom, een goede psycholoog heeft toch een glazen bol. En wat de score betreft? Alleen het resultaat telt.' ●

'Je moet wel'

PIETER KORT (HOOFDREDACTEUR IEX)

'Nee, natuurlijk kun je koersen niet voorspellen. Maar als belegger moet je toch een poging doen. Iedereen die een aandeel, fonds of wat dan ook koopt doet daarmee impliciet een voorspelling over de toekomst ervan. Met het risico dat je er heel anders tegenaan kijkt, als er morgen een 9/11 of beurskrach plaatsvindt.' ●

Dinosaurus Hoe kleiner hoe sneller

T-rex rende harder dan profvoetballer

Het omvangrijke gewicht van T-rex was z'n grootste probleem.

Marcel Hulspas
AMSTERDAM

Hoe kleiner de dinosaurus, hoe sneller hij was. Dat blijkt uit onderzoek aan de Universiteit van Manchester. Paleontologen aldaar hebben een computermodel vervaardigd dat in staat is om de topsnelheid van dinosaurussen vast te stellen aan de hand van hun anatomie. Zo ontdekten ze dat de formidabele

Tyrannosaurus rex een matige renner was: 40 kilometer per uur was zijn maximum. Dat is snel genoeg om een voetballer te passeren, maar een leeuw haalt het dubbele. T-rex' grootste probleem (en al enige jaren een punt van academische discussie) was zijn gewicht. De laatste schattingen gaan uit van zes tot acht ton. Een hele vracht.

De snelste dino was niet de dankzij Jurassic Parc populaire velocirap-

tor, maar Compsognathus, een beestje niet groter dan een kip. Compo haalde 60 kilometer per uur, net zo snel als de huidige struisvogel. Ongrijpbaar voor T-rex, dit kippetje.

Diens belangrijkste prooi, de plantenetende Hadrosaurus (fossielen daarvan vertonen nogal eens beetafdrukken van T-rex), haalde ook zo'n 40 kilometer per uur. Hadrosaurus had dus een eerlijke kans om aan de logge vleeseter te ontkomen. ●

Psychologie Bewustzijn

Vrije wil zit in een klein stukje brein

Vrijwel alles wat we doen, gebeurt onbewust. Maar soms grijpt het bewuste in. Onderzoekers denken te weten waar in het brein ons bewustzijn denken het onbewuste overruled.

Marcel Hulspas
AMSTERDAM

De wil gaat vooraf aan de actie. Eeuwenlang durfde geen filosoof daaraan te twijfelen. Totdat psychologen 25 jaar geleden de signalen in ons brein onderzochten en ontdekten dat het signaal aan de spieren ('pak de

krant') eerder ontstaat dan de bewust-wens ('laat ik de krant eens lezen!'). Die ontdekking leidde tot groot gekraakel. Sommigen beweren dat onze

bewuste wil een illusie is: we denken iets te willen, maar die wil is een interpretatie achteraf van wat het onbewuste doet. Anderen verdedigen een subtielere interpretatie: we zijn niet machteloos. Andere hersendelen toetsen de besluiten van het onbewuste en als er problemen rijzen, wordt het bewuste ingeschakeld en kan dat een veto uitspreken. Marcel Brass van de Universiteit van

Gent en Patrick Haggard van University College London wilden weten waar in de hersenen die 'vrije' wil onbewuste besluiten kan blokkeren. Ze vroegen proefpersonen eerst om gedurende een interval van tien seconden een keer op een knop te drukken. Zodra ze deze taak bijna onbewust uitvoerden, werd hen gevraagd om die impuls op het laatste moment te onderdrukken. De proefpersonen bevonden zich in een MRI-scanner die laat zien welke delen van de hersenen hierbij actief zijn.

Brass en Haggard ontdekten zo twee kleine gebiedjes in het menselijke brein die bij het op de knop drukken niks deden, maar juist extra actief worden op het moment dat de impuls 'knop indrukken' onderdrukt moet worden. De gebiedjes zijn eerder al in verband gebracht met het beoordelen van eigen gedrag. Blijkbaar ligt daar de boksring waar ons onbewuste en bewuste denken elkaar onderuit proberen te halen. ●

Sterrenkunde

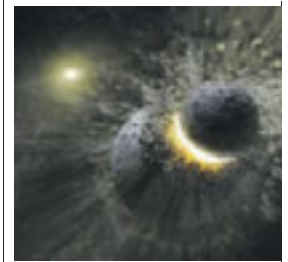
Opgehemeld

Door Govert Schilling

De sterrenhemel van 24 tot en met 31 augustus:

• Kijk deze week rond 22.00 uur recht omhoog. In het zenit, pal boven je hoofd, staat de heldere ster Wega. Je kunt ze niet zien, maar leuk om te weten: rond Wega zijn onlangs stofringen ontdekt, ontstaan door botstingen in het planetenstelsel van de ster.

• Op dinsdag 28 augustus is het volle maan. In Oost-Azië, Australië, Noorden Zuid-Amerika en de Stille Oceaan is een totale maansverduistering te zien, maar die vindt plaats wanneer bij ons de maan onder de horizon staat.

• Als je komende week een keer vroeg op bent, kijk dan rond 04.00 uur in oostelijke richting. Daar staat de planeet Mars – een opvallende oranjerode 'ster'. Rechtsonder Mars vind je de ster Aldebaran, het 'oog' van het sterrenbeeld Stier. ●

Meer weten?
www.allesoversterrenkunde.nl

Psychologie Vrouw willen zijn

Travestieten vallen door de mand

Volgens psycholoog Michael Bailey zitten travestieten niet in een verkeerd lichaam, maar worden ze gefascineerd door het vrouw zijn. Jarenlang werd hij hierom verketterd en verguisd. Maar zijn critici zijn te ver gegaan, bleek deze week.

Redactie wetenschap
AMSTERDAM

Het waren de zwaarste jaren van zijn leven, verzuchtte Michael Bailey onlangs. Nu lijkt er dan eindelijk enig eerherstel aan te komen. Maar de vete is zeker nog niet ten einde.

Vier jaar geleden publiceerde Bailey, verbonden aan de Northwestern University in Chicago, het boek *The Man who would be Queen*, een verslag van gesprekken met travestieten. Hij constateerde daarin dat de wens om een vrouw te worden niks te maken had met een fysiek 'geboren zijn in een verkeerd lichaam', zoals het cliché luidt, maar dat travestieten gedreven worden door een erotische fascinatie met 'vrouw zijn'. De kritiek van travestieten was, zoals te verwachten, vernietigend.

Een van Bailey's felste critici is Deirdre McClosky, zelf ooit een man geweest en hoogleraar economie aan de Universiteit van Illinois, ook in Chicago (maar ook verbonden aan de Erasmus Universiteit in Rotter-

dam). McClosky noemde Bailey's opvattingen 'onjuist, onwetenschappelijk en politiek schadelijk'. Een andere onderzoeker, Lynn Conway, gaat veel verder. Zij vergeleek het boek met nazipropaganda en noemde het een uitnodiging tot discriminatie. De aantijging 'onwetenschappelijk' is gebaseerd op het feit dat Bailey zijn gesprekspartners aanduidt met pseudoniemen. Enige tijd na publicatie meldden zich dan ook vier travestieten bij de universiteit die beweerden dat Bailey met hen had gesproken, maar nooit had verteld dat het voor een boek was. Een van hen beweerde zelfs seks te hebben gehad met Bailey. Dat werd zijn ondergang. Northwestern startte een onderzoek; Baileys werk kwam stil te liggen en hij stapte uiteindelijk op.

Maar seksuologe Alice Dreger had zo haar twijfels bij die 'onthulling' en verdiepte zich in de zaak. Vorige week verschenen haar conclusies: twee van de vier klagende travestieten komen helemaal niet in het boek voor, de andere twee wisten waaraan ze meewerkten. En wat de seks betreft: Bailey heeft een sluitend alibi. Dreger: 'Ze probeerden deze man te ruïneren en zijn er bijna in geslaagd'. Maar Bailey's tegenstanders weigeren zijn psychologische interpretatie te accepteren en hebben de aanval weer ingezet. *The battle continues.* ●

MARCEL HULSPAS

Zalig zijn de dommen

Wat voor mensen lezen *De Pers*? Zijn ze oud of jong, slim of dom? Ik weet het niet. En eerlijk gezegd wil ik het ook niet weten. Het zou wel eens zwaar tegen kunnen vallen.

De redactie van *Quest*, dat kleurrijke tijdschrift gewijd aan de zegeningen van wetenschap en techniek, wilde wel eens weten voor wie ze nu eigenlijk schreven en liet duizend Nederlanders enquêter. Driekwart van hen geloofde in bovennatuurlijke verschijnselen. Meer dan de helft geloofde dat er

mensen zijn die de toekomst kunnen voorspellen en een op de drie geloofde dat het medium Char werkelijk met de doden kan communiceren. Dat zijn dus de mensen waarvoor *Quest* wordt gemaakt.

Niet alleen bij *Quest*, ook bij het blad *J/M* kwam men op de onzalige gedachte de mening van het volk te peilen. Over opvoeding dit keer, maar met een al even schrikbarend resultaat. Tweederde van de ouders vindt dat kinderen veel strenger moeten worden aangepakt. Ze zijn brutaal, associ-

aal en ongehoorzaam. Maar let wel: op hun eigen opvoedingsmethoden hebben ze niks aan te merken. Ze geven zichzelf wat dat betreft een dikke zeven. De overgrote meerderheid van de ouders is over zijn eigen functioneren 'redelijk tot zeer tevreden'. Nee, het zijn andersom kinderen waaraan van alles mankeert. Dát zijn de etertjes! Tegen hen moet de school harder optreden en ze mag ook best ingrijpen in de opvoeding als het ergens mis gaat, vindt ruim de helft van de ouders. Tegelijkertijd is het modieuze verschijnsel 'zorgleerling', een die extra aandacht verdient, diezelfde ouders een doorn in het oog. Al die aandacht voor losers gaat ten koste van

hun eigen welgemanierde kroost, weet eenderde. *J/M* bestaat tien jaar. Al die tijd heeft de redactie zijn best gedaan om de Nederlanders ouders op te voeden tot aardige, tolerante, goed geïnformeerde medemensen. Dat project is volkomen mislukt. Ouders, zo heeft *J/M* zelf aangetoond, zijn zelfingenomen, kortzichtige zelfkers. Tien jaar lang voor niks gewerkt. Nog even en *De Pers* bestaat een jaar. Ik weet nu al dat er dan iemand hier op de redactie zal ontstaan, en roepen: 'Laten we een leuke lezersenquête houden!' U begrijpt, ik zal me er tot het uiterste tegen verzetten. Dan liever de illusie. ●

Proto-Bokito
Paleontologen hebben in Ethiopië de tanden gevonden van een tien miljoen jaar oude voorloper van de gorilla. De vondst geeft aan dat mens en aap eerder uit elkaar zijn gegaan dan tot nu toe gedacht.

Be prepared!
De meeste kalkoenen en giraffen zijn van nature biseksueel.

Waarheen, waarvoor
Een menselijke voetafdruk, aangetroffen in verharde klei bij de Egyptische oase Siwa, is mogelijk meer dan drie miljoen jaar oud en zou daarmee de oudste menselijke voetafdruk ter wereld zijn.

Film Team van Lost met film zonder naam

Redactie cultuur
AMSTERDAM

Combineer een film zonder naam, het drankje Slusho, het codewoord 'Cloverfield' en de datum 18 januari 2008. Wat krijg je dan?

De nieuwste hype op internet, waarbij cinefielen, fans van de tv-serie *Lost* en webnerds gezamenlijk proberen uit te vinden waar *Lost*-bedenker J.J. Abrams mee bezig is. Abrams is namelijk bezig met een film, maar hij wil er niets over bekend maken.

Het begon met een mysterieuze trailer (www.apple.com/trailers/paramount/11808/), die in Amerikaanse bioscopen werd vertoond, voorafgaand aan de *Transformers*-film. Een amateurfilmje waarop twintigers op een feestje in New York zijn als opeens het gegrom van een enorm wezen, dat buiten beeld blijft, klinkt. De grond schudt, het hoofd van het Vrijheidsbeeld vliegt door de lucht. Een datum, geen titel, sluit de trailer af.

De Paramount-studio financiert de film, maar weigert details te geven. Ook de acteurs weten niets. De casting verliep zo mysterieus dat de studio weigerde scripts te sturen naar potentiële spelers. Acteurs moesten blind toezeggen.

Dergelijke geheimzinnigheid werkt als een rode lap op mysterieliefhebbers en webverslaafden. Voorlopig is de collectieve conclusie dat het project de codenaam 'Cloverfield' draagt. Ook Slusho wordt genoemd, een naam die terugkomt op slusho.jp, een website over een Japans drankje. Andere hints zouden te vinden zijn op www.ethanhaaswasright.com.

Kortom, niemand weet iets. Gaat het simpelweg om een filmversie van *Lost*? Of een Godzilla-kloon? In ieder geval bewijst Abrams dat hij een meester is in virale webmarketing. ●

Film Tarantino kiest Nikita's fake trailer

Redactie cultuur
AMSTERDAM

De Amerikaanse regisseur Quentin Tarantino heeft de trailer *Nailed by Nikita*, met playmate Olga Urashova in de hoofdrol, uitgeroepen tot winnaar van het Nederlandse Fake Trailer Contest. De winnende trailer komt op de dvd van de nieuwste film van Tarantino, *Death proof*. ●

● www.planetterror.nl/faketrailler/

Games Speerpunten spellenbeurs Leipzig

De keiharde strijd om de kerstgames

Alle toppers en floppers van het dit najaar verzamelen zich op de Leipzig Games Convention. Maar wordt de gamehit een luchtgitaarspel, een konijnfitnessgame of een schietspel op de Afrikaanse savanne?

David Nieborg
LEIPZIG

In een enorme hal staat een beeldschoon blond Duits meisje met een strak wit T-shirt en een iets te kort rokje op een podium op een plastic gitaar te spelen. *Sind Sie ready to rock?*, probeert ze het nog een keer. Ze promoot het nog uit te komen computerspel *Guitar Hero 3: Legends of Rock*.

Om het podium heen staat een groep van louter mannen ingespannen te kijken naar een batterij LCD-televisieschermen. Ze hebben zelf ook een plastic gitaartje om hun nek. Het meisje daagt het publiek uit om het tegen haar op te nemen. Ondanks de overvloedige rockmuziek die uit de speakers komt, haar korte rokje en het enthousiasme van de *wannabe*-gitaristen, hebben de gamers weinig oog voor haar en voor haar collega's op het aangrenzende podium.

Het hoort er allemaal bij op een traditionele gamebeurs. Schaarsgeklede meisjes, harde muziek, levensgrote poppen van spelkarakters en overwegend mannelijk publiek. In Leipzig vindt tot en met zondag de grootste gameconventie van Europa plaats. De Leipzig Games Convention is dé plek om als speluitgever gezien te worden. En in Zuid-Duitsland is er plek genoeg. In vijf hallen worden de hits van vandaag en de potentiële kaskrakers van morgen getoond.

Doorslaggevend 2007

De Europese markt voor computerspellen is namelijk economisch gezien cruciaal vanwege haar omvang. Ook de timing van deze beurs is belangrijk. Hoewel de zon nog volop schijnt, zijn marketing en pr-agenten druk met de voorbereidingen voor de feestdagen. Want dan moet het gebeuren. Nog meer dan afgelopen jaar is 2007 doorslaggevend voor de spelcomputerfabrikanten. Wie deze keer de meeste hardware verkoopt, maakt een goede kans de komende jaren de leiding te nemen in de strijd om de kapitaalcrachtige Europese gamer. Spelontwikkelaars zijn natuurlijk

'Lara Croft' promoot een spel op de Leipzig Games Convention.

meer dan bereid mee te gaan in deze strijd en doen alles om zich op de beursvloer van hun beste kant te laten zien. En zo is Leipzig een intrigerend schouwspel waar gamers, omgeven door veel poespas, een korte blik mogen werpen op hun favoriete spel. Vakkundig wordt er op de beurs een beetje van het gordijn opgetrokken.

Niet als bij een muziekfestival heeft elke gamer zijn voorkeur. Er staan lange rijen bij de stand van Blizzard waar de tweede uitbreidingsset van het populaire *World of Warcraft* een kwartier gespeeld kan worden. Sommige fans zijn speciaal voor dit spel gekomen. Een zekere hit dit najaar.

Nederland is vertegenwoordigd met een eigen online rollenspel, *The Chronicles of Spellborn*. Het moet de concurrentie aangaan met *World of Warcraft* en de ontwikkelaars gaan de vergelijking met de monsterhit dan ook niet uit de weg. De uitgebreide uitleg is overtuigend en het spel ziet er prima uit, maar hier geen lange rijen en fans die door het dolle heen zijn. Maar dat kan volgend jaar zo maar eens anders zijn.

Ook stil is het bij de perspresentatie van het schietspel *Far Cry 2*. Een bonte mix van journalisten van over de hele wereld luistert naar de uiterst technische uitleg bij een demo die voor het eerst speelbaar getoond wordt. En die demo is verbluffend.

De Afrikaanse savanne is minutieus nagemaakt en met een druk op de knop laat de ontwikkelaar de zon ondergaan of de blaadjes van de bomen waaien tijdens een storm. De bijna foto-realistische beelden winnen het van alle andere spellen op de beurs, maar de beboste omgeving die natuurgetrouw reageert op wind en regen maakt echt de tongen los.

Compleet nieuwe spellen worden ook voor het eerst vertoond, zoals de eerste trailer van het actiespel *Mafia 2*. *Nicht fotografieren, bitte!*, roept de piepjonge pr-vrouw ferm. De trailer is exclusief gemaakt voor de beurs en als je die wilt zien moet je maar naar Zuid-Duitsland afreizen. Hoe kort het filmje ook is, het maakt indruk op de bezoekers.

Uithijgende gamers

Uit de toeloop naar de stand van uitgever Ubisoft blijkt dat de beurs echt niet alleen draait om jonge, mannelijke gamers. Daar is *Rayman Raving Rabbids 2* te spelen op de Nintendo Wii. Met de bewegingsgevoelige controllers zijn in simpele, korte minigames tekenfilmachtige konijntjes te besturen. Een Franse programmeur legt trots uit dat het vervolg 'evenwichtiger is' en dat er nu met vier mensen tegelijk gespeeld kan worden. Hij laat de minigame *Rolling Stone* zien. Op het scherm rolt een enorme zwarte bal op vier konijntjes af. De spelers moeten schudden met de controllers om de konijntjes voor de bal uit te laten rennen. Het gevolg is dat vier volwassen gamers als een gek met hun armen staan te zwaaien en bezweet weigeren op te geven. De programmeur kan zijn enthousiasme nauwelijks onderdrukken als hij ziet dat overall om hem heen uithijgende gamers staan die elkaar hun scores toeschreeuwen.

En wanneer komt het spel uit? Eind van het jaar. Samen met honderden andere titels, die strijden om een plek in de kerstcosmos of de sinterklaasvoetbal. De commerciële winnaar van 2007 zit er geheel tussen, al durft niemand van de vakpers te voorspellen welke dat wordt. ●

Om konijntjes te redden, moeten gamers in 'Rolling Stone' hard werken.

RECENSIE | DVD DE MOEDER DER VELDSLAGEN KAN WEDSTRIJD MET CGI AAN

Dirk Koppes

In de film *300* van Zack Snyder moeten driehonderd Spartanen een Perzisch leger van een miljoen soldaten bevechten. Op de dvd vertelt Snyder opgewekt over alle krijgers die hij via cgi tevoorschijn heeft getoverd. Indrukwekkend, maar de film overtuigt pas bij het man-aan-man gevecht. Regisseur Sergej Eisenstein had die luxe niet

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

in 1938, maar hij kon beschikken over ontelbare Russische soldaten die als figuren de strijd tussen prins Aleksandr Nevski tegen de Teutonen vertolken. Stalin zag wel wat in deze anti-Duitse propaganda, dus Eisenstein kreeg bijna onbeperkte middelen, inclusief Prokofievs muziek. *Aleksandr Nevski* boeit niet altijd, maar de 50 minuten veldslag blijven onovertroffen. **Oordeel: koppen**

Festival White Russians en bowlen

Dude! Lebowski in Europa

Vervolg pagina 3

Het fan-avondje groeit in rap tempo uit tot een festival: Lebowski Fest. Louisville, Kentucky is nog steeds de thuisbasis van het festival, maar dat reist ook rond naar andere steden in Amerika. Morgen kunnen Europese fans van The Big Lebowski voor het eerst dus hun hart ophalen, over zes dagen volgt een versie in Londen.

Nederlandse fans

Toen de 27-jarige Chris van der Meer, in het dagelijks leven salesmanager bij een internetbedrijf, twee jaar geleden een hyves-profieltje aanmaakte, was het tweede wat hij deed een Big Lebowski-hyves op poten zetten. 'Ik dacht natuurlijk dat ik de enige fan van de film zou zijn, ik had het totaal mis.'

'De manier waarop the Dude in het leven staat, spreekt me aan'

De Big Lebowski-hyve heeft nu zo'n 950 leden. Liefhebbers wisselen o.a. favoriete quotes uit. Chris schat dat hij de film al zo'n vijftig keer heeft gezien. 'Ik zet 'm vaak gewoon tussendoor op en dan kijk ik vijf minuutjes, even om te lachen'. Vooral de dialogen en de humor doen het hem.

'Maar ook de manier waarop 'the Dude' in het leven staat spreekt me aan, het zou toch gek zijn om zo te leven?' Verplichtingen verhinderen hem om naar Edinburgh of Londen te gaan. 'Naar Louisville vliegen zit er niet in, te duur en zonde van mijn geld.'

Dan heeft een andere 'Nederlanderse' fan meer mazzel. Noa Nebelstein Rawlinson (29) is getrouwd met een Amerikaan en woont al vijf jaar in Florida. Zij is al jaren fan. 'Ik bekijk de film regelmatig, helemaal als ik vind dat het leven een beetje 'te serieus' wordt.'

Noa, in het dagelijks leven accountant, kan niet vertellen wat haar aantrekkende in de film: 'De droge humor, I guess' zegt ze aarzelend. Niet iedereen in haar omgeving loopt weg met de film 'Either you love it or you hate it, de dvd die ik op mijn werk een keer uitdeelde, werd door veel collega's minzaam weer op mijn bureau gelegd'. Haar man lacht gelukkig met

Jeff Bridges, John Goodman en Steve Buscemi in de bowling AP

haar mee. Met hem stapte ze vorige maand dan ook op het vliegtuig naar Kentucky.

Louisville ligt in het diepe zuiden, daar wonen allemaal behoudende mensen. Dat levert op zich al komische situaties op, want de meeste festivalbezoekers zijn wat hippere twintigers. De bewoners en entrepreneurs in Louisville omarmen het festival op hun beurt van harte. De hotels zitten volgeboekt en de lokale bowlingbaan heeft een recordomzet. 'Het is heel goed voor hun business, want niemand gaat voor zijn plezier of vakantie naar Louisville.'

Lebowski Fest: de receptuur

Een typisch Lebowski Fest volgt een vast patroon. Op de eerste dag (en de tweede) wordt er flink gedronken en treden er bandjes op. Om 11 uur is er dan een screening van de film. Noa: 'De fans klappen dan voor elk nieuw karakter dat in beeld komt en iedereen kent de dialogen uit zijn hoofd

en dreunt ze op'. Gelukkig voor de festivalgangers, wat normaler voor ons: het betreft de uncut versie van de film. In de voor tv geschikt gemaakte versie werd een tirade van Walter Sobchack (John Goodman): 'Do you see what happens when you fuck a stranger in the ass' tot 'Do you see what happens when you find a stranger in the Alps'.

Van flop tot cult succes

De tweede dag begint om vier uur. Fans begeven zich naar de bowlingbaan van Louisville. Een paar honderd man moeten dan 20 banen delen. 'Maar alles is gemoedelijk, ik dacht alleen toen ik daar tussen stond even: het lijkt wel een Star Trek conventie' geeft Noa lachend toe. 'Maar een fan waarmee ik de bowlingbaan deelde moest van die vergelijking niets hebben. Die haalde zijn schouders op en zei: 'Maar wij zijn cool'. Ook in het echte leven loopt er een 'dude' rond. In 1984, op zoek naar

financiering voor hun eerste film, raken de gebroeders Coen bevriend met Jeff Dowd. Een oude hippie, politiek activist én filmproducent. Uiterlijk vertoont hij heel wat kenmerken met het karakter van Jeff Bridges in de film: én hij refereert naar zichzelf als 'the Dude'. The Big Lebowski liet de bioscoopganger koud in 1998. Een schamele 15 miljoen dollar leverde de film op, daarmee speelden de regisseurs quitte.

Maar in het feit dat de film geen blockbuster werd, zit misschien ook zijn kracht, want heel langzaam verwierf de film een cultstatus. Tien jaar later, en 20 miljoen verkochte dvd's verder, houdt een steeds grote groep gepassioneerden van 'the Dude'. ●

http://the-big-lebowski.hyves.nl/
http://www.dudeism.com/
http://lebowskiest.com/default.asp

Synopsis

Het rustige leventje van Jeffrey Lebowski (Jeff Bridges) wordt in de war geschopt als hij door gangsters wordt aangezien voor een miljonaire die ook Lebowski heet. Op zoek naar geld trappen ze bij 'the Dude' de deur in en pissen en passant op zijn tapijt. Dit gaat zelfs de ontspannen 'Dude' te ver. Gepusht door zijn goede vriend Walter Sobchack (John Goodman) een heet hoofd met een verzonnen Vietnam-trauma gaat hij verhaal halen. Lebowski raakt verward in een kidnapping, komt oog in oog te staan met markante figuren als een groep nihilisten, avant-garde kunstenaars en gangsters. Naast John Goodman spelen Steve Buscemi, Julianne Moore en Philip Seymour Hoffman rollen in de film. Veel spitsvondige dialogen en een record aan 'fucks' maken de film tot een 'must-see'.

○○○

RECENSIE | DVD TOPSTUKKEN EASTWOOD

Dirk Koppes

Clint Eastwood lijkt steeds betere films te gaan maken. Vorig jaar twee films over de slag om het eiland Iwo Jima in 1945. *Flags of our fathers* en *Letters from Iwo Jima* vormen elkaars spiegelbeeld. Dat Warner ze nu als dubbel-dvd uitbrengt, versterkt de impact van de twee films. Aan de ene kant het verhaal van de Japanse sol-

daten in *Letters*, die weten dat ze zich moeten doodvechten om de vijand zo lang mogelijk tegen te houden. Daartegenover de Amerikanen in *Flags*, die het piepkleine eilandje niet links kunnen laten liggen. 22.000 Japanse en bijna zeventienduizend Amerikaanse soldaten vinden de dood. Knap balancerend Eastwood in die tweede film tussen de klassieke oorlogsfilm met een paar mannen die een Amerikaanse vlag op de eilandtop hijsen, en een kritisch drama dat laat zien hoe die jongens door de propagandamachine worden gebruikt.

De dvd's bevatten talloze extra's, waarbij de kritische houding van East-

wood ondergeschoffeld wordt. Moed, kameraadschap, allemaal leuk, maar zijn dit niet gewoon twee anti-oorlogsfilms?

Oordeel: kopen, want twee meesterwerken van de maestro.

○○○

RECENSIE | DVD EEN VROUWENBESNIJDENIS LAAT NIEMAND ONBEROERD

Dirk Koppes

Met *Sisters in Law* zorgde documentairemaker Kim Longinotto in 2005 voor een van de hoogtepunten van het IDFA. Longinotto volgt twee zusters die in Kameroen voor de rechten van de vrouwen vechten. Zoals gebruikelijk stelt ze geen vragen, geeft geen achtergronden maar laat de beelden voor zich spreken. *Sisters in Law* maakt

onderdeel uit van een Longinotto-box met vijf documentaires. Vrolijk wordt je niet van alle misstanden die de Londense filmer toont, een vrouwenbesnijdenis gaat je niet in de koude kleren zitten, al is het meisje achteraf blij 'omdat ze er nu bijhoort'. Desondanks weet de maakster met humor de kijker bij de les te houden. Oordeel: kopen, vanwege de unieke beelden

Dj Dimitri draait niet meer

Dj Dimitri stop na 23 jaar met platen draaien. Hij ruilt het nachtleven voor een biologische boerderij met verstandelijk gehandicapten.

Winehouse kans op 4 MOBO's

Amy Winehouse kan 4 Britse MOBO-awards winnen als beste zangeres, voor haar video, liedje (*Rehab*) en R&B-act. Uitreiking op 19 september.

Plan voor Rotterdams Stadstheater

De Rotterdamse Schouwburg overweegt per 2009 samen met een aantal theatergroepen te fuseren tot een Stadstheater Rotterdam. De schouwburg moet zo een toneelhuis voor regisseurs worden.

KLASSIEK

LUSTRUM
CONCERT
IN OPEN
LUCHT

Tot en met 8 september

Lustrumeditie van het openluchtconcert met wereldberoemde bariton Hvorostovsky en het Rotterdamse Philharmonisch Orkest. Het unieke, klassieke openluchtconcert heeft zich inmiddels bewezen als hoogwaardig en sfeervol evenement. Deze vijfde editie belooft de andere edities te overtreffen. Het RPhO onder leiding van de befaamde dirigent Ion Marin, de prachtige sopraan Ekaterina Sirurina en de imposante wereldtopper Hvorostovsky brengen een toegankelijk operaprogramma ten gehore. Zondag is er ruimte voor de kinderen. Na het succes van de eerste editie in 2006, zal dit jaar voor de tweede keer het Veerhavenkidsconcert plaatsvinden: een veelbelovend klassiek openluchtconcert voor en door kinderen met medewerking van het Rotterdams Jeugd Symfonie Orkest, de SKVR en War Child. Met een eigen bootje of vanaf de kade kunnen kinderen en begeleiders genieten van de muziek.

- Waar: Veerhaven Rotterdam
- Prijs: gratis
- www.veerhavenconcert.nl

OPENING SEIZOEN

UITMARKT

24 tot en met 26 augustus

Niet alleen op tv is het winterseizoen gestart, vanaf dit weekend zijn alle theaters, concertzalen en andere cultuurcacomben weer in vol bedrijf. Het officieuze startschot wordt elk

Tijd over?

Dit is de moeite waard

jaar gelost op de Amsterdamse Uitmarkt. Dit jaar in het Oostelijke Havengebied, met podia als het Muziekgebouw aan 't IJ en het Bimhuis. Met als spectaculaire opening de wereldvermaarde Chinese pianist Lang Lang. Krezip, Lefties Soul Connection, de New Cool Collective; de vaderlandse podiumveteranen zijn present. Bij het Stedelijk Museum kan met cultureel correct stoepkrijten, polaroids maken en gezellig babbelen met een kunstenaar. Skaten in het Skatepark kan ook. Ongetwijfeld bivakkeren de cabaretliefhebbers in de Theaterfabriek, waar nieuw talent zijn grappen en grollen vertoont.

- Waar: Oostelijk Havengebied, Amsterdam
- Prijs: gratis
- www.uitmarkt.nl

TENTOONSTELLING

GEBREIDE
BLOEMEN
OP 'T DUIJN

25 augustus tot en met 7 oktober

Fluorkleurige, gebreide bloemen op een duinlandschap of een exotisch aandoende plant van wol in het bos:

de kleine gebreide objecten van Jan ter Heide en Evelien Verkerk vormen een vrolijk of vervreemdend element in het landschap. De beeldend kunstenaars nodigen liefhebbers onder de noemer 'Knitted Landscape' uit mee te breien aan hun het landschap.

De tentoonstelling geeft een beeld van het werk van Jan ter Heide en Evelien Verkerk van het afgelopen jaar. Hun kleine gebreide objecten verschijnen op diverse plaatsen, van IJsseland tot Thailand. Het is de bedoeling dat bezoekers meebreien aan het 'landschap'; materiaal daarvoor zal ruim voorradig zijn. 'Knitted Landscape' is van 25 augustus tot en met 7 oktober te zien in het Kunstenlab, Laboratoriumplein 1, Deventer. Workshops zijn te volgen op 9 en 23 september en 6 en 7 oktober van 14.00 uur tot 16.00 uur. De workshops bedragen € 2. Het Kunstenlab is geopend van dinsdag t/m zondag van 13.00 tot 17.00 uur. Entree is gratis.

- Waar: Kunstenlab, Laboratoriumplein 1, Deventer
- Prijs: gratis
- www.kunstenlab.nl

MUZIEK

JAZZ OP DE
FIETS

24 en 25 augustus

De Hongaarse Balkan Grill
Wie niet oplet, loopt er zo langs. In een zijstraat van Lange Poten in Den Haag huist al veertig jaar de Hongaarse Balkan Grill. Binnen klinkt Hongaarse popmuziek uit de luidsprekers, aan de muren van het wat donkere etablissement moeten vergeelde foto's van Hongaren in klederdracht ons in de stemming brengen. Wat valt hier eigenlijk te halen aan Hongaarse specialiteiten, vragen we de kok. 'Mwoa, we hebben hier veel vlees, maar geen goulash ofzo'. In onvervalst Haags vat de kok het menu even samen terwijl hij de mouwen opstroopt voor een avondje achter de kolossale grill. De vooruitzichten zijn dus grimmig en worden bevestigd als het menu wordt

Volgens beproefd concept kan per fiets de nieuwe jazz worden verkend. Het muzikale fietsavontuur door het prachtige landschap van het Reitdiepdal ten noordwesten van de stad Groningen staat namelijk weer voor de deur. De 21e ZomerJazzFietsTour gaat van start op 25 augustus 2007. De bezoeker heeft keuze maken uit 25 concerten in middeleeuwse kerken en boerenschuren. Het fietsfestival biedt namelijk een internationaal programma met actuele jazz en improvisatiemuziek uit Nederland, België, Duitsland, Zwitserland, Engeland en de Verenigde Staten.

- Waar: Groningen
- Prijs: gratis
- www.zjft.nl

DANSFEEST

STEKKER
IN HET
ZAND

25 augustus

Na de eerste editie van Stekker in het Gele Kasteel op het Janskerkhof in Utrecht, was de toon meteen gezet en de roep om meer ook luid en duidelijk. Reden voor de organisatie om eens goed om zich heen te kijken in de zomer. Ze kwamen dan ook uit bij 't laatste puntje Oog in Al, onder de rook van de geurige Douwe Egberts fabriek. De naam van het strand zegt het al, All Seeing Eye! De beats zullen over het water, langs de oevers en via de strandtenten gehore komen. Hou je vast om dit zomerfeest ultiem te ervaren. Heel simpel, dit kun je voor geen goud laten schieten, 't is ook maar 5 euro entree. Koopje voor zo'n nazomer!

Ps: cocktails en lekker eten kan ook op stekker in het zand.

- Waar: Strand Oog in Al, Utrecht
- Prijs: 5 euro
- www.willingwheels.com

ZOMERFESTIVAL

CULTURA
NOVA

24 augustus tot en met 2 september

Cultura Nova, het tiendaagse festival in Heerlen en omliggende gemeenten, is het niveau van de buurtbraderie al lang ontstegen. Elk jaar lokken de organisatoren bijzondere theatermakers naar Limburg, die op bijzondere locaties hun voorstellingen tonen. Zo pakt het Franse gezelschap Illopie uit met een groots poëtisch spektakel, *Waterfools (Fous de Bassin)*, waarin de oerementen vuur en water centraal staan. Het water bij de groeve Vriehede voegt een extra element aan het stuk toe. Kaplaarzen en onderzetters mee. De Nederlandse groep Het Vervolg brengt *Everything you always wanted to know about theater*, een komische zoektocht naar de vraag wat acteren nu eigenlijk inhoudt. Moderne dans van Seven by 2, bijzondere kerkklonkenconcerten, Cultura Nova blijft avontuurlijk nieuwe culturele grenzen opzoeken.

- Waar: Heerlen en omstreken
- Prijs: van gratis tot 17,50 euro
- www.culturanova.nl

De Culinaire Unie

De liefde van de Nederlander gaat nog steeds door de maag. Dus als we het alhier heersende Euro-scepticisme willen bestrijden, moeten we op zoek naar de culinaire prestaties van de andere 26 lidstaten. Daarom test De Pers in 26 afleveringen de kwaliteiten van een specialiteitsrestaurant: van Belgisch, Bulgaars en Cyprisch tot Tsjechisch en Zweeds.

opengeslagen: het draait hier om vlees, vlees en nog eens vlees. Enigszins authentiek Hongaars zijn de benamingen van de talloze spiesen die op het menu staan. Cigány módra sült, een zigeunerspies van varkensvlees, de Balatonspies van rundvlees, en natuurlijk de Tournados Budapest. Wie één glas Hongaarse wijn wil proberen, vangt bot: er moet een hele fles worden besteld. De door ons bestelde spiesen liggen op een bord zo groot als het achterwiel van een fiets. Boven op een berg van rijst, aardappelen, pasta en groenten. Dit alles afgemaakt met een grote lap spek. Verbouwereerd vallen mijn disgenoot en ik aan. Halverwege moeten we de strijd opgeven. Deze por-

ties zijn prima na een dag buffelen in een kolenmijn en als je zin hebt in veel vlees voor weinig. En dat hebben veel Hagenezen, de tent zit stampvol. Met Hongarije heeft het verder weinig te maken. o

Balkan Grill
Bagijnestraat 21,
Den Haag
070-3646559

Prijs:
Authenticiteit:
Kwaliteit:

Linda stop met musical

Linda Wagemakers stop met de musical *Shhh...it happens!* Ze kan de freakrol niet met haar christelijke geloof combineren.

Timberlake bij Mike Myers

Justin Timberlake gaat een rol spelen in de nieuwe film van Mike Myers, *The Love Guru*. Justin is nu hier in de bios te zien met *Alpha Dog*.

Lijsje Flepkous na 350 jaar op planken

Na meer dan 350 jaar is de 'zingende' klucht Lijsje Flepkous van Jan Jansz. Starter weer te zien. Muziekgezelschap Camerata Trajectina voert het stuk drie keer uit op het Festival Oude Muziek in Utrecht.

Culinair

Internationale vechtersmarkt

Coos Versteeg

'Holland, het andere kaasland'

De meeste Fransen zijn ervan overtuigd dat Van Gogh een Franse schilder was. Zoals ze ook denken dat Mondriaan hun landgenoot was. Nu kun je het bij die twee nog wel begrijpen. Van Gogh leefde en werkte in Parijs en later in Arles, zat zelfs nog een poosje in het gesticht van Saint-Rémy de Provence en liet in Auvers-sur-Oise het leven. Mondriaan signeerde vanaf 1912 zijn werk als Mondrian; niet alleen omdat hij toen in Parijs woonde en de Fransen zijn naam zo beter konden uitspreken, maar ook omdat hij nadrukkelijk afstand wilde nemen van zijn bekrompen Hollandse familie. Veel meer hebben Fransen niet nodig.

'Dat oranjebruine stukje is Mimolette, een Noord-Franse kaas', wijst de ober me op het bordje aan. Hij heeft in zoverre gelijk dat Mimolette – ook wel bekend als Boule de Lille – in Frankrijk wordt gemaakt. Maar de kaas komt oorspronkelijk, net als Van Gogh en Mondriaan, uit Nederland. Het is gewoon een rijpe Edammer, van zes tot negen maanden, die hard en brokkelig is geworden. De oranje-bruine kleur dankt deze voormalige Edammer, volgens de overlevering, aan het feit dat de Hollandse kaasmaker in het verre verleden tijdens de bereiding een hele fles caro-

teen (kleurstof) omstootte en deze kazen niet voor de eigen markt geschikt achtte en naar Vlaanderen (toen nog een deel van Holland) verstuurde. De Fransen hebben de Boule de Lille geadopteerd en als hun eigen kind opgevoed, zij het dat vandaag de dag voor de kleuring het kruid anatto wordt gebruikt.

De Hollandse kazen doen het tegenwoordig sowieso goed in Frankrijk. Zo lang we onze plaats maar weten. *La Hollande: l'autre pays du fromage!*, oftewel 'Holland het andere kaasland!', met die slagzin heeft Nederland zich in de achterliggende jaren een plek veroverd in de supermarkten van Carrefour, Intermarché, Leclerc en Casino. Dat Duitsland al jaren achtereen de grootste kaasproducent van Europa is, gaat natuurlijk hun nationale trots te boven. Frankrijk ontwikkelt voortdurend nieuwe kazen en heet tegenwoordig in de reclame *La France aux 1000 fromages*. Maar in dat Frankrijk van duizend kazen is best plek voor het andere kaasland. De gemiddelde Fransman eet namelijk 23 kilo kaas per jaar en een deel daarvan mag best uit Holland komen; in 2005 ging het om 61.600 ton. De topdrie bestaat uit Goudse kaas op nummer 1, gevolgd door Edam en Leerdammer.

Nu ligt de concurrentie voortdurend op de loer. Want de Duitsers maken (met name in Beieren) ook

HERMAN WOUTERS/HH

'Koeda' en 'Edammer' dat het een lieve lust is. Gouda is geen beschermde naam. Immers, in heel Nederland wordt Goudse kaas geproduceerd. Datzelfde geldt voor Edammer. Nederland probeert nu in Brussel de aanduiding 'Gouda Holland' en 'Edam Holland' als BGA (Bescherming Geografische Aanduiding) erkend te krijgen. Terzijde: tegelijk importeert Duitsland op grote schaal

(een kleine 100.000 ton) echte Hollandse Goudakaas, want die Duitsers weten natuurlijk voor hun eigen eettafel wel wat het lekkerst is. En op onze beurt kopen wij weer een slordige 35.000 ton Goudse en Edammer kaas van Duitse makelij.

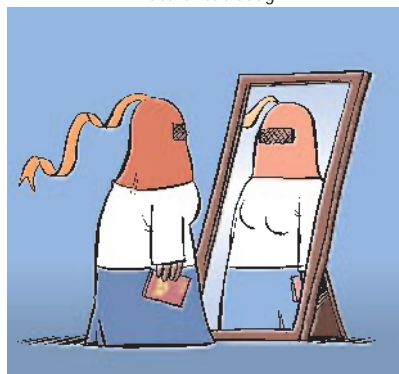
Het maakt het leven er niet overzichtelijker op. In Nederland produceren we in-

middels ook mozzarella, die we weer exporteren. En de Polen en Turken maken inmiddels naar hartelust Gouda. Kaas is een internationale vechtersmarkt geworden, waarbinnen zich nu ook nog het segment van ecokazen en biologisch-dynamische kazen heeft genesteld. Ondertussen experimenteren we er naar Frans voorbeeld lustig op los: Gouda met noten, peperkorrels of gearomatiseerd op zijn mediterrane oriëntaals.

In het Brabantse Rouveen wordt tegenwoordig onder de naam Basiron een hardgroene pestokaas geproduceerd waaraan gevriesdroogde basilicum is toegevoegd. Eind vorig jaar werd die nog uitsluitend op de Nederlandse markt gedistribueerd, maar inmiddels wordt er gelonkt naar Duitsland en Frankrijk. Zo blijven we ondanks alles echte kaaskoppen. Want zelfs die ooit per ongeluk ontstane Mimolette, die maken we nog steeds in Holland en exporteren we volop naar Frankrijk. Staat daar na Gouda, Edam en Leerdammer keurig op de vierde plaats. ●

ARGUS

Naturalisatiedag

© 2007 - René Leiskis

HET ONTKOKER-BATALJON

goed idee? stuur het naar de ijskast!

De Ijskast is een nieuw podium op internet. Elke werkdag wordt er een verse brief op De Ijskast geplakt met daarin een idee om de samenleving te verbeteren. Zonder geklaag. Met oplossingen. Voor het antwoord op deze en andere brieven, of als u zelf een idee wilt opsturen, kijk op www.deijskast.nl.

Beste Roel Bekker, topambtenaar,

De overheid werkt niet efficiënt genoeg. Daarom bent u onlangs benoemd om de komende kabinetsperiode 15.000 collega's te ontslaan. Ik wil u vragen of u van deze groep de honderd meest nieuwsgierige, creatieve en energieke ambtenaren wilt behouden. Zij kunnen namelijk een grote bijdrage leveren aan de efficiëntie. Tussen de ministeries bestaan te grote afstanden. Ook binnen de ministeries wordt geregeld langs elkaar heen gewerkt. Het wiel wordt regelmatig opnieuw uitgevonden en er ontstaan strijdigheden tussen beleidsplannen. Prachtige potentiële samenwerkingsverbanden blijven ongesmeed. Daarom stel ik voor Het Ontkoker-bataljon in het leven te roepen. Deze brigade bestaat uit

honderd ontkokeraars die rondlopen bij alle ministeries. Ze steken te pas en te onpas hun neuzen naar binnen. Ze zijn op de hoogte van de laatste ontwikkelingen, maar ook van vergeten rapporten en onderzoeken van weleer. De ontkokeraar kan men herkennen aan uitspreken als: 'Wist je dat ze bij Volksgezondheid ook met deze problematiek bezig zijn?', of 'Is het niet een idee om een keer met Van Drummen van Verkeer en Waterstaat om de tafel te gaan zitten?', maar ook 'Dat is in 1996 al gedaan, het rapport ligt bij Ontwikkelingssamenwerking in de la. Vierde verdieping'. Laat de ontkokeraars niet vergaderen, ze komen elkaar als het goed is geregeld tegen. De vrije bewegingsruimte zal bijzondere verbanden opleveren. Ben benieuwd naar uw reactie.

Groetjes,

Elena Simons

COLOFON

Dagblad De Pers is een uitgave van Mountain Media BV
uitgever Cornelis van den Berg **hoofdredacteur** Ben Rogmans **adjunct-hoofdredacteur** Frank Poorthuis **artidirector** Maarten ten Haaf **marketing** Gert Jan Laurman **distributie** Dick van Geemen **commercieel directeur** Jeroel Oron **finance** Ruud Swart **internet** Rik Nizet **druk** Dijkman Offset Diemen, MGL Heerlen en NDC Leeuwarden
Dagblad De Pers is een onafhankelijke, gratis kwaliteitskrant die circa 240 keer per jaar verschijnt en verkrijgbaar is op NS-stations, in winkels, kantoren, in de horeca en op vele andere locaties.
Dagblad De Pers wordt in een aantal plaatsen dagelijks bezorgd door Interland. Ontvangt u dagelijks De Pers en heeft u klachten over de bezorging? Bel: 0900-0708 of kijk op www.bezorgingdepers.nl. Aanmelden als bezorger kan op twee manieren: 0900-INTERLANDEN (0900-4683752) of www.bezorgingdepers.nl.

HET WEER

Vandaag
Wolkenvelden en enkele zonnige periodes wisselen elkaar vandaag af. Vooral aan het begin van de middag kan op een aantal plaatsen nog een licht buitje vallen. Er staat weinig wind en het wordt 20 graden op de Waddeneilanden tot 24 graden op een aantal plaatsen in het zuidoosten.

Morgen
De eerste dag van het week-einde verloopt in het hele land droog met geregeld zon. Er waait een matige wind uit het westen tot noordwesten, kracht 3 tot 4. Na een frisse start komt de temperatuur opnieuw uit op 20 tot 24 graden. Dit is net iets boven de norm voor eind augustus.

WEERBERICHT NEDERLAND

Nederland 1

- 17.00** NOS Journaal
- 17.00** KRO Kindertijd
- 17.05** Sesamstraat
- 17.30** EénVandaag
- 17.59** NOS Journaal
- 18.00** EénVandaag
- 18.15** NOS Sportjournaal
- 18.45** Lingo
- 19.00** Medische special
- 19.25** NOS Journaal
- 20.00** TROS Muziekfeest op het strand
- 20.30** Danny&Jenny de Munk
- 21.30** NOS Journaal
- 22.00** Flikken
- 22.00** The Practice
- 23.00** NOS Journaal
- 23.45** NOS Journaal
- 00.05** NOS Journaal

RTL 7

- 17.00** The A-Team
- 18.00** Law & order
- 18.50** 'Allo 'allo!
- 19.45** RTL Voetbal
- 20.00** Eredivisie live: Roda JC - Heracles Almelo
- 20.19** Jupiler League
- 20.20** Golf: KLM Open 2007
- 22.00** De ultieme Hollywood blondjes

ÉÉN

- 17.00** Vrolijk Vlaanderen
- 17.35** Buren
- 18.00** Het journaal
- 18.10** De rode loper
- 18.30** Vriend of vijand
- 18.30** Het journaal
- 19.00** 1000 Zonnen & garnalen
- 19.30** Het weer
- 19.55** F.C. de Kampioenen
- 20.00** Les misérables
- 20.30** Het journaal laat
- 22.45** KENO-uitslagen
- 23.07** Euro millions-uitslagen
- 23.08** Het weer
- 23.15** Missing
- 00.00** De rode loper
- 00.20** 1000 Zonnen & garnalen

ARD

- 17.00** Tagesschau um fünf
- 17.15** Brisant
- 17.47** Tagesschau
- 17.55** ARD vor acht
- 19.50** Das Wetter im Ersten
- 19.55** Börse im Ersten
- 20.00** Tagesschau
- 20.15** Liebe nach Rezept
- 21.45** Herr Schmidt wird 50, will aber nicht feiern
- 22.00** Tagesthemen
- 23:15** Das Wetter im Ersten
- 23:30** Grüsse aus Kaschmir
- 01.00** Nachtmagazin
- 01.20** Charles Bronson: Kalter Hauch
- 02:55** Tagesschau

Nederland 2

- 17.00** House of Eliott
- 17:25** That's the question
- 18:20** Dankert en Dankert
- 18:45** The Chase
- 19:25** Netwerk
- 20.00** Uitmarkt 2007 - De opening
- 20.50** NOS Journaal
- 22.00** Nova
- 22:15** De vloer op
- 22:40** Taking sides
- 23:10** Nova, Netwerk en EénVandaag
- 01.00** Nova, Netwerk en EénVandaag

SBS 6

- 17.00** The Cosby show
- 17:05** The flying doctors
- 17:30** Trauma NL
- 18:30** Hart van Nederland - Vroege editie
- 19:00** Shownieuws - Vroege editie
- 19:25** Medisch centrum
- 20.00** So you wannabe a popstar
- 20.30** Hart van Nederland - Late editie
- 22:30** Piets weerbericht
- 22:45** Shownieuws - Late editie
- 22:55** Executive target
- 23:20** Executive target

CANVAS

- 17.00** 101 dalmatiërs in het Disney festival
- 17:20** Miss BG
- 17:45** Go IV
- 18:00** Spring
- 18:10** W817
- 18:35** Carl2
- 18:50** Degraasi: The next generation
- 19:10** Third rock from the sun
- 19:35** Terzake zomer
- 20.00** De evenaar
- 20:30** De canvascrack
- 21:50** Carrie and Barry
- 22.00** Hans-Joachim Klein, mijn leven als terrorist
- 22:25** De canvascrack
- 22:55** Carrie and Barry
- 23:00** Hans-Joachim Klein, mijn leven als terrorist
- 23:55** Hans-Joachim Klein, mijn leven als terrorist

ZDF

- 17.00** heute - Wetter
- 17:00** heute - Wetter
- 17:15** hallo deutschland
- 17:45** Leute heute
- 18:05** SOKO Kitzbühel
- 18:30** heute
- 19:00** Weerbericht
- 19:20** Wildes Herz Afrika
- 19:25** Ein Fall für zwei
- 20.00** Der letzte Zeuge
- 20:15** heute-journal
- 20:15** Weerbericht
- 21:15** heute-journal
- 21:15** Weerbericht
- 22:00** heute-journal
- 22:00** Weerbericht
- 22:27** heute-journal
- 22:27** Weerbericht
- 22:30** heute-journal
- 22:30** Weerbericht
- 23:00** heute-journal
- 23:00** Weerbericht
- 23:30** heute-journal
- 23:30** Weerbericht
- 23:55** heute-journal
- 23:55** Weerbericht

Nederland 3

- 17.00** NOS Jeugdjournaal.nl
- 17:00** Lizzie McGuire
- 17:10** Kid Paddle
- 17:35** AVRO Smartkidz
- 18:10** Topstars
- 18:25** Het Klokhuis
- 18:45** NOS Jeugdjournaal
- 19:00** ONM
- 19:25** Wat nu?!
- 20.00** Rat van fortuin
- 20:20** Raymann is laat
- 21:00** The phone
- 21:40** NOS Journaal
- 22:30** NOS Sportjournaal
- 22:35** Wat nu?!
- 22:55** Lowlands 2007 - Compilatie
- 23:45** NOS Journaal
- 00:55** NachteGiel
- 01:05** Ekdome in de nacht
- 04:00** Ekdome in de nacht

Net 5

- 17.00** The O.C.
- 17:15** Charmed
- 18:05** Judging Amy
- 19:00** Sex and the city
- 20.00** Murder by numbers
- 20:30** The devil's advocate
- 22.00** The devil's advocate
- 22:50** The devil's advocate

BBC 1

- 17.00** Desperados
- 17:05** The story of Tracy Beaker
- 17:30** Only in America
- 18:00** Newsround
- 18:25** Neighbours
- 18:35** Nieuws en weerbericht
- 19:00** Regionaal nieuws
- 19:30** The One show
- 20.00** My family
- 20:30** EastEnders
- 21:00** DIY SOS
- 21:30** Ultimate caving
- 22.00** Nieuws, regionaal nieuws en weerbericht
- 22:00** One foot in the grave
- 23:35** Atletiek
- 00:05** Atletiek

Discovery Channel

- 17.00** Vis & vang
- 17:00** Classic car club: Jag E-type
- 17:30** 5th gear
- 18:00** Stunt Junkies: Jet ski double backflip
- 18:30** American chopper: Black widow
- 19:00** Mythbusters: Ultimate mythbusters
- 19:00** Ultimate biker challenge: Isle of Man
- 20.00** Mean machines: The transatlantic challenge: Drag trucks
- 20:00** American hotrod: '61 Bubbletop
- 20:30** Rides: Customized
- 21:00** Sex sense: More kinky sex
- 21:30** Sex sense: First date
- 22:00** I shouldn't be alive
- 22:00** Spy

RTL 4

- 17.00** Oprah Winfrey show
- 17:05** RTL Nieuws
- 18:00** Editie NL
- 18:15** As the world turns
- 19:30** RTL Nieuws
- 19:55** RTL Weer
- 20.00** Goede tijden, slechte tijden
- 20:00** Men in black II
- 20:30** Jouv vrouw, mijn vrouw
- 22.00** 4 in het land
- 22:55** Dossier: Een geweldig klein gezin
- 23:20** RTL Nieuws
- 00:15** RTL Weer
- 00:30** RTL Weer

Veronica

- 17.00** Yin Yang Yo
- 17:15** Totally Spies
- 17:35** South Park
- 18:00** The Simpsons
- 18:55** Brainiac
- 19:50** Wegmisbruikers
- 20.00** Top Gear
- 20:25** De grote beurt
- 21:25** Sexcetera
- 22.00** Jordan & Peter: Jordan and Peter laid bare
- 22:25** Jordan & Peter: Jordan and Peter laid bare
- 23:30** Jordan & Peter: Jordan and Peter laid bare
- 00:00** Jordan & Peter: Jordan and Peter laid bare

BBC 2

- 17.00** Ready steady cook
- 17:30** The weakest link
- 18:15** Eggheads
- 19:00** Kitchen criminals
- 19:30** The Red Arrows
- 20.00** Gardeners' world special
- 21:00** The story of India
- 22.00** Grumpy old women
- 23:00** Newsnight
- 00:00** The Edinburgh show
- 00:35** Mock the week
- 01:05** Reading and Leeds Festival
- 02:35** Arrested development
- 02:55** How I met your mother
- 03:20** Star trek
- 04:10** Star trek: The next generation

National Geographic

- 17.00** Totally wild
- 17:00** Crittercam-WildTech adventures: Emperor penguins
- 17:30** Monster moves: Historic homes
- 18:00** Earth investigated: Superquakes
- 19:00** I didn't know that
- 20.00** Air crash investigation: African hijack
- 20:30** Seconds from disaster: Eruption on Montserrat
- 21:30** Air crash investigation: Hijacked
- 22.00** Most amazing moments
- 23:30** Monster moves: Historic homes
- 00:00** Seconds from disaster: Eruption on Montserrat
- 01:00** Air crash investigation: Hijacked
- 02:00** Earth investigated: Superquakes
- 03:00** Dangerous encounters: Monster bite
- 04:00** Dangerous encounters: Monster bite

RTL 5

- 17.00** The Ellen DeGeneres show
- 17:25** The king of Queens
- 18:25** The nanny
- 18:55** De Gouden Kooi
- 19:25** Flodder
- 19:55** Toy story 2
- 20.00** Shock Doc: Seks met een reuzen
- 20:30** Beter in bed!
- 22.00** De Gouden Kooi
- 22:05** Met open ogen...
- 23:05** Met open ogen...
- 23:55** Met open ogen...
- 00:25** Met open ogen...

RTL 8

- 17.00** Everybody loves Raymond
- 17:00** Ally McBeal
- 17:30** Dr. Phil
- 18:20** Oprah Winfrey show
- 19:10** Een plek onder de zon
- 20.00** Sliding doors
- 20:30** As the world turns
- 22.00** The nanny
- 22:15** 4 in het land
- 23:05** Een plek onder de zon
- 23:55** 4 in het land
- 00:20** 4 in het land

BBC World

- 17.00** Our world
- 17:30** World news today
- 18:00** World business report
- 18:30** Sport today
- 19:30** Extra time
- 19:45** World business report
- 22:30** Sport today
- 23:15** World news today
- 23:45** Indian school
- 20.00** World news today
- 21:30** Indian school
- 22.00** Asia today
- 00:30** World business report
- 00:45** Extra time
- 01:30** World business report
- 02:30** Our world
- 03:30** World business report
- 04:30** World business report

Eurosport

- 17.00** Hockey
- 17:00** Tennis
- 18:30** Schansspringen
- 19:45** Schansspringen
- 20.00** Schansspringen
- 20:15** Schansspringen
- 22.00** Sumo worstelen
- 23:00** Sterkste man
- 23:30** Inside Euro 2008
- 23:45** Atletiek
- 00:00** Atletiek

ZWEEDS RAADSEL:

1	2	3	4	5	6	7
maas- stad onweers- bui	verdel- gings- middel Noach	op- tocht	op leeftijd geweld- dadig			mager
				6		
voor- zetsel onheils- godin		regel- maat persoon van adel				3
	5	oude Franse munt familieid			hoe- pelen	
deel van het school- jaar	geur honing- bij					7
				4		
gedeelte- lijk vocht- maat			nacht- spiegel muziek- noot			
	1	vor- deren	2			
honing- drank			slot			

CRYPTOGRAM

HORIZONTAAL: 1. Verschillende soorten gesteente (8); 4. Volgens de oude meester leeft moeder in het verleden (8); 6. De stand ging achteruit (4); 8. Vliegende waterheks (7); 9. In naam komt ze ook terug (4); 10. Plaats voor criminelen in Zuid-Afrika (8); 11. Bevelen naar boven brengen (8).
VERTICAAL: 1. De vloot heeft behoefte aan een gravin (6); 2. Heel leuk moeder, maar wel raadselachtig! (6); 3. Voor een relatie moet je wat doen met je tengels (7); 5. Hij heeft genoeg aan de natuur van het land (7); 6. Meer bij moeder in het bloed (6); 7. Mensen bij een boom in Beieren (6).

OPLOSSINGEN VAN GISTEREN

Cryptogram
HORIZONTAAL:
1. Popperig; 4. kakma-
dam; 6. balk; 8. eenmaal;
9. leen; 10. nadenken; 11.
aankomen.
VERTICAAL:
1. Pukkel; 2. pompen; 3.
redenen; 5. maanden; 6.
blanco; 7. kienen.

Zweeds
-o-m-g-b-
opnamekop
-kol-lade
elk-gel-p
-a-totem-
oppoetsen
-bonne-le
pee-irade
-dra-duet
POMPOEN

Brainsnack
Champagneglas 3

4	9	8	1	5	2	6	7	3
7	1	3	6	9	8	5	4	2
6	5	2	3	7	4	9	1	8
5	3	6	8	1	9	4	2	7
2	8	4	7	6	5	3	9	1
1	7	9	4	2	3	8	6	5
9	6	5	2	8	7	1	3	4
3	2	1	5	4	6	7	8	9
8	4	7	9	3	1	2	5	6
4	3	2	1	6	7	9	8	5
8	7	5	9	3	2	6	1	4
1	6	9	8	4	5	7	3	2
3	8	6	4	1	9	5	2	7
5	2	4	7	8	6	3	9	1
6	5	7	3	2	1	8	4	9
2	4	3	5	9	8	1	7	6
9	1	8	6	7	4	2	5	3
5	3	9	6	1	2	4	7	8
8	2	1	7	5	4	6	3	9
7	6	4	8	3	9	5	1	2
4	8	6	3	2	5	7	9	1
2	5	7	1	9	6	8	4	3
9	1	3	4	8	7	2	5	6
3	9	2	5	4	8	1	6	7
6	4	8	9	7	1	3	2	5
1	7	5	2	6	3	9	8	4

BRAINSNACK®

BrainSnack® © 2001 PeterFrank. All Rights Reserved; distr. JFS

Start bij de pijl en ontdek welke drie letters er ontbreken. Antwoord met de drie letters in de volgorde dat je ze tegenkomt.

SUMBRERO®

Kakuro® & Sumbbrero®

Bij onderstaande kakuro® vormen de getallen in de zwarte driehoekjes de som van cijfers van 1 tot en met 9, die horizontaal of verticaal in de aangrenzende vakjes worden ingevuld. De Sumbbrero® links is een drieweg-kakuro® waarbij de getallen in de driehoekjes de som vormen van cijfers, die verticaal of diagonaal in de aangrenzende witte vakjes moeten worden ingevuld. De 0 doet helemaal niet mee. Per som mag elk cijfer maar één keer voorkomen. Dus bijvoorbeeld: 4=1+3 of 3+1, maar niet 0+4, 4+0 of 2+2.

Kakuro® van gisteren

Sumbbrero® van gisteren

SUDOKU ★

	5	6		4	3	8		
7	3		1			6		
				6	9		7	
5		4				2	7	9
	8		4	2				
			7	9		5		
		1		2	7		8	
8	4			7		2	1	
6			8					

SUDOKU ★★

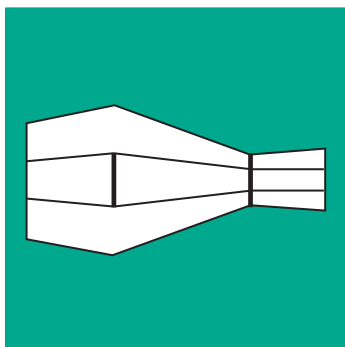
		8	7	2		9		
7						1		
9	3		4			6	5	
					3	5	8	
	7		1			4		
6	8		2	4			3	
		6		5	2			
	4		9		1	3	6	
		9					8	

SUDOKU ★★★

		7	9	6			2	
		3				5		
				2				1
		2	9					7
		4			5			
	8		1					
	9		7	5	1			8
							5	
		6				3		

KAKURO® ★

Welke dikke verticale lijn is het langst?

PEARLE
OPTICIENS

Bent u betoverd? Ze zijn bedaren even lang! Echt waar!

LEZERS COLUMN

mijncolumn@depers.nl

Help finding...

Marleen Schmitz

...

Op het raam van een klein postkantoor in een dorp in de Schotse Hooglanden hangt een wit papier. Grote gele sierletters 'Help finding Maddy' trekken mijn aandacht.

Het is een in kinderlijk handschrift geschreven brief waarin een jong meisje schrijft dat ze van plan is 12,5 mijl te voet af te leggen. Ze roept de dorpsbewoners op haar wandeltocht te sponsoren. Al het geld dat ze daarvoor krijgt, komt ten goede aan de stichting Help Finding Maddy.

In een havenplaatsje ten noorden van Glasgow zijn aan de reling van de kade ontelbare gele lintjes geknoopt. Sympathiebetuigingen. Het ziet er feestelijk uit. Dichterbij gekomen zie

ik de gelamineerde foto's van het verdwenen meisje in de winderige regen hangen. Met grote ogen kijkt ze naar me, naar de zee en naar het land. Haast té symbolisch glijden de regendruppels als tranen over het portret. De vierjarige kleuter, Madeleine McCann is tijdens een vakantie in Portugal verdwenen. Dit is zonder twijfel een hel voor haar ouders.

Maar, Madeleine McCann is één van vele verdwenen kinderen. Al die verdwenen kinderen hebben ouders. Ouders die nét zo radeloos zijn als de McCanns, ouders die nét zo veel van hun kind houden als de McCanns, ouders die nét zo gek van verdriet en ongerustheid worden als de McCanns. Het moet voor al deze naamloze ouders van naamloze verdwenen en ver-

miste kinderen extra zout in de wonden zijn dat in heel West-Europa wél gezocht wordt naar de kleine Maddy, dat er wél aandacht is van de media, wél aandacht is van het publiek en zelfs aandacht van de paus voor de McCanns en Madeleine en niet voor... en... en... Help finding... •

Voetbal

Digitaal oog maakt
spelers beterHerbert
Blanckesteijn

Trainen met Big Brother

Een nieuw Nederlands systeem om voetbaltrainingen te analyseren staat op het punt door te breken in Europa. Het is ontwikkeld bij PSV; AC Milan is de eerste klant. Veel topclubs zullen volgen.

AMSTERDAM

Edward de Boer van de Nederlandse startup Inmotio vliegt dezer dagen heel Europa door. Gisteren was hij nog in Madrid. Na enig aarzelen wil hij het wel zeggen: Real heeft interesse. Net als bijvoorbeeld HSV, de Duitse voetbalbond en het Italiaanse Olympisch Comité. En ook de eerste echte koper in de voetbalwereld mag er zijn: AC Milan, voor een leverancier natuurlijk net zo'n droomclub als voor een speler.

Een product dat nu al door de crème de la crème wordt begeerd

Wat is dat voor product, dat zo kort bestaat en meteen al door de crème de la crème wordt begeerd? Het heet LPM (Local Position Measurement) Soccer 3D en het is een manier om alle bewegingen van alle spelers tijdens een training te registreren, eventueel met de hartfrequentie erbij vermeld.

De trainer kan van elke speler op elk moment zien waar hij is, wat zijn snelheid is en hoe hij zich inspannt. Dus ook hoe hij reageert op een spelsituatie: of hij op het juiste moment de juiste koers kiest. Desgewenst kan de trainer het spel stilleggen en op de laptop laten zien wat er is gebeurd, waarbij hij de virtuele camera op iedere plek kan neerzetten. 'Zo kun je meer informatie uit je spelers halen en je ploeg beter laten presteren', aldus De Boer.

Maar er zijn meer gebruiksmogelijkheden. 'Het systeem kan helpen blessures te voorkomen', stelt De Boer. 'Als je aan de hartslag ziet dat een speler te veel doet, kun je dan afremmen. Uiteindelijk kun je dan de grootte van je selectie beperken. In Italië loopt dat uiteen van 24 tot 34

LPM Soccer peilt iedere speler duizend keer per seconde met een precisie van vijf centimeter.

spelers. Vermenigvuldigd dat verschil met een gemiddeld jaarsalaris. Bij de jeugd stelt het je in staat de kwaliteit van een speler beter in te schatten en ook dat vertaalt zich uiteindelijk in geld.'

De ontwikkeling van LPM Soccer 3D is begonnen toen ongeveer vijf jaar geleden PSV en de TNO-afdeling Industrie en Techniek de koppen bij elkaar staken om te zien of TNO door metingen meer uit de training kon helpen halen. De verantwoordelijken bij PSV waren toen Guus Hiddink en inspanningsfysioloog Luc van Agt, die nog bij PSV werkzaam is.

Bij een bedrijf in Oostenrijk vond TNO een systeem dat als basis kon worden gebruikt. 'Dat was bedoeld om objecten te volgen in een vaste omgeving', vertelt Edward de Boer van Inmotio. 'Denk aan koeien in een stal of containers in een haven. Het was niet bedoeld voor sport. TNO heeft dat systeem genomen en er demonstratiesoftware voor geschreven.' Zo is er bij PSV enige tijd mee geëxperimenteerd. Het commerciële pro-

duct van Inmotio is nu in gebruik bij de jeugdopleiding van de club.

Het systeem bestaat uit tien basisstations rond het veld, die radiosignalen afgeven. Spelers dragen hesjes waarin zogeheten transponders zijn verwerkt. Dit zijn een soort reflectors

Met LPM kan de kwaliteit van de speler beter worden ingeschat

voor radiostraling, die een eigen identificatiecode meten met het teruggekaatste signaal. Iedere speler kan zo worden herkend. De benodigde antenne zit in de schouders om zo zichtbaar mogelijk te zijn.

Eenmaal in werking peilt het systeem duizend keer per seconde iedere speler met een precisie van vijf centimeter. De software, die door Inmotio helemaal is vernieuwd, produ-

ceert een driedimensionale animatie van het spel die valt af te spelen, stil te zetten, terug te spoelen en wat niet al, met de 'camera' op een willekeurige plaats. Het kan natuurlijk ook in een zaal worden vertoond via een beamer.

Eén groep ontvangers kan een gebied bestrijken van 500 bij 500 meter. Dat zijn makkelijk twee velden, met de 'camera' op een willekeurige plaats. Het kan natuurlijk ook in een zaal worden vertoond via een beamer.

Niet dat er op dit terrein nog helemaal niets bestond. Tv-kijkers zien bij buitenlandse wedstrijden dat bij een speler die wordt gewisseld vermeld wordt hoeveel kilometer hij heeft afgelegd. 'Bij dat systeem worden spelers door een camera in de gaten gehouden', weet De Boer. 'Zodra ze te dicht bij elkaar komen, bij een botsing of doordat ze op een hoop liggen te juichen, weet de ca-

mera al niet meer wie wie precies is en moet iemand dat weer met de hand aangeven. Als je zo'n systeem voor trainingen gebruikt kost het een paar duizend euro per keer en je krijgt de analyse vaak pas 24 uur later in handen.'

Op dit moment heeft De Boer 'twintig, dertig' clubs gesproken. Feitelijk gebruikers zijn alleen nog PSV en AC Milan. Alleen de laatste gebruikt het voor de selectie, en trouwens ook voor het tweede elftal. Waarom doet PSV dat niet? De Boer:

Behalve bij voetbal is het systeem ook te gebruiken bij andere sporten

'Dat ligt er maar net aan wie er aan het roer staat. De helft van de clubs zegt: we gebruiken het direct op het eerste, de andere helft: het is ideaal voor de jeugd. PSV hoort toevallig bij de tweede groep.'

Behalve bij voetbal is LPM Soccer 3D ook te gebruiken bij andere sporten, zoals schaatsen en atletiek (het Italiaanse Olympisch Comité denkt zelfs aan bobsleeën). Sterker, Thialf in Heerenveen heeft een systeem, nadat het enige tijd als proeflocatie heeft gefungeerd, en op Papendal 'hangt' het rond de atletiekbaan dankzij tussenkomst van NOC-NSF. In Thialf kunnen verschillende schaatsploegen gelijktijdig het systeem gebruiken zonder elkaars data te zien.

Prof. Nico Delleman, programamanager prestatie monitoring van InnoSportNL, het innovatieplatform voor de sport, ziet veel in LPM Soccer 3D maar heeft ook een kanttekening. 'Dat het technisch werkt en voordeel biedt, is wel aangetoond. Belangrijke voorwaarde voor succesvol gebruik is dat coaches aangeven welke gegevens zij nodig hebben. Dan kan het beroemde 'omschakelmoment' van Van Basten en Van Bommel worden berekend, 'de afstand tussen de linies', 'druk zetten', enzovoorts. En weten we tijdens een training meteen waar het verkeer ging en hoe het anders moet.' ●

Deen wil nog dit jaar voor nieuw team uitkomen

RASMUSSEN PRAAT MET
PLOEG ACQUA & SAPONE

Michael Rasmussen onderhandelt met Acqua & Sapone over een nieuw dienstverband. De Deen wil snel een nieuw team vinden omdat hij nog wil deelnemen aan de Ronde van Lombardije. Deze laatste klassieker van het seizoen wordt op 20 oktober verreden. Rasmussen werd in juli door Rabobank ontslagen en als geletruidrager uit de Tour de France gezet omdat hij had gelogen over zijn verblijfplaats. Deze laatste klassieker

van het seizoen wordt op 20 oktober verreden.

B-versie faalt bij crashtest

NIEUWE AUTO SPYKER NIET
KLAAR VOOR GP VAN TURKIJE

Het Formule 1-team van Spyker zal tijdens de Grand Prix van Turkije toch niet aantreden met een nieuwe en geheel verbeterde versie van de auto. De F1-wagen kwam niet door de veiligheidstesten en mag daarom niet tijdens de races worden ingezet. Het team is daardoor genoodzaakt om aan te treden met de oude wagen, de A-versie. Spyker richt zich nu op de Grand Prix van Italië begin september om de nieuwe auto te lanceren. Technisch

directeur Mike Gascoyne is in mineur. 'Iedereen in de fabriek heeft er ontzettend hard aan gewerkt. We hadden niet verwacht dat de B-versie zou falen tijdens de crashtest.' Het team heeft zo zijn vermoedens over de oorzaak. 'Waarschijnlijk hebben we problemen met een deel van het materiaal dat we hebben gebruikt', zegt Gascoyne. 'Onze aanpassingen waren niet voldoende. Wel heb ik vertrouwen dat we weten waar het probleem zit.'

KORT

Michael Jansen doorstaat
beslissende herkeuring

Voetballer Michael Jansen mag weer beginnen met trainen bij Vitesse. De verdediger staat al sinds mei 2005 buitenspel vanwege hartritmeaandoeningen. Uit de herkeuring blijkt dat niets een terugkeer van de 23-jarige speler in de weg staat. Hij krijgt een persoonlijk programma om op niveau te komen. Omdat Jansen twee jaar niet heeft kunnen werken, volgde automatisch een afkeuringprocedure. Vervolgens moest een herkeuring uitgevoerd worden door een onafhankelijke arts.

Rare Willem... (1)

Hoofdsponsor Phanos wil niet reageren op de oproep van FC Utrecht-trainer Willem van Hanegem om versterkingen.

Rare Willem... (2)

Van Hanegem zei op RTV Utrecht: 'Ik dacht dat we een grote sponsor hadden die binnen een jaar of vier bij de eerste vijf wilde horen.'

Rare Willem... (3)

Om er cynisch aan toe te voegen: 'Maar misschien willen ze wat langer wachten. Een jaar of veertien misschien.'

EK2008 Gastlanden kunnen toernooi wel hebben, alleen kleine zorgen

Zwitserland is er wel klaar voor

Mede-organisator Zwitserland vergaarde voorafgaand aan het EK 2008 veel prestige met de oefenzege op Oranje.

Remco Janssen

GENÈVE

Zwitserland is eerder een land dat je associeert met fondue dan met voetbal. Toch organiseert het Alpenland, dat zijn nationale team met 'Nati' (spreek uit: 'nazi') toejuicht, volgend jaar het EK samen met Oostenrijk.

Dat de fondueliefhebbende horlogemakers – het zijn vooroordelen die de Zwitsers zelf gedwee in stand houden – geen passie voor voetbal hebben, blijkt bij de 'Testspiel' van eergisteren geenszins waar. Vlak voor het eind van het duel rolt de wawe tweehalf keer door Stade de Genève. De trommels van de Oranjefans komen menigmaal niet boven de gezellige internationaal vermaarde voetbalkrakers uit.

Toernooidirecteur Martin Kallen hoopte voorafgaand aan het duel op een zege van de 'Nati'. Immers: 'Als wij hier Holland een goed resultaat neerzetten, dan is dat ook weer goed voor het toernooi'. Met de 2-1 zege, een prestigieslag volgens de Zwitserse pers, kon hij tevreden zijn.

Veel kopzorgen om het EK heeft de Zwitser niet. De stadions zijn af, of bijna af, zoals Letzigrund in Zürich en Wörthersee in het Oostenrijkse Klagenfurt. Op 7 september is de officiële opening in Zürich met een atletiekwedstrijd, op 22 september vindt met de derby tussen FC Zürich en Grasshoppers de eerste voetbalwedstrijd plaats. Ook op 7 september speelt Oostenrijk tegen Japan in het Wörtherseestadion.

Toernooidirecteur Kallen met mascottes Trix en Flix. REUTERS

Op 2 december vindt de loting voor het EK plaats in Lausanne. 'Ik hoop dat het de beste loting ooit wordt', stelt de toernooidirecteur. 'We zijn erg gemotiveerd om een goed toernooi te organiseren. Qua huisvesting van het publiek zijn we klaar, bevestiging de experts. Ook de beveiliging is min of meer gereed. We moeten in de

komende twee weken alleen nog een aantal stewards vinden.'

Toch zijn er vraagtekens. Hooligans zouden het toernooi kunnen aandoen én zo het zorgvuldig opgebouwde imago van Zwitserland als veilig land beschadigen. 'Maar de laatste drie, vier EK's waren er misschien een of twee incidenten. We

verwachten eerder dat het één groot feest wordt dan dat er rellen komen. De politie in andere landen gaat bovendien potentiële ruschoppers aanhouden bij de eigen grenzen.'

Echte kopzorgen zijn eerder te vinden bij de touroperators. Zij vrezen dat er niet voldoende nachtslots zijn om supporters na de duels terug naar

huis te vliegen. En dan is er altijd nog de categorie klein leed.

In de krant 20 Minutes beklagde een vrouwelijke fan zich over de wachttijden bij het hotdog-kraampje, want wachten, daar zijn de punctuele Zwitsers toch echt allergisch voor. ●

EKHockey 'Janneke maakte echt een pornogoal'

Hockeysters naar de EK-finale én de Olympische Spelen

'Janneke maakte echt een pornogoal', reageerde Fatima Moreira de Melo onverbloemd. De Nederlandse hockeysters voldeden aan de torenhoge verwachtingen en plaatsten zich rechtstreeks voor de Olympische Spelen in Peking.

Marcia Nieuwenhuis

MANCHESTER

De Oranje-dames wonnen gisteren in de halve eindstrijd van het EK-hockey in Manchester met 3-0 van Spanje.

'Echt heerlijk, er valt een last van me af', stelde aanvoester Minke Booij tevreden vast. 'Ik voelde elke dag ietsje meer druk voor deze wedstrijd'. Met de finaleplaats op het EK dwingen de Nederlandse hockeysters tevens een plaats af op de Olympische Spelen in Peking van 2008.

Toch vlogen de dames elkaar na afloop nog niet om de nek. Morgen strijdt de ploeg van bondscoach Marc Lammers in de finale tegen Duitsland om het Europees Kampioenschap. 'Ik hoef echt niet met een fles champag-

ne te schudden of met het hele team als een debiel op elkaar te gaan liggen, om dat te vieren', vervolgde Booij na de wedstrijd. 'Ik zie het al aan de twinkeling in iemands ogen'. De Spaanse dames hadden weinig in te brengen tegen het snelle spel van Oranje.

Al in de tiende minuut speelde Fatima Moreira de Melo zichzelf helemaal vrij in de Spaanse cirkel. Daarna kon de van origine Zuid-Afrikaanse Marilyn Agliotti de eerste treffer eenvoudig binnentikken. Doelvrouw

Lisanne de Roever werd vlak na rust nog één keer op proef gesteld, maar daarna was de beer los.

'Janneke maakte echt – sorry voor de mensen van de Rabobank – een pornogoal', reageerde Moreira de Melo zonder blikken of blozen. Aangeefster van de strafcorner Janneke Schopman, zette samen met topscoorster van de hoofdklasse Kim Lammers iedereen op het verkeerde been. In een verrassende variant belandde de bal terug bij Schopman, die hem hoog de kruising in joeg.

Carlijn Welten maakte uit de rebound van de volgende strafcorner de 3-0. 'Daar kunnen we lang of kort over lullen, maar een goal als spits is toch bevrijdend'. Helaas moest Welten even later met een onterechte gele kaart het veld verlaten.

Morgen spelen de Nederlandse dames de finale van het EK tegen Olympisch kampioen Duitsland. De hockeysters kunnen dan hun vijfde EK-titel op rij veroveren. De Duitse dames versloegen in de halve finale thuisland Engeland met 2-1. ●

KORT

Volleybalvrouwen zetten Italië aan de kant

De Nederlandse volleybalvrouwen hebben gisteren ook de tweede wedstrijd gewonnen in de finale van de World Grand Prix in het Chinese Ningbo. Na de overwinning op olympisch kampioen China werd Italië met 3-1 aan de kant gezet. De setstanden waren 26-24, 22-25, 27-25, 25-16. Manon Flier was tegen de Italianen de grote uitblinker en goed voor dertig punten. Nederland speelde in de eerste set goed, maar dat kwam ook doordat de Italianen veel fouten maakten. Door de zege op Ita-

lië staat Nederland nu eerste. Topfavoriet Brazilië verloor eerder gisteren met 3-2 van Rusland.

Weidenfeller geschorst en beboet wegens racisme

Roman Weidenfeller is door de Duitse voetbalbond DFB voor drie wedstrijden geschorst. De doelman van Borussia Dortmund heeft Gerald Asamoah uitgescholden tijdens de wedstrijd tegen Schalke 04. Naar verluidt zou hij 'zwart varken' gezegd hebben maar dat ontkent de keeper. Tevens kreeg hij een boete van tienduizend euro. Weidenfeller had zich na de woordenwisseling verontschuldigd, wat als verzachtende omstandigheid gold. De

bond had namelijk ook Borussia Dortmund een puntenstraf kunnen geven.

Thomas Dekker niet naar WK tijdrijden

Thomas Dekker heeft zich bij bondscoach Egon van Kessel afgemeld voor het WK tijdrijden komende donderdag in Stuttgart. De 22-jarige Dekker wil zich richten op het WK op de weg, waar hij met Michael Boogerd en Karsten Kroon hoopt op een beschermd rol. Van Kessel moet voor de twee plaatsen die Nederland voor de wereldtitelstrijd tegen de klok mag invullen, kiezen uit Stef Clement, nummer twee van het NK Michiel Eljzen, Joost Posthuma en Rick Flens.

Thomas Dekker tweede in eerste etappe Eneco Tour

TWEDE RITZEGE COFIDIS DANKZIJ NICK NUYENS

Nick Nuyens heeft de eerste etappe van de Eneco Tour gewonnen. De Belg van Cofidis versloeg op de meet zijn zes medevluchters. Thomas Dekker werd tweede. Proloog-winnaar Michiel Eljzen eindigde op achterstand in de 'bus' en verloor zijn leidende positie in het klassement aan zijn ploeggenoot Nuyens. Pechvogel van de dag was Vladimir Gusev. Hij reed tot drie keer toe lek en ging vijf kilometer voor het eind ook nog eens onderuit.

COR VOS

Nu gratis: Riquelme (1)

Juan Román Riquelme heeft Boca Juniors gezegd dat hij een jaar lang geen salaris hoeft te krijgen als hij een driejarig contract krijgt.

Nu gratis: Riquelme (2)

Riquelme staat onder contract bij het Spaanse Villarreal. Hij mag weg, maar de negen miljoen die de Spanjaarden eisen kan Boca niet betalen.

Lafeber goed van start op KLM Open

Maarten Lafeber is de eerste dag op de KLM Open als beste Nederlander geëindigd. De 32-jarige golfer had tijdens het golftoernooi in Zandvoort 67 slagen nodig om de achttien holes door te komen.

WK Atletiek

Rivalen kunnen elkaar niet meer ontlopen

Dit seizoen deden sprintgiganten Asafa Powell (Jamaica, rechts op de foto) en Tyson Gay (VS) er alles aan om niet tegen elkaar te hoeven lopen, maar zondag kunnen ze niet meer om elkaar heen. Dan vindt de belangrijkste sprintwedstrijd van dit jaar plaats: de 100 meter op het WK Atletiek in Osaka, Japan. Powell en Gay zijn de grootste kanshebbers op de wereldtitel. Powell is met een tijd van 9,77 wereldrecordhouder, Gay zit daar net boven. Beiden zijn atleten met een bijzonder verhaal. Powell verloor twee broers die allebei in de VS woonden. Een werd doodgeschoten tijdens zijn werk als taxichauffeur

in New York, de ander overleed aan een hartaanval. Even overwoog Powell ook in Amerika te gaan wonen, waar de trainingsfaciliteiten beter zijn dan op het straatarme Jamaica, maar zijn moeder hield hem op het eiland. Gay wordt gecoacht door Lance Brauman, die in Texas een gevangenisstraf van een jaar wegens fraude uitzit. Vanuit de cel maakt hij de trainingsschema's voor de atleet, die hem op zijn beurt twee a drie keer per week in de gevangenis bezoekt. Zondag zal blijken hoe accuraat die schema's zijn. ● FOTO: AP

Na Overmars duurste Nederlander

ROBBEN DOORSTAAT MEDISCHE KEURING REAL MADRID

Arjen Robben heeft de medische keuring van Real Madrid zonder problemen doorstaan. Volgens de Spaanse club is de 23-jarige vleugelaanvaller in optimale staat om op het veld te verschijnen. Last van eerdere kwetsuren die hem de afgelopen seizoenen regelmatig aan de kant hielden, had hij niet. Robben werd gisteren gepresenteerd door de Spaanse landskampioen waar hij een contract voor vijf jaar tekende. Met zijn overgang van Chelsea naar

Real Madrid was 36 miljoen euro gemeoid. Daarmee is Robben na Marc Overmars de duurste Nederlandse voetballer in de geschiedenis. Overmars verruilde Arsenal zeven jaar geleden voor een recordbedrag van veertig miljoen euro voor FC Barcelona. Derde op de lijst van duurste transfers van Nederlanders staat Ruud van Nistelrooy. De toenmalige spits van PSV kostte Manchester United in 2001 ruim dertig miljoen euro.

Atletiek Redelijke kansen

Tien Nederlanders naar WK in Osaka

Jeroen Gunter

OSAKA

Nederland vaardigt tien deelnemers af naar het WK Atletiek in Osaka (zie kader). Van hen heeft Rutger Smith de meeste kans op een gouden medaille. Op het onderdeel kogelstoten vecht hij de strijd uit met de Amerikaan Reese Hoffa. Bram Som is een outsider voor een medaille op de 800 meter, Arnoud Okken, Europees Kampioen indoor op die afstand, heeft zich vanwege een blessure pas laat in het seizoen kunnen voorberei-

den op Osaka. Hij richt zich voornamelijk op een plek bij de eerste twaalf, die recht geeft op deelname aan de Olympische Spelen, volgend jaar in Peking. Verder maakt Gregory Sedoc bij de 100 meter horden een goede kans de finale te halen. De Europees Kampioen indoor van dit jaar liet een paar weken geleden in Duitsland zien aardig in vorm te zijn.

Bij de Nederlandse vrouwen telt op de zevenkamp vooral kwalificatie voor de Olympische Spelen, alleen Karin Ruckstuhl kan worden aangemerkt als medaillekandidaat. ●

De Nederlandse deelnemers en wanneer ze in actie komen

Guus Hoogmoed	200 meter	27 en 28 aug
Arnoud Okken	800 meter	30, 31 aug en 2 sept
Bram Som	800 meter	30, 31 aug en 2 sept
Gregory Sedoc	110 meter horden	29, 31 en 31 aug
Rutger Smith	Kogelstoten, discuswerpen	25, 26 en 28 aug
Erik Cadée	Discuswerpen	26 en 28 aug
Eugène Martineau	Tienkamp	31 aug en 1 sept
Jolanda Keizer	Zevenkamp	25 en 26 aug
Karin Ruckstuhl	Zevenkamp	25 en 26 aug
Yvonne Wisse	Zevenkamp	25 en 26 aug

Voetbal

Groningen contracteert talenten

Novum

AMSTERDAM

Drie talenten uit de jeugdopleiding van FC Groningen hebben een contract getekend bij die club. Verdediger Jeroen Veldmate (18), aanvaller Stefan Öztürk (19) en aanvaller Stefaan Nijland (19) tekenden een overeenkomst die hen tot medio 2009 aan de

club bindt, met een optie voor nog een seizoen. Nijland is van de drie het verst in zijn ontwikkeling. Hij is definitief toegevoegd aan de eerste selectie van trainer Ron Jans. Öztürk blijft bij de selectie tot Marnix Kolder is hersteld van zijn liesoperatie. Veldmate is al sinds zijn negende actief bij Groningen. Hij speelde afgelopen seizoen bij Jong Groningen. ●

SUPER DEAL
weekaanbieding

€ 29.95

Dit 9 delige Sola messenset maakt het voorruchten van de dagelijkse kookactiviteiten een stuk makkelijker en comfortabeler. Deze messenset bevat 7 verschillende soorten messen, waardoor je voor elk snijdoel het juiste mes kunt gebruiken. Voor vers brood en broodjes uit de oven is er de broodzaag, voor tonnen er zandere groenten is er een trimmer mesje en natuurlijk ontbrekt het grote kookmes niet. Deze in RVS uitgevoerde set, maakt koken voor iedereen een stuk kunstje!

bestellen?

www.DePers.nl/SuperDeal

IAAF gaat doping te lijf (1)

De Internationale Atletiekfederatie IAAF wil atleten die worden betrapt op het gebruik van doping zwaarder gaan straffen.

IAAF gaat doping te lijf (2)

In het Japanse Osaka legde de IAAF een plan op tafel met als strekking dat sporters bij hun eerste dopingvergrijp vier jaar worden geschorst.